

tallennettu
KoubePeltiin
8.6.1999
Jaon Pöhlle

VEHMAAN KIRKKO 1995

Arkeologiset kaivaukset
Vehmaan kirkon
sakaristossa ja asehuoneessa
11.9. - 31.10.1995

SISÄLLYS

	Sivu
Johdanto	1
Lähtötilanne	2
Arkeologiset toimenpiteet	3
Sakaristo	4
Rossikerros 1	5
Rossikerros 2	9
Kerros 1	12
Kirkkosali	15
Asehuone	16
Kerros 1	17
Kerros 2	21
Kerros 3	25
Kerros 4	28
Hauta 1	31
Hauta 2	33
Hauta 3	34
Hauta 4	34
Liitteet: 1 Ihmistenluut, joissa deformati- tumista tai patologisia muutoksia	36
2 Ihmistenluut	37
3 Eläintenluut	56
4 Asehuoneen rahalöydöt - kenttäluettelo	58
5 Sakariston rahalöydöt - kenttäluettelo	59
6 Löytöluettelo	60
7 Luetteloimattomat massalöydöt - rautanaulat	72
8 Luetteloimattomat massalöydöt - lasitavara	77
9 Luetteloimattomat massalöydöt - rauta	78
10 Negatiiviluettelo	79
11 Diapositiiviluettelo	84
Esinepiirroksset, 5 s.	
Mittapiirroksset, 9 s.	
Kopiot pinnakkaisista, 4 s.	
Mustavalkokuvat, 8 s.	

Kohde: Vehmaan kirkko.

Sijainti: Vehmaan kirkonkylässä, Turusta Uuteenkaupunkiin johtavan kantatien nro 194 tuntumassa.

Tutkimus: Arkeologinen pelastuskaivaus kirkon sakaristossa ja asehuoneessa.

Tutkimuksen teettäjä: Vehmaan seurakunta.

Tutkimuksen valvoja: Museoviraston rakennushistorian osasto / Markus Hiekkänen.

-ks. Hiekkasen matkakert. Rho arkissa

Kaivauksen suorittaja: Hannu Poutiainen ja työryhmä.

Kaivausajankohta: 11.9. - 31.10.1995.

Kaivauslöydöt: KM 96005: 1-1⁵46. (Rahalöydöt on numeroitu Kansallismuseon rahakokoelmiin omalle päänumerolle)

Aiemmat tutkimukset: C. Frankenhaeuser, 1905; P. Pietarila & M. Hiekkänen, 1993.

Kirjallisuutta: M. Hiekkänen 1994: The Stone Churches of The Medieval Diocese of Turku.

Johdanto

Sain tiedon Vehmaan kirkossa meneillään olleista korjaustöistä 10.9.1995 konservattori Tapio Hiltuselta. Rakennusmestari Erkki Viirros, joka valvoi rakennustöitä, oli puolestaan saanut tietää 1.9.1995 pidetyssä kokouksessa, että museoviraston rakennushistorian osasto edellytti arkeologisia toimenpiteitä korjausten yhteydessä.

Sunnuntaina 10.9. keskustelin asiasta rkm. Viirroksen kanssa, ja sovimme, että lähden maanantaina 11.9. katsomaan tilannetta. Saman päivän aamuna soitin Vehmaan kirkosta museoviraston rakennushistorian osaston kirkkotutkijalle Markus Hiekkaselle ja informoin häntä tilanteesta. Saamiensa tietojen perusteella Hiekkanen antoi ohjeita arkeologisen valvonnan ja toimenpiteiden osalta.

Rkm. Viirroksen kanssa oli keskusteltu, että kaivauksen suorittava arkeologi voisi olla työsuhteessa suoraan Vehmaan seurakuntaan, mitä myös tutkija Hiekkanen piti yksinkertaisimpana järjestelynä. Rakennusmestarin kanssa sovittiin myös siitä, että arkeologisesta kenttätöistä tehdään normaaliin tapaan kirjallinen raportti.

Vehmaan seurakunta vastasi tutkimuksen suorittaneen arkeologin palkkakustannuksista ja järjesti kaivaukselle myös yhden apulaisen. Kaivaustyössä käytettiin seurakunnan työvälineitä. Museoviraston rakennushistorian osasto toimitti filmit ja hoiti myös pääosin niiden kehityksen. Turun yliopiston arkeologian osasto tarjosi jälkityövaiheessa työtilat ja tekstinkäsittelyyn tarvittavat välineet. Kaivauksen muussa dokumentoinnissa ja jälkityössä käytettiin arkeologin omia tarvikkeita ja välineitä.

Lähtötilanne

Tullessani Vehmaan kirkolle maanantaiaamuna 11.9.1995 oli tilanne arkeologisia toimenpiteitä edellyttävien kohteiden osalta seuraavanlainen.

Sakariston ulko-oven vieressä, portaiden ja luoteisnurkan välille oli kaivettu kuoppa, halkaisijaltaan noin 1,5 x 2,5 m ja syvyydeltään 0,6 m. Kuoppaa hieman siistimällä sai esille harmaakiviseinän alaiset peruskivet, jotka ulkonevat seinälinjasta 30 - 40 cm. Ne ovat tasolla 196 - 213, ts. korkeimmalla tasolla olevan kiven pinta on vajaat 10 cm alempana kuin kivi vastaavalla kohdalla sakariston sisäseinän puolella.

Kuopasta lähti kirkkoaidan ulkopuoliselle sähkötolpalle 0,5 m leveä ja 15 m pitkä kaivanto, joka oli jo täytetty. Rkm. Viirroksen mukaan tämä sähkökaapelia varten tehty kaivanto noudatteli vanhan kaivannon linjausta.

Kaivettaessa oli löytynyt pääkallo Lammin haudan vierestä, sen länsipäästä. Jalavan haudan kohdalta, sen länsipäästä, löytyi irtonainen leukaluu. Lehdon sukuhaudan kohdalta, sen koilliskulmasta noin metrin etäisyydellä, löytyi kokonainen luuranko, joka kaivinkoneella kaivettaessa rikkoutui; tämä tapahtui kun kaivettiin kaapeliojaa maadoituslenkkiä varten.

Sakaristosta oli poistettu ylin lattiataso, betonilattia. Näkyvissä oli lattianalainen, sekoittunut kulttuurikerros, jota oli käytetty hyväksi rossipermantoa tehtäessä. Tämä erittäin kuiva kerros koostui puulastuista (höylä- ja veistojätteestä), sementinkappaleista ja kivistä sekä moreenista tai heikosti lajituneesta hiekasta.

Varhaisemman, pois otetun puulattian jäljiltä oli vielä yksi niskahirsi aivan runkokuoneen seinustalla; kirvesmiehet olivat poistaneet muut niskat betonilattian purkamisen jälkeen. Maa-aineksessa niiden paikat näkyivät kuitenkin painaamina. Rossipermento oli rakennettu vielä vanhemman lankkulattian päälle. Tämä oli paikoin painunut ja rikkoutunut, jolloin maa-ainesta oli valunut sen läpi. Rossipermenton kulttuurimaa-aineksesta löytyi yksi työstetty puunkappale (: 153), joka on mahdollisesti liittynyt pyhimys- tai alttarikaapin koristeluun.

Asehuoneen betonilattia oli rikottu ja sementinkappalaita oltiin lapioimassa pois. Näkyvissä oli myös pään- ja nyrkinkokoisia kiviä sekä karkeaa pohjustussoraa.

Arkeologiset toimenpiteet

Arkeologisia toimenpiteitä edellyttävistä kohteista oli rakennustöiden kiireysjärjestyksessä etusijalla sakariston lattian uusiminen. Siispä ensimmäinen työ oli seuloa vanhan lankkulattian päällä ja osin sen alla ollut kulttuurimaa-aines. Tätä varten piti rakentaa seula ja sadekatos.

Ennen seulontatyöhön ryhtymistä valokuvattiin lähtötilanne ja niin sakariston kuin asehuoneenkin pohjakaavasta tehtiin mittapiirroksot, joihin merkittiin lähtötason suhteelliset korkeudet. Nollatasoksi merkittiin +1,0 m asehuoneen betonilattian pinnasta. Tämä nolllataso siirrettiin vesivaa'an avulla myös sakaristoon ja merkittiin seinäpinnoille.

Sakariston pohjoispuolisen ulkoseinän kupeeseen tehdystä kuopastakin tehtiin mittapiirros; hieman kuoppaa syventämällä ja siistimällä saatiin esille harmaakiviseinän alaiset peruskivet.

Sakaristo

Sakariston pinta-ala on noin 32,3 neliometriä. Pohjois - etelä - suuntaisten seinälinjojen pituus on noin 5,90 m ja itä - länsi - suuntaisten vastaavasti noin 5,58 m. Runkohuoneen puolella on ovi eteläisen seinustan keskikohdalla ja sitä vastapäätä pohjois-seinässä. Länsiseinällä on ikkunasyvennys, samoin sitä vastapäätä, joskin hieman sivussa, itäseinällä.

Sakaristosta kaivetun aineksen kuutiotilavuutta on hieman hankala arvioida, mutta kohtalaisen tarkasti se on kuitenkin tehtävissä. Betonilattian pinta oli tasolla -80 ja vanha lankkulattia, jonka päälle maa-ainesta oli levitetty, oli ylimmillään tasolla -106 (SW-nurkka) ja -108 (NE-nurkka). Tämän nojalla voidaan arvioida, että lankkulattian yläpuolelta poistettiin betonia ja maa-ainesta noin 25 cm paksuudelta, yhteensä 8 kuutiota; tähän lukuun on sisällytetty myös lahonneiden lankkujen välistä niiden alapuolelle valunut maa-aines.

Lankkulattian alapuolelta maata poistettiin eniten NW-neljänneksestä, noin 6,5 neliön alalta ohuimmillaan noin 10 ja paksuimmillaan 40 cm. Keskimääräinen paksuus oli siten noin 25 cm, mikä tuotti kaivetulta alalta arviolta 1,6 kuutiota maa-ainesta. Muualta kaivetun aineksen määrää on vaikeata päätellä, mutta se ei ollut kuitenkaan kovin suuri, kenties kuution luokkaa. Yhteensä sakaristosta poistettiin siis betonia, kiviä ja maa-ainesta arviolta 10 - 11 kuutiota.

Sakaristo jaettiin neljään jotakuinkin yhtä suureen osaan: lounais- (SW), luoteis- (NW), kaakkois- (SE) ja koillisneljännekset (NE). Maa-aines seulottiin ja ns. massalöydöt otettiin talteen neljänneksittäin. Kulttuurimaa-aines lapioitiin kuitenkin aina tietyistä kohdista muovisankoihin, joten seulossa varsinaisten

esineiden löytöpaikka voitiin määrittää tarkemmin. Nollataso oli 1,0 m asehuoneen betonilattian pinnasta, joka oli noin 20 cm alempana kuin sakariston betonilattia.

Ennen seulomista sakariston rossipermannon pinnalta kerättiin käsin suurimmat kivet ja laudankappaleet; tämän jälkeen veistojäte, pienemmät kivet ja sementinkappaleet haravoitiin kasoihin ja vietiin pois. Niitä, samoin kuin tiilenkappaleita, joutui silti myöhemminkin seulaverkolle, josta ne poimittiin pois, jotta hauraat artefaktit eivät olisi rikkoutuneet.

Seulominen suoritettiin kuivaseulontana (silmäkoko 6,5 mm) kottikärryihin sakariston ulkopuolella sadekatoksessa. Seulottu maa-aines kuljetettiin siirtolavalle.

Rossikerros 1

Rossipermannon kulttuurimaa-aines (kerroksen nimitys rossikerros 1 lattian ylä- ja rossikerros 2 sen alapuolella) sisälsi runsaasti löytöjä, minkä takia se seulottiin kauttaaltaan koko sakariston alalta. Maa-aines oli humuksen sekaista, suhteellisen lajitumaton moreenimaista ainesta - hienoainesta joukossa - ja hyvin kuivaa. Joukossa oli höylälastua ja veistojätettä, mikä viittaa siihen, että yläpuoliset niskahirret oli veistetty paikalla sopiviksi.

Joukossa oli myös laastin- ja tiilenkappaleita sekä hiukan hiiltä. Laastinkappaleissa oli joskus saumakohtien jälkiä sekä hitunen tiiltä; tiilenkappaleissa oli puolestaan toisinaan laastia, mikä viittaa niiden olevan peräisin muuratusta ja myöhemmin puretusta tiilirakenteesta.

Vanhemman säilyneen lankkulattian päällä oli paikoin sammalta ja lastua kasoina, ilmeisesti estämässä maa-ainesta valumasta

lankkujen raoista. Maa-aineksen poiston jälkeen lattiapinta imuroitiin teollisuusimurilla, sen suhteelliset korkeudet merkittiin muistiin ja lattia valokuvattiin. Tämän jälkeen siitä tehtiin tarvittavat muistiinpanot ennen purkamista.

Lankkulattia oli selvästi käytössä kulunut, mm. oksanpaikat koholla. Vanhat lankut veistetty kirveellä. Yksi oli toiminut aiemmin penkinä, minkä saattoi päätellä lankun toisessa päässä olleista kahdesta vinoon kairatusta reiästä, yhdestä keskellä lankkua olleista lävestä ja lattiaan nähden alapuolisen pinnan - penkin yläpinnan - sileydestä; lattiaan sopiva lankku penkistä oli saatu katkaisemalla se toisesta päästä lyhyemmäksi ja veistämällä yhdeltä sivulta kapeammaksi.

Myös ainakin osa muista lankuista näytti olevan sekundaarikäytössä. Tämän saattoi päätellä vanhoista naulanrei'istä ja niskahirsiin nähden liian monista ja väärässä paikassa olleista loveuksista. Osa oli naulattu kiinni niskahirsiin, osa oli irrallaan. Ne olivat 18-34 cm leveitä, 6 cm paksuja ja noin 290 cm pitkiä. Lankut, jotka lepäsivät pohjois-eteläsuuntaisesti poikittaisten niskahirsien päällä, eivät siis olleet täyspitkiä, vaan lankkuja oli kaksi perätysten.

Kuusi kappaletta lankuista oli uusittu jossain vaiheessa kokonaan. Nämä "uudet" lankutkin näyttivät olevan sekundaarikäytössä. Kolme pohjoisinta niskahirttä oli lahonnut ja notkahtanut jokseenkin keskikohdistaan alas, jolloin myös lattia oli vajonnut alas. Sen päällä ollut maa-aines oli samaten valunut alas heikentäen siten ilmankiertoa lattian alla. Harmaakiviseinässä on lattiapinnan alapuoliset tuuletusaukot sakariston pohjoisessa ja itäisessä seinässä sekä aukko myös runkorakennuksen puolella.

Pohjoisseinässä oleva aukko, joka sijaitsee noin 0,8 m länsiseinästä, on suorakaiteen muotoinen, halkaisijaltaan 27 x 30 cm; sen yläreuna on tasolla -114, ts. 34 cm puretun betonilattian alapuo-

lalla ja 8 cm vanhan, tältä kohtaa vajonneen lankkulattian yläpuolella.

Itäseinässä oleva aukko, joka sijaitsee noin 1,6 m koillispilasterista, on suorakaiteen muotoinen, halkaisijaltaan 20 x 28 cm; sen yläreuna on tasolla -124, ts. 44 cm puretun betonilattian alapuolella ja kymmenkunta senttimetriä vanhan lankkulattian alapuolella. Kolmas aukko on runkorakennuksen seinässä ja sijaitsee noin 1,8 m kaakkoispilasterista. Se on muodoltaan epämääräisen soikea, aivan toisen tyyppinen kuin edellä mainitut, halkaisijaltaan 21 x 39 cm; sen yläreuna on tasolla -110.

Ylimmästä rossikerroksesta seulottiin metallirahoja kaikkiaan 17 kappaletta. Vanhimmat ovat yhdeltä puolelta lyötyjä keskiaikaisia rahoja, nk. brakteatteja (: 3, 7, 8, 16), joita löytyi neljä kappaletta. Pieniä, hopeisia kahdelta puolelta lyötyjä rahoja (: 3, 9) löytyi kaksi kappaletta. Muut rahat ovat selvästi nuorempia. Useimmat niistä ovat ruotsalaisia ja peräisin 1600- ja 1700-luvulta, mutta onpa joukossa yksi 5 pennin lanttikin vuodelta 1898.

Kolikoiden lisäksi seulasta poimittiin myös muuta pienesineistöä. Yksi niistä on pronssinen nuppineula (: 6). Tämä noin 110 astetta vääntynyt neula on 33 mm pitkä, varsi poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan 1 mm. Nuppi on pyöreä, halkaisija 2 mm. Neula lienee peräisin hautauksesta - tällaisia neulojahan on käytetty vainajan käärinliinojen kiinnittämiseen - ja kulkeutunut sakaristoon muualta tuodun maa-aineksen mukana.

Muut artefaktit ovat lähinnä käyttöesineitä. Parhaiten on säilynyt pronssinen kirjankannen pidikehela (: 16). Sen soikeahkossa muodossa on havaittavissa hahmomaisia piirteitä. Toisessa päässä on reikä, halkaisija noin 1,5 mm, joten siinä on ikäänkuin lenkki. Selkäpuolella on pronssiliuska, jossa on niittikohdat. Liuskan ja selkäpuolen välissä on vielä jäljellä nahkaa. Pidikkeen kokonaispituus on 26 mm, leveys 10 mm ja paksuus 6 mm. Liuska, joka

on kiinnitetty 5 mm etäisyydelle rei'ästä, on leveydeltään 6 mm ja pituudeltaa 17 mm.

Pronssinen on myös napin katkelma (: 25). Se on pyöreä, halkaisijaltaan 16 mm ja paksuudeltaan 2-3 mm. Ilmeisesti kyseessä on alaosa alunperin silmukallisesta ja kuperalakisesta napista; havaittavissa on merkkejä silmukan paikasta, jonka kahden puolen on pieni reikä (vrt. löytöluettelon nrot 22 ja 24).

Kolmas tästä kerroksesta seulottu pronssinen metalliesineen katkelma (: 46) on muodoltaan kuin ontto nappi tai kulkunen. Se on pyöreä, ylä- ja alapuolelta kupera, hieman rikkonainen esine. Toinen puoli on loivasti kupera, ja siinä on kaksi vierekkäistä katkenneen vartaan päätä, halkaisijaltaan 1 mm, ilmeisesti rikkoontuneen silmukan jäännökset. Vastaavalla kohdalla sisäpuolella on nystermä. Toinen puolisko on korkealakinen, hieman kuhmuinen ja vääntynyt, minkä seurauksena puoliskojen välinen liitos on osittain ratkennut. Mitat noin 9x14 mm.

Maininnan arvoisia rautaesineitä kaivettiin esiin pari kappaletta. Toinen niistä on kahva (: 52), joka on hieman rikkonainen. Poikkileikkaukseltaan pyöreähkö varras on taivutettu soikioksi ja vartaan (halk. 10 mm) päät väännetty ylös siten, että soikiioon muodostuu aukko. Vartaan ympärille, ylös käännettyjen päiden viereen, on taivutettu lyhyemmät rautavartaan pätkät, joista ehyemmän pää on terävähkö. Kyseessä voi olla puisen arkun tai luukun kahva. Mitat 60x97 mm.

Sinänsä hauska löytö on metalliesineen katkelma (: 53); litteä, kaareva rautalevyn kappale, jonka keskellä on pieni reikä (halk. 3 mm) ja jonka toisessa päässä pyöreämuotoinen levennys. Ilmeisesti artefakti on virsitaulun numero. Paksuus 2 mm, mitat 15x80 mm.

Ylimmästä kerroksesta löytyi myös pari lasimaalauksen kappaletta. Toinen (:101) on muodoltaan kolmikulmainen, halkaisijaltaan 20x28

mm ja paksuudeltaan 2 mm. Perusväriväri on sininen, ja toisella puolella on kaksi ruskeaa viivaa. Toinenkin pala (:113) on muodoltaan kolmikulmainen, mutta poikkeaa muutoin edellisestä. Se halkaisija on 26x32 mm ja paksuus 3,5 mm. Väri on kirkas, mutta toisella pinnalla on keltainen värikerros.

Eräiden artefektityyppien kappalemäärät sakaristossa ja asehuoneessa kerroksittain ilmoitettuina.

Sij/Krs	Rah	Sol	Sor	Nup	Hak	Kir	Hel	Nap	Ker	Lii
Rossi 1	17			1		1		1		
Rossi 2	13			2						
Krs 1	1			1						
A Krs 1	8		1		1	2		3		2
Krs 2	4	1	1	1	2	1	1	2	1	
Krs 3	4			2	1	1	1	2	2	
Krs 4	1		1	3	2					

= sakaristo A = asehuone Rah = rahat Sol = soljet Sor = sormukset Nup = nuppineulat Hak = hakaset Kir = kirjankannen pidikkeet Hel = helmet Nap = napit Ker = keramiikka Lii = liitupiiput

Ylemmästä rossikerroksesta seulottiin myös joitakin luita. Ihmiselle kuuluvia ovat kaksi selkärangan nikamaa (Vert th X/XI ja XII fr) ja yksi kämmen- tai jalkapöydänluu (Mp dst+df fr). Eläintenluita löytyi 20 kpl (47 g), joiden joukossa on lampaan tai vuohen (Ovis ammon/Capra hircus), jyrsijöiden (Rodentia), lintujen (Aves) ja kalojen (Pisces) luita.

Rossikerros 2

Lattian alta paljastuivat niskahirret, niiden alla olevat kivet

sekä löyhää irtomaata (rossikerros 2), jota oli valunut hajonneista lattiankohdista. Tämä maa-aines sisälsi edelleen veistojätettä, laastia ja tiilenkappaleita. Se kaivettiin pois lapiolla ja seulottiin, minkä jälkeen piirrettiin ensimmäinen tasokartta (taso 1).

Niskapuiden aluskivet olivat itä-länsi -suunnassa kaikkiaan viidessä rivissä. Eteläisimmät kaksi riviä olivat osin peruskallion, osin moreenin päällä. Nämä kaksi eteläisintä kiviriviä olivat myös jokseenkin yhtenäisiä ts. kiviä oli vierä vieressä. Kahdessa pohjoisimmassa kivirivissä puolestaan oli kivet vain 4-5 kohdassa, osin täyttömaan päällä osin sen sisässä.

Useimmissa kivissä oli kiinni laastia, mikä viittaa niiden olleen nyt sekundaarikäytössä jonkin rakenteen purkamisen jäljiltä.

Lisäksi voidaan mainita, että erityisesti kaikkein yhtenäisimmässä kivirivissä osa kivistä oli alempana kuin ylimmät, ts. ne eivät olleet niskahirsien tukena.

Seulottu rossikerros 2 paljasti jokseenkin samantapaista esineistöä kuin oli löydetty ylemmältä tasolta. Metallirahoja löytyi hieman vähemmän, yhteensä 13 kappaletta. Niiden joukossa on vain yksi brakteaatti (: 18) ja yksi kahdelta puolelta lyöty pieni hopearaha (: 28). Muut ovat lähinnä venäläisiä ja ruotsalaisia kolikoita 1700- ja 1800-luvulta.

Alunpitäen ilmeisesti hautauksista peräisin olevia esineitä - sittemmin rossipermannon osaksi tuodun maa-aineksen mukana kulkeutuneita - löytyi kolme kappaletta.

Pronssinen nuppineula (: 7), joka on hieman vääntynyt, on 37 mm pitkä, varsi poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan 1 mm. Nuppi on pyöreä ja halkaisijaltaan 2 mm. Toinenkin nuppineula (: 8) on pronssia. Myös se on hieman taipunut, 43 mm pitkä, varsi poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan 1-1,5 mm. Nuppi on

pyöreä ja halkaisijaltaan 2-2,5 mm.

Ruumisarkun kantokahva (: 51) on sekin pronssia ja hieman rikkonainen. Se on valmistettu hivenen kömpelösti. Litteä 5 mm paksu ja 10 mm leveä varras on taivutettu suuhun päin kapenevan U:n muotoiseksi, päät taivutettu hieman sivulle ja taottu litteiksi lehden muotoisiksi (2x28x35 mm), joiden keskelle on puhkaistu rei'ät, halkaisija 7x8 mm, ilmeisesti (niitti)nauloja varten. Mitat noin 25x60x75 mm.

Neljäs maininnan arvoinen metalliesine on yksinkertainen ja rikkonainen pronssirengas (: 39). Se on avoin ja pieni osa vartaasta on irronnut. Varras on koristeeton, segmentinmuotoinen, leveydeltään 3 mm ja paksuudeltaan 1-1,5 mm. Vartaan pituus on noin 72 mm, minkä puolesta - samoin kuin leveyden ja paksuuden osalta - esine voi olla rikkoontunut sormus.

Tästä kerroksesta lasimaalauksen katkelmia löytyi kuusi kappaletta. Yksi (:102) on kolmikulmainen, joskaan ei tasasivuinen, halkaisijaltaan 16x26 mm ja paksuudeltaan 2 mm. Sen väri on vihertävä, ja toisella puolella on punaruskea koristeaihe. Toinenkin katkelma (:103) on kolmikulmainen, halkaisijaltaan 20x21 mm ja paksuudeltaan 2 mm. Väri on vihertävä, ja toisella puolella on ruskeaa viivaa.

Muut lasimaalauksen katkelmat poikkeavat edellisistä mm. siinä suhteessa, että niissä ei ole havaittavissa koristeaiheita. Yksi pieni kappale (:110) on väriltään jokseenkin kirkas, mutta toisella puolella on punainen värikerros. Pitkänomainen reunapala (:111) on perusväriltään kauniin sininen, mutta toisella pinnalla näyttäisi lisäksi olevan keltainen värikerros. Perusväriltään kirkkaassa kappaleessa (:114) on ainakin toisella pinnalla keltaista väriä ja meripihkan värisessä katkelmassa (:115) on toisella pinnalla mahdollisesti valkoista viivaa.

Toisesta rossikerroksesta köytyi vain kaksi ihmisenluuta, selkärangan nikamia (Vert th fr, Vert lumb fr). Eläntenluitakin seulottiin vain kaksi kappaletta, jotka ne puolestaan ovat kalan selkänikamia.

Kerros 1

Löyhän kulttuurikerroksen alta tuli selvästi tiiviimpi kerros (kerros 1), joka keskittyi sakariston pohjoispuolisen seinustan tuntumaan, missä alkuperäinen maanpinta vietti selvästi ja varsin jyrkästi alaspäin. Kyseessä oli täyttö- ja tasoitekerros, jolla maanpinnan luonnollinen kaltevuus ja epätasaisuudet oli tasattu.

Kerros 1 sisälsi hyvin runsaasti tiilenkappaleita ja laastia - mutta vain niukasti löytöjä - ollen paksuimmillaan 45-50 cm. Sakariston luoteisneljänneksestä täyttökerros kaivettiin kokonaan pois, koska pohjoisseinään tuli tälle kohtaa porattavaksi reikä viemäriä varten - viemäriputki edellytti myös laskua, joten reikä jouduttiin poraamaan varsin alas.

TAULUKKO Sakariston tiilet, joista oli otettavissa vähintään kaksi mittaa.

	Paksuus mm	Leveys mm	Pituus mm
Rossikerros	75	130	-
	85	140	-
Kerros 1	90	140	-
	90	130	-
	95	160	-
	-	130	-
	85	90	120*

-----*

Muototiili

Luoteisneljänneksestä seulottiin täyttömaata aluksi järjestelmällisesti kolme kottikärryllistä. Koska tähän määrään ei sisältynyt

lainkaan löytöjä, jatkossa täältä seulottiin maa-ainesta satumanvaraisesti vain kahden kottikärryllisen verran eri kohdista ja syvyyksistä.

Täyttömaakerroksen alta paljastui alkuperäinen maanpinta - maalajiltaan moreenia -, jossa oli havaittavissa myös humusta ja nokea sekä nyrkinkokoisia nokeentuneita kiviä. Tämä viittaa siihen, että alue olisi kulotettu ennen rakennustöiden aloittamista - mikäli kysymys ei sitten ole vanhasta kaskimaasta tai sen reuna-alueesta.

Itäseinustalla kaivettiin esiin harmaakiviseinän alaista peruskiveystä, jonka pinta on tasolla 159 - 185 ja joka ulkonee seinälinjasta 50 cm. Samoin länsiseinältä tuli näkyviin varsin järeitä seinänaluskiviä. Osa on peruskallion päällä, osa syvemmällä kuin havaittavissa ollut alkuperäinen maanpinta, mikä merkinnee sitä, että niitä varten on tehty kaivanto - peruskallioonko saakka? Näiden järeiden kivien väleihin oli laitettu nyrkinkokoisia ja vähän suurempiakin kivenmurikoita; maa-ainesta ei näkynyt. Kiveys ulkonee seinälinjasta 30 - 50 cm ja on tasolla 134 - 189. Pohjoisseinustalla kaivettiin esiin vain pari peruskiveä, joiden pinta on tasolla 189 ja 190. Eteläisellä seinustalla, runkokuoneen puolella, seinä lepää osin kivien ja osin peruskallion päällä tasolla 117 - 130. Peruskivien ja seinän saumakohdissa oli yleensä havaittavissa laastia.

Sakariston itäisellä seinustalle kaivettiin koko matkalla runsaan puolenmetrin levyinen kaista, ts. peruskivet otettiin esille. Ikkunan kohdalla tehtiin laajennus, koska paikalla näytti olevan ihmistekoa oleva kiveys. Itse asiassa kyseessä oli sama kohta, jonka tutkija Markus Hiekkanen oli kehottanut tutkimaan hieman syvemmältä.

Laajennuksen jälkeen voitiin todeta, että kysymyksessä oli todellakin vartavasten tehty kiveys. Kiveys lepäsi osin

alkuperäisen maanpinnan, moreenin, päällä ja osittain mukulakiviä sisältävän tasoitekerroksen päällä. Ko. kiveyksen päällä oli myöhempää tiilensekaista täyttökerrosta, jonka päällä puolestaan oli niskahirsien aluskiviä.

Kiveys liittyy lähes saumattomasti harmaakiviseinän alaisiin peruskiviin ollen ikäänkuin niiden orgaaninen jatke. Kiveys, jota ainakaan enää ei ole kuin yhdessä kerroksessa, on tasolla 148 - 172. Se on noin 1,7 m syvä - nykyisestä seinälinjasta mitattuna - ja 2,0 m leveä. Vain muutamassa reunimmaisessa kivessä oli havaittavissa laastia.

Pitemmän ajan kuluessa syntyneitä kulttuurimaata oli 1. kerroksessa vain vähän; pääosa ensimmäisestä kerroksestahan koostui puretuista rakenteista ja tietyn, lyhyen ajan kuluessa kasatusta täyttömaasta. Näin ollen tästä alimmasta kaivauskerroksesta löytyi vain muutamia artefakteja.

Niistä merkittävin on brakteaatti (: 31). Toinen esiteltävä esinelöytö on pronssinen nuppineula (: 9), joka on vääntynyt loiville mutkille. Se on muihin Vehmaan kirkosta nyt löydettyihin muihin nuppineuloihin verrattuna kookas: 49 mm pitkä, varsi poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan 1,5 mm. Nuppi on pyöreä ja - sekin isompi kuin muissa - halkaisijaltaan 3 mm.

Lasimaalauksen katkelmia löytyi peräti 10 kappaletta, joista kahdessa on koristeaihe. Toinen (:104) on nelisivuinen mutta, epäsymmetrinen, halkaisijaltaan 30x26 mm ja paksuudeltaan 2 mm. Sen väri on kirkas, hieman sinertävä, ja toisella puolella punaruskeaa viivaa. Erittäin huonkuntoinen katkelma (:105) lasimaalauksen katkelma on kolmikulmainen ja epäsymmetrinen, halkaisijaltaan noin 28x47 mm ja paksuudeltaan noin 2 mm. Myös tämän väri on kirkas ja hieman sinertävä, toisella puolella on punaruskea koristeaihe.

Yksi koristeaiheettomista lasimaalauksen katkelmista (:112) on

väriltään sininen ja yksi (:116) on meripihkan värinen ja sen toisella pinnalla saattaa olla valkoista viivaa. Muut kuusi katkelmaa ovat enemmän tai vähemmän keltaisia. Alanumerolla (:117) oleva kappale näyttää olevan perusväriltään keltainen, mutta toisella pinnalla on lisäksi meripihkan värinen kerros. Oluenkeltaisia sirpaleita, joiden pinnalla on keltaista väriä (:118) on neljä kappaletta. Yksi (:119) on massaltaan kirkas, hieman vihertävä, mutta pinnalla on keltaista väriä.

Eläintenluita tässä kerroksessa edustaa yksi kalan selkänikama, mutta ihmistenluita sen sijaan löytyi useampi, yhteensä 10 kappaletta (65 g). Niiden joukossa on mm. yksi pohjeluu (Fib dx px+df fr), joka on kuulunut yli 14-18 vuotiaalle henkilölle. Yksi otsaluun katkelma (Front dx fr) on peräisin pikkulapselta. Muista kallonluista on kaksi takaraivonluuta (2 x Occ fr + Cond occ dx), jotka ovat peräisin kahdesta eri yksilöstä.

Kirkkosali

Kirkkosalin puolella ei tehty varsinaista arkeologista kaivaustyötä, koska rakennustyöt eivät sitä edellyttäneet. Sähkötöiden osalta jouduttiin tosin tietyissä paikoissa poikkeamaan sähkösuunnittelijan alkuperäisistä suunnitelmista ja soveltamaan kevyempiä ratkaisuja. Näin tehtiin nimenomaan runkokuoneen lattianalaisten kaapelien osalta.

Alkuperäisten suunnitelmien mukaan sähkökaapelit olisi kiinnitetty kapeisiin ja suhteellisen pitkiin metallitikkaisiin, jotka oli tarkoitus sijoittaa niskahirsien alapuolelle. Lattialankkuja irrotettaessa voitiin kuitenkin esim. keskikäytävän kohdalla havaita osan ruumisarkuista olevan niin ylhäällä, että ne ovat käytännössä aivan niskahirsissä kiinni. Tikkaiden ujuttaminen lattian alle olisi näin ollen edellyttänyt arkeologista kaivaustyötä.

Jo aiemmin lankkulattian rakentamisen yhteydessä ja myöhemmin lämpöputkitöiden aikana 1960-luvun alussa oli jouduttu kajoamaan moniin lattianalaisiin hautauksiin. Erityisesti niskahirsiä paikoilleen sijoitettaessa oli arkkuja vaurioitettu. Vieläpä oli kuorin kohdalla olevan hautakammion holvikattokin rikottu ja sitten täytetty kammio hiekalla. Myös lämpöputkitöiden yhteydessä oli hautoja rikottu; paikoin oli kulttuurikerroksia kaivettu varsin syvältä. Em. toimien seurauksena lattian alla oli havaittavissa rikkoutuneita arkkuja sekä irrallisia luita siellä täällä.

Nyt sitten vuoden 1995 lattianalaisissa sähkötöissä käytettiin pääasiassa noita aiempien rakennustöiden yhteydessä syntyneitä "vanhoja reittejä". Kaapeleita varten muutamista kohdista jouduttiin poistamaan hiukan kulttuurimaata, joka seulottiin kirkon ulkopuolella.

Runkohuoneen lattian alta, keskikäytävältä ruumisarkun päältä, urkuparven kaiteen kohdalta, löytyi sähkökaapeleille paikkaa tehtäessä helmi (: 30). Se on musta ja lasi(massa)a. Muodoltaan se on pyöreä ja yksinkertainen, halkaisijaltaan 12 mm ja leveydeltään 8 mm, hieman epäsymmetrinen. Reiän halkaisija 3,5 mm.

Asehuone

Asehuoneen pinta-ala on noin 17,5 neliometriä. Pohjois - etelä - suuntaisten seinälinjojen pituus on noin 4,52 m ja itä - länsi - suuntaisten vastaavasti noin 3,88 m. Runkohuoneen puolella on ovi samoin asehuoneen itäisen ja läntisen seinän eteläosassa. Eteläseinällä on ikkunasyvennys ja itäseinässä komeromainen syvennys, jonka alkuperäistä funktiota ei tunneta.

Kirkkosaliin johtavan oven keskivaiheilta asehuoneen kaakkoisnurkalle on tehty lämpöputkistoa varten kaivanto 1960-luvun alussa. Kaivantoon on asetettu sementtiputkien puoliskot jonoon ja niihin asbestiin ja pahviin käärityt lämpöputket. Noin neljä metriä pitkän sementtiputkiston päälle on tehty laudoista noin 0,6 m leveä kansi.

Kun asehuoneen kokonaispinta-alasta vähennetään maakiven ja erityisesti kaivannon viemä ala, kaivettavaksi pinta-alaksi jäi noin 15,5 neliometriä tasolle 3 saakka ja noin 2,5 neliometriä tasolle 4 asti. Pintakerroksen ja kaivauskerrosten 1-3 paksuus oli noin 0,6 m ja kerroksen 4 vastaavasti noin 0,4 m. Edellä esitetyn perusteella asehuoneesta poistettiin betonia, kiviä ja maa-ainesta yhteensä noin 10,3 kuutiota.

Asehuoneesta poistettiin kauttaaltaan sementtilattia sekä kiviä, mursketta ja varsinaista kulttuurimaata noin 60 cm puretusta lattiatasosta alaspäin. Tätä syvemmälle menttiin vain kahdessa kohtaa.

Itäseinässä olevan syvennyksen kohdalle kaivettiin halkaisijaltaan 0,6 m kokoinen koekuoppa, jonka pohja jäi tasolle -193. Jokseenkin asehuoneen keskellä olevan kiven ympärille tehtiin eräänlainen "koeruutu", koska kivi piti otettaman pois. Se osoittautui kuitenkin niin suureksi maakiveksi, ettei poistaminen tullut kysymykseen; vaihtoehtoiseksi ratkaisuksi jäi halkaista kivi vaakatasossa ja poistaa irronnut yläosa. "Koeruutua" kaivettaessa siitä paljastui hautauksia, minkä vuoksi kaivamista jatkettiin tasolle noin -200 saakka.

Kerros 1

Betonilattian alaisen kiveyksen poisto tehtiin ensimmäiseksi, minkä jälkeen oli vuorossa murskan lapiointia. Tämän jälkeen kulttuurikerrosta poistettiin lastalla ja lapiolla ja maa-aines seulottiin. Selvästi sekoittuneessa maa-aineksessa oli lastua, tiiltä, soraa, humusta, maatunutta puuta ja ihmistenluita (kerros 1). Tiiltä ja laastia oli erityisen runsaasti eteläisen ikkunan kohdalla seinän vieressä.

Ensimmäinen taso sijaitsi -35-40 cm betonilattian pinnasta. Luiden sijainti viittasi siihen, että haudat oli rikottu tai sitten maainesta tuotu muualta. Sekä lasten että aikuisten jäännöksiä. Itäseinässä koillispilasterista ulko-oven N-reunaan saakka paljastui lohkottuja kiviä kolme kappaletta seinän vieressä, hieman sen alla.

Ensimmäisestä kaivauskerroksesta seulottiin kahdeksan kolikkoa, joista kaksi on yhdeltä puolelta lyötyjä keskiaikaisia rahoja, nk. brakteaatteja (: 1) ja (: 7). Niiden ohella voidaan mainita hopearaha (: 8) vuodelta 1618 ja kopeekka vuodelta 1800 (: 3). Aivan eri ikäisten rahojen löytyminen samasta kaivauskerroksesta johtunee nimenomaan siitä, että eri ikäiset kulttuurikerrokset ovat sekoittuneet keskenään monenlaisten toimintojen seurauksena.

Esineitä, jotka saattavat olla peräisin rikkoontuneista haudoista on nelisen kappaletta. Yksi näistä on pronssinen sormus (: 3), arvatenkin vihkisormus. Se on sileä, säännöllisen pyöreä, umpinainen ja poikkileikkaukseltaan segmentti. Halkaisija on 21 mm, leveys 5 mm ja paksuus 2 mm.

Pieniä hakasia seulaverkolta poimittiin kaksi kappaletta, molemmat rautaisia. Toinen hakanen (: 36) on ehyt ja valmistettu pyöreästä, halkaisijaltaan millimetrisestä vartaasta taivuttamalla varras suuhun päin kapenevan ruukun muotoiseksi ja vääntämällä päät samassa tasossa sivuille lenkeiksi. Mitat noin 1x7x11 mm. Toinen hakanen (: 38) on kahdeksi kappaleeksi rikkoutunut. Se on valmistettu samalla tavalla kuin edellinenkin. Mitat noin 1x7x11 mm.

Katkelmallinen pronssihela (: 40), on ilmeisesti puolikas neliskulmaisesta ohuesta pronssilevystä, jossa on yhdeltä puolelta lyöty koristekuvio. Reunassa kiertää - siihen nähden poikittaissuunnassa - vierekkäistä, 2 mm mittaista kohoviivaa. Sen sisäpuolella on 2 sisäkkäistä, reunan suuntaista ja harjamaista

kohoviivaa. Sisimmäisen vieressä puolestaan on 3 pistemäistä kohoumaa, joiden sisäpuolelle jäävään tilaan on tehty reikä - oletettavasti niittiä varten - halkaisijaltaan 1,5 mm. Levyn mitat 0,5x13x20 mm.

Käyttöesineitä ja niiden katkelmia löytyi useita, mm. pari pronssista kirjankannen pidikehelaa. Yksi (: 17) on soikeahko muodoltaan ja suhteellisen litteä. Sen toisessa päässä reikä, halkaisija noin 1,5 mm, joten siinä on ikäänkuin lenkki. Selkäpuolella on pronssiliuska, jossa ruostetta ja merkkejä raudasta - jälkiä niitistä? Liuskan ja selkäpuolen välissä on vielä jäljellä nahkaa. Pidikkeen kokonaispituus on 25 mm, leveys 10 mm ja paksuus 6 mm. Liuska on kiinnitetty 8 mm etäisyydelle lenkistä, sen leveys on 5 mm ja pituus 12 mm.

Toinenkin (: 18) pidikehela on pronssia ja soikeamuotoinen, ja siinä on lisäksi havaittavissa hahmomaisia piirteitä. Toisessa päässä reikä on halkaisijaltaan noin 2 mm. Selkäpuolella on pronssiliuska, jossa edellisen lailla ruostetta ja merkkejä raudasta - siis jälkiä niitistä? Liuskan ja selkäpuolen välissä jäljellä nahkaa. Pidikkeen kokonaispituus 26 mm, leveys 9 mm, paksuus 5 mm. Liuska kiinnitetty on 11 mm etäisyydelle rei'ästä, sen leveys 5 mm ja pituus 9 mm.

Muodoltaan pitkänomaisen soikea pronssiliuska (: 21), jonka pituus on 13 mm, leveys 4 mm ja paksuus 1 mm, saattaa olla osa kirjankannen pidikkeestä. Sen leveämmässä päässä on rautaniitti, pituudeltaan 5 mm.

Nappeja tästä kerroksesta löytyi kolme kappaletta, joista kaksi on tinanappeja. Yksi katkelmallinen nappi (: 26) on puolikas kehällisestä pyöreästä napista. Tasamittainen risti on ilmeisesti jakanut kehän sisäpuolisen osan neljään sektoriin muodostaen siten napin rei'ät. Valamalla valmistettu. Se on litteä, halkaisijaltaan 14 mm ja paksuudeltaan 2 mm.

Toinen tinanappi (: 27) on samaten litteä ja pyöreä. Sen halkaisija on 11 mm ja paksuus 1 mm. Siinä on kaksi reikää, halkaisijaltaan <1 mm. Kolmas nappi (: 29) on litteä ja pyöreä, ilmeisesti helmiäisnappi ja teollisesti valmistettu, siis suhteellisen resentti. Sen halkaisija on 12 mm ja paksuus 2 mm, se on hieman vääntynyt. Siinäkin on kaksi reikää, halkaisijaltaan 1 mm.

Hivenen arvoituksellinen, tietyistä ominaispiirteistään huolimatta, on mahdollisesti messingistä valmistetun litteän metalliesineen katkelma (: 45). Se on muodoltaan hieman epämääräinen, kuitenkin tiettyä hahmoa siinä on kuitenkin havaittavissa. Artefaktissa on viisi epäsäännöllistä reikää, halkaisijaltaan 0,5-1 mm, jotka ilmeisesti ovat valmistuksessa syntyneitä ja joiden takia esineeseen muodostuu verkkomainen kuvio. Tietyssä asennossa katsottuna artefakti muistuttaa m-kirjainta, jonka kahden puolen on ylimääräinen lisäke - osa tietystä kirjainyhdistelmästä? Mitat noin 0,5x10x11 mm.

Maallisiin nautintoihin liittyy kaksi liitupiipun osaa, molemmat varren katkelmia. Kookkaampi (: 99) on halkaisijaltaan 10 mm ja pituudeltaan 46 mm. Rei'än halkaisija on 3x4 mm. Pienempi (: 100) varren katkelma on halkaisijaltaan 6x7 mm ja pituudeltaan 23 mm. Rei'än halkaisija on 2 mm.

Mahdollisia lasimaalauksen katkelmia löytyi neljä kappaletta, joista kolme (:120, 121) on massaltaan lähes kirkkaita, kuitenkin hiukan vihertäviä, ja niiden toisella pinnalla on keltaista väriä. Neljäs katkelma (:128) on väriltään vihreä.

Eläintenluita ensimmäisestä kerroksesta seulottiin 15 kappaletta (11 g), joiden joukossa on lampaan/vuohen, jyrsojoiden ja kalojen luita.

Ihmistenluita löytyi huomattavasti enemmän, 253 kappaletta (652 g). Aineisto on hyvin fragmentaarista - luiden/fragmenttien paino

keskimäärin 2,8 g -, ja valtaosa luista onkin rikkoutuneita. Koska hautaukset olivat sekoittuneet totaalisesti, ja kaivauskerros oli tekninen, ei tällaiselle sekoittuneelle kulttuurikerrokselle ole mitään perustetta laskea minimiylösilömäärää: se on tehtävä koko esiinkaivetulle aineistolle.

Kerros 2

Tason 1 alapuolella sekoittunut kerros (2. krs) jatkui edelleen. Tiiltä ja laastia oli runsaasti nyt myös länsiseinän vieressä, erityisesti oven kohdalla. Kaikki pitkät putkiluut ja kallonluut olivat rikkoutuneita, jotkut putkiluut törröttivät maassa pysyasennossa. Niitä oli nyt runsaasti, minkä vuoksi alkoi näyttää ilmeiseltä, että myös asehuoneen lattian alle oli haudattu vainajia. Pienet kompakstit luut olivat joskus säilyneet ehjinä, mikä puolestaan viittasi siihen, että hautoja tosiaan oli myöhemmin kaiveltaessa rikottu. Myös aikuisten ja lasten luita oli sekaisin samassa paikassa samalla tasolla.

Toisessa tasossa seinänvierustoja reunusti savi, jossa hieman humusta joukossa. Sen alta häämötti kiveystä. Keskenmällä humusta, tiilenkappaleita ja laastia sekä maatonutta puuta ja rikkoutuneita luita.

Toisesta kaivauskerroksesta metallirahoja löytyi puolet vähemmän kuin ensimmäisestä, neljä kappaletta. Näistä ovat vanhimpia pieni kahdelta puolelta lyöty hopearaha (: 9) ja toinen sitä hieman muistuttava kolikko (: 11). Muut kaksi rahaa ovat ruotsalainen kolikko vuodelta 1666 (: 12) ja samoin ruotsalainen kolikko ilmeisesti 1700-luvulta (: 10). Näin eri ikäisten rahojen löytyminen samasta kerroksesta tukee silmämääräisiä havaintoja kulttuurikerroksen sekoittuneisuudesta.

Kiinnostavin esinelöytö tästä sekoittuneesta kulttuurikerroksesta

on pronssinen kehäsolki (: 1). Siinä on säännöllisen pyöreä kehä, joka on alta hieman kovera ja päältä kupera, halkaisija 20 mm, leveys 5 mm - neulan kohdalla kavennus - ja paksuus 1 mm. Neula, joka on poikkileikkaukseltaan matalan segmentin muotoinen ja taivutettu toisesta päästä soljen kehän ympärille lenkiksi, on 19 mm pituinen. Lenkin kohdalla neulan leveys on 3 mm ja siitä neula kapenee tasaisesti kohti terävää kärkeä. Neulan päällä on säilynyt jäännöksiä tekstiilistä, mikä viittaa siihen, ettei solki olisi irronnut vaatteesta ja sitten kadonnut. Ilmeisesti kyseessä on rikotusta naisenhaudasta peräisin oleva esine.

Kerroksesta löytyi myös yksi pronssinen sormus (: 2). Se on sileä, säännöllisen pyöreä ja umpinainen, poikkileikkaukseltaan segmentin muotoinen. Sen halkaisija on 21 mm, leveys 5 mm ja paksuus 2 mm. Esine lienee vihkisormus ja se on todennäköisesti rikkoontuneesta haudasta. Hautauksesta peräisin on ilmeisesti pronssinen nuppineulakin (: 10), jollaisia on käytetty käärinliinojen kiinnittämiseen. Hieman taipunut neula on 28 mm pitkä ja sen varsi poikkileikkaukseltaan pyöreä, halkaisijaltaan alle 1 mm. Nuppi on pyöreä, halkaisija 2 mm.

Pyöreästä, halkaisijaltaan millimetrin paksusta rautavartaasta on valmistettu yksinkertainen hakanen (: 37). Se on tehty taivuttamalla varras kahdeksi vierekkäiseksi ja saman suuntaiseksi vartaan osaksi. Taivutuskohdan puoleinen pää on väännetty U:n muotoiseksi koukuksi ja alkuperäiset päät sivuille lenkeiksi. Kooltaan hakanen on noin 5x9x12 mm.

Toinen tästä kerroksesta löydetty hakanen (: 33) on pronssia. Se on valmistettu pyöreästä, halkaisijaltaan 1,5 mm paksusta vartaasta taivuttamalla se kahdeksi vierekkäiseksi ja saman suuntaiseksi vartaan osaksi. Taivutuskohdan puoleinen pää on väännetty U:n muotoiseksi koukuksi ja alkuperäiset päät sivuille lyyran muotoon. Alkuperäisissä vartaan päissä näkyy katkaisupihtien jäljet. Mitat noin 6x10x11 mm.

Myös varsin kiinnostava on ilmeisesti lyijyä tai runsaasti lyijyä sisältävää sekoitemetallia oleva esine, mahdollisesti hela (: 43). Kyseessä on lattea, suorakaiteen muotoinen ja toiseen päähän suippeneva hieman katkelmallinen esine kahtena kappaleena - kapeammassa päässä olevan rei'än kohdalta katkennut kärkikappale. Suiposta kärjestä lähtien sivut ovat aaltomaiset esineen puoliväliin saakka, jossa molemmilla puolilla pyöreämuotoinen, ulkoneva pykälä; tämän jälkeen sivut ovat suorat. Yksi puoli koristeeton, toinen, nähtävästi yläpuoli, koristeltu. Em. ulkonevien pykälien kohdalla on pyöreä kohokuvio, niiden välissä isompi pyöreä kohokuvio; tämän ylä- ja alapuolella munanmuotoiset kohokuviot. Kohokuvioita kiertää viivaornamentiikkaa. Suipossa päässä olevan rei'än halkaisija 2-2,5 mm; mikäli kyseessä on hela, reikä olisi niittiä varten. Esine on saattanut katketa myös toisesta päästä - tätä on ilman konservointia hankala sanoa varmasti - jolloin kyseessä voisi olla myös suurehkon ristin yksi sakara. Esineen mitat ovat 5x16x43 mm.

Kerroksesta seulottiin esiin luuesineitä kolme kappaletta. Yksi on pieni ja kellertävä, rei'ällinen helmi (: 31). Se on pyöreä, pitkänomainen ja sen keskellä on kolme kohovyötä. Helmen halkaisija on 5 mm, leveys 9 mm. Toinen luuartefakti on katkelmallinen käyttöesine, silmäneula (: 5). Putkiluusta valmistetun neulan toinen pää on teräväksi veistetty - siitä 7 mm etäisyydellä reikä - toinen pää on katkeamiskohta. Esine on poikkileikkaukseltaan latteahko, kahdelta puolelta kaiverrettu silmä pyöreä, halk. 2 mm. Pituus 33 mm ja leveys 5 mm.

Tavallaan käyttöesineeksi voidaan tulkita myös pronssinen kirjankannen pidikehela (: 19). Se on soikeahko muodoltaan ja suhteellisen litteä. Toisessa päässä on reikä, halkaisija noin 1,5 mm, joten siinä on ikäänkuin lenkki. Selkäpuolella on pronssiliuska, jossa ruostetta ja merkkejä raudasta -ilmeisesti jälkiä niitistä. Liuskan ja selkäpuolen välissä on jäljellä nahkaa. Pidikkeen kokonaispituus 24 mm, leveys 10 mm, paksuus 5 mm.

Liуска on kiinnitetty 9 mm rei'ästä, sen leveys on 6 mm ja pituus 11 mm.

Toisesta kaivauskerroksesta löytyi kolme nappia, joista yksi on luinen ja kaksi muuta pronssisia. Paremmiin säilyneet pronssinappi (: 22) on silmukallinen, limpun muotoinen, halkaisijaltaan 21 mm ja paksuudeltaan 6 mm. Se on ilmeisesti ontto, koska se on painunut sisään silmukan kohdalta. Silmukka on tehty kaksi millimetriä leveästä vartaasta ja on halkaisijaltaan 7 mm. Se on juotettu(?) hieman keskikohdasta sivuun ja sen kahden puolen on pieni reikä.

Toinenkin pronssinappi (: 24), on silmukallinen. Se on pyöreä, yläpuolelta hieman kupera, halk. 14 mm, paksuus 4 mm, samoin ilmeisesti ontto. Silmukka, joka on tehty 1,5-2 mm leveästä vartaasta, on katkennut. Silmukka on halkaisijaltaan 5x7 mm ja sijaitsee keskellä nappia; sen molemmalla puolella on pieni reikä.

Kolmas tästä kerroksesta seulottu nappi on luunappi (: 28). Se on litteä, pyöreä, halkaisijaltaan 18 mm ja paksuudeltaan kaksi millimetriä. Sen keskellä on reikä, halkaisijaltaan 2-3 mm.

Arvatenkin käyttöesineenä on toiminut sittemmin särkynyt saviastia, josta löytyi yksi reunapala. Tämä saviastian reunapala (: 148), on nk. kivisavikeramiikkaa. Siinä on hienojakoinen sekoite ja massa on tiivis mutta hieman huokoinen, väri lilaan vivahtava. Pinta on sintraantunut, väri lilaan vivahtava punaruskea, ja ulkopinnalla on dreijauksen yhteydessä tehtyä urakoristelua. Reunan laki on pyöreä, mitat 26x28 mm. Punasavikeraamisesta astiasta löytyi kaksi kylkipalaa (:147), joissa on lasitusta sisäpinnalla; seinämän paksuus 3-4 mm.

Mahdollisia lasimaalauksen katkelmia löytyi neljä kappaletta. Yhden (:109) katkelman toisella pinnalla on punaista väriä, ja yksi (:122) on keltainen. Kaksi katkelmaa (:123, :124) on massaltaan kirkkaita - hieman vihertäviä - ja keltaista väriä on pinnoilla.

Eläintenluita tästä kerroksesta löytyi 12 kappaletta (74 g), jotka ovat peräisin naudun (Bos taurus), koiran tai ketun (Canis familiaris/Vulpes vulpes) ja kalojen jäännöksistä.

Ihmistenluita löytyi jo varsin runsaasti, 755 kappaletta (3744 g), mutta ne olivat edelleen aika rikkoutuneita - fragmenttien/luiden paino keskimäärin 5,0 g.

Kerros 3

Kolmannessa kerroksessa luiden määrä lisääntyi, ja jotkut pitkät putkiluutkin olivat säilyneet suhteellisen ehjinä. Maa-aines oli edelleen hyvin löyhää, käsiteltyä.

Tasolla 3 seinänaalaiset kivet tulivat kaivetuiksi esiin. Kivet ovat lohkottuja, tasapintaisia ja jokseenkin vaaka-tasossa itäisellä seinustalla, missä ne ovat tasolla 120 - 133 ja ulkonevat seinälinjasta 15 - 60 cm, samoin kuin läntisellä seinustalla, missä ne ovat tasolla 143 - 158 ja ulkonevat seinälinjasta 30 - 60 cm. Varsin säännöllisen muotoisia, joskin hieman pyöreämpiä kivet ovat asehuoneen eteläseinällä, missä ne ovat tasolla 145 - 170 ja ulkonevat seinälinjasta 50 cm; ne ovat kuitenkin vähän miten sattuu - eivät vaaterissa - ja niiden välissä on suuria rakoja ikäänkuin ne olisivat liikkuneet. Kirkonpuoleisella seinällä kivet ovat selvästi tavallisia maakiviä (tasolla 112 - 125).

Humuksen sekaista savea oli erityisesti läntisen ja eteläisen kiveyksen päällä, itäisellä seinällä sitä oli niukasti ja pohjoisella seinällä ei käytännöllisesti katsoen lainkaan. Saven alta paljastui laastia.

Vaikkakin maa-aines edelleen oli löyhää ja selvästi käsiteltyä, se - päätellen muutamien pitkien putkiluiden säilymisestä ehjinä - ei ollut niin pahoin sekoittunut kuin kaksi ylintä kaivauskerrosta.

Ehjiä hautauksia tosin ei tästäkään kulttuurikerroksesta löytynyt.

Myös metallirahat, joita kerroksesta löytyi neljä kappaletta, viittaavat siihen suuntaan, että kerros ei ollut niin pahoin ja moneen otteeseen häiriintynyt kuin ylimmät. Talteen seulotuista kolikoista yksi on pieni, kahdelta puolelta lyöty hopearaha (: 16). Muut kolme ovat keskiaikaisia brakteatteja (:13, 14, 15).

Kerroksesta löytyi kaksi pronssista neulaa. Molemmat ovat pieniä. Niistä hieman pidempi nuppineula (: 11) on 28 mm pitkä, varsi poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan 1 mm. Nuppi on pyöreä, halkaisija 2 mm. Toinen nuppineula (: 12) on hieman taipunut ja 26 mm pitkä, varsi poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan <1 mm. Nuppi on pyöreä, halkaisija 1,5 mm.

Pronssihakanen (: 34) on valmistettu lattean kulmikkaasta, halk. 1x1,5 mm vartaasta taivuttamalla se kahdeksi vierekkäiseksi ja saman suuntaiseksi vartaan osaksi. Taivutuskohdan puoleinen pää on väännetty U:n muotoiseksi koukuksi ja alkuperäiset päät sivuille lenkeiksi, joiden kohdalla vierekkäiset vartaanosat menevät vartaan leveyden verran limittäin. Mitat noin 5x8x15 mm.

Tästäkin kerroksesta löytyi pronssinen kirjankannen pidikehela (: 20). Sillä on suorakaidetta tavoitteleva muoto ja se on litteähkö, yläpuolella on kuitenkin kohokuovio. Päässä on reikä, halkaisija noin 2 mm, joten siinä on ikäänkuin lenkki. Selkäpuolella on pronssiliuska, jossa pronssiniitti. Liuskan ja selkäpuolen välissä jäljellä ilmeisesti nahkaa? Pidikkeen kokonaispituus 24 mm, leveys 7 mm ja paksuus 3 mm. Liuska jatkuu lenkistä suoraan ilman havaittavaa kiinnityskohtaa. Sen leveys on viisi millimetriä ja pituus 19 mm.

Ainoa kolmannelta kaivauskerroksesta löytynyt nappi (: 23), on pronssia ja silmukallinen. Se on pyöreä ja kupera niin ylä- kuin alapuoleltakin, siis ufoa (unidentified flying object) muistuttava.

Se on halkaisijaltaan 14 mm ja paksuudeltaan 6 mm, ilmeisesti ontto. Silmukka on tehty 2 mm leveästä vartaasta - halk. 6 mm, pronssia - ja juotettu? hieman keskikohdasta sivuun; sen toisella puolella on pieni reikä.

Tämän kerroksen korulöytöjä edustaa yksinään luinen helmi (: 32), joka väriltään kellertävä. Se on yksinkertainen, koristeeton ja pyöreä, halkaisijaltaan 7 mm ja leveydeltään 6 mm. Rei'än halkaisija on 3 mm.

Arkisemmista käyttöesineistä on jäänyt jäljelle mm. kaksi savias-tian palaa (:149). Niissä on hienojakoinen sekoite, ja massa on hyvin tiivis. Väri on likaisen kermanvalkoinen. Sisäpinnalla voi nähdä dreiijauksen yhteydessä syntyneitä yhdensuuntaisia aaltomaisia uria, samoin ulkopuolella, mutta loivempia. Dreiijauksen jälkeen ainakin ulkopintaa vielä käsitelty, koskapa eri suuntaisia jälkiä on jäänyt märkään pintaan. Väri pinnoilla on vaalean ruskeanharmahtava. Toinen sirpale on kylkipala (mitat 33x45, paksuus 3-4 mm). Toinen pala on ilmeisesti pohjasta (mitat noin 20x35 mm).

Lasimaalauksen katkelmia löytyi yhdeksän kappaletta. Yksi niistä (:106) on muodoltaan kolmikulmainen ja epäsymmetrinen sekä halkaisijaltaan 12x12 mm ja paksuudeltaan 2 mm. Väri on vihreä, ja toisella puolella on ruskea koristeaihe. Toisessa katkelmassa (:107) on vihertävä massa ja toisella puolella kaksi ruskeaa viivaa. Muodoltaan se on epäsymmetrinen sekä halkaisijaltaan 8x14 mm ja paksuudeltaan 2 mm. Yhdessä katkelmassa (:110) on kirkas, hieman vihertävä massa ja toisella pinnalla punaista väriä. Kaksi kappaletta (:125, :126) näyttäisivät olevan perusväriltään lähes kirkkaita, mutta niiden pinnalla on keltaista väriä. Yhdellä alanumerolla (:127) on neljä mahdollista lasimaalauksen kappaletta, joissa voi erottaa keltaista väriä.

Eläintenluita löytyi vain neljä kappaletta (4 g), joista yksi on kuulunut sialle (*Sus scrofa*) ja muut kaloille.

Ihmistenluita löytyi lukumääräisesti vähemmän kuin edellisestä kerroksesta, 570 kappaletta, mutta painon puolesta enemmän (4581 g). Luut ovatkin tässä kerroksessa jo paremmin säilyneitä; fragmenttien/luiden paino keskimäärin on 8 g. Säilyneitä hautauksia ei kuitenkaan todettu.

Pitkien putkiluiden luutumisasteen ja kasvuvaiheen perusteella saadut ikäryhmät ja minimiyksilömäärät asehuoneessa.

Ikäryhmä	Dx				Sin				MIND
	Kok	Px	Dst	Df	Kok	Px	Dst	Df	

Humerus									
>13,4-16,4	1		4		3		4		7
<13,4-16,4				1				4	4
Inf				6				5	6
Ulna									
>13,10-15	2	3	1		1	2			5
<13,10-15		2				1			2
Inf				5				1	5
Femur									
>13,4-16,4	2	1	1		3	1	1		4
<13,4-16,4			2	2			1	3	4
Inf				5				4	5

MIND ei sisällä niitä vainajia jotka jätettiin tasoon.

Kerros 4

Asehuoneen keskellä olevan maakiven (noin 0,7 x 0,9 m) ympärille tehtiin eräänlainen "koeruutu". Aikomuksena oli ensin tehdä tavanomainen suorasiivuinen ja -kulmainen kaivausruutu. Se osoitautui kuitenkin hankalaksi mm. kulttuurikerroksessa olevien pitkien putkiluiden takia. Tämän vuoksi kiven ympäriltä päädyttiin paljastamaan riittävän kokoinen alue (noin 1,4 x 1,8 m) ja samaan

se niin suorasivuiseksi kuin mahdollista. Alue kattoi myös ne laattakivet, jotka olivat paljastuneet edellistä kerrosta kaivettaessa.

"Koeruutua" kaivettaessa siitä paljastui hautauksia, minkä vuoksi kaivamista jatkettiin tasolle noin -200 saakka, ts. metrin verran korjaustöiden yhteydessä puretun betonilattian pinnasta alaspäin.

Itäseinässä olevan syvennyksen kohdalle kaivettiin puolimetrinen koekuoppa, jonka pohja jäi tasolle 193. Koekuopassa oli tällä tasolla yhden tai useamman vainajan jo pehmenneitä ja myös hieman rikkoutuneita luita, jotka olivat savipitoisessa maassa vaakatasossa.

Koekuopan itäseinämä rajoittui kiveen, nähtävästi muotoilemattomaan, joka on välittömästi yläpuolisen, lohkotun kiven alla; se on siis asehuoneen itäseinän peruskiviä (pinta tasolla noin 150). Pehmenneistä luista oli tunnistettavia lantionluu - aivan kiven vieressä - reisiluun katkelma lantionluun vieressä, jonka sivulla sääriluu ja sen alla puolestaan olkavarrenluu. Lukuunottamatta viimeksi mainittua, joka oli luode - kaakko -suunnassa, luut olivat itä - länsi -suuntaisesti. Luut jätettiin paikoilleen.

Pienialaisesta koekuopasta ei valitettavasti voinut päätellä, oliko luita liikuteltu myöhempien hautausten yhteydessä vaiko jo suhteellisen varhaisten rakennustöiden aikana. Joka tapauksessa vaikutti ilmeiseltä, että luita oli käsitelty hienovaraisemmin kuin resenttien rakennustoimien yhteydessä oli monesti menetelty.

Kerros 4 rajoittui em. ruudun ja koekuopan kohdille. Se oli osittain sekoittunut myöhemmän toiminnan seurauksena. Nyt oli havaittavissa, että rakennustöiden ohella varhaisempia kulttuuri-kerroksia oli sekoittunut ja hautoja rikkoutunut myös nuorempien hautausten yhteydessä.

Neljännestä kerroksesta löytyi vielä muutamia maininnan arvoisia esineitä, joista yksi on raha. Se on brakteaatti (: 17).

Muut esineet liittynevät hautauksiin. Nuppineula (: 13) on pronssia 36 mm pitkä, varsi poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan 1-1,5 mm. Nuppi on pyöreä, halkaisija 2,5-3 mm. Toinenkin nuppineula (: 14) on pronssia. Se on hieman taipunut ja 32 mm pitkä, varsi poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan 1 mm. Nuppi on pyöreä, halkaisija 2 mm.

Tästä kerroksesta löytynyt hakanen (: 35) poikkeaa aiemmin esitellyistä sikäli, että se on 2-osainen; löydettyessä puoliskot olivat liittyneinä toisiinsa. Molemmat osat on valmistettu pyöreästä, halkaisijaltaan 1,5 mm paksusta pronssivartaasta taivuttamalla. Toinen osa on tehty taivuttamalla varras kahdeksi vierekkäiseksi ja saman suuntaiseksi vartaan osaksi. Taivutuskohdan puoleinen pää on väännetty U:n muotoiseksi koukuksi ja alkuperäiset päät sivuille lenkeiksi. Mitat noin 5x7x11 mm. Vastakappale on tehty taivuttamalla varras suuhun päin kapenevan ruukun muotoiseksi ja vääntämällä päät samassa tasossa sivuille lenkeiksi. Mitat noin 1x7x11 mm. Paino yhteensä <2 g.

Eräiden artefektityyppien kappalemäärät sakaristossa ja asehuoneessa kerroksittain ilmoitettuina.

Sij/Krs	Rah	Sol	Sor	Nup	Hak	Kir	Hel	Nap	Ker	Lii
Rossi 1	17			1		1		1		
Rossi 2	13			2						
Krs 1	1			1						
A Krs 1	8		1		1	2		3		2
Krs 2	4	1	1	1	2	1	1	2	1	
Krs 3	4			2	1	1	1	2	2	
Krs 4	1		1	3	2					

-----S
 = sakaristo A = asehuone Rah = rahat Sol = soljet Sor = sormukset
 Nup = nuppineulat Hak = hakaset Kir = kirjankannen pidikkeet
 Hel = helmet Nap = napit Ker = keramiikka Lii = liitupiiput

Eläintenluita ei tästä kerroksesta tavattu lainkaan. Ihmistenluita löytyi sitten sitäkin runsaammin, 500 kappaletta (7859 g), ja luut ovat nyt selvästi paremmin säilyneitä - fragmenttien/luiden paino keskimäärin 15,7 g. Näihin lukuihin eivät sisälly ne luut jotka jätettiin 4. tasoon (haudat 2, 3 ja 4).

Mitattavissa olleet pitkät putkiluut ja niiden perusteella yksilöille saatu pituus.

Luu	Paino (g)	Pituus (mm)	Yksilön pituus (cm)	
			M	N
Hum dx	90	312	165	158
Hum sin	105	308	164	157
Hum sin (fr)	64	306	163	156
Hum sin	62	298	161	154
Rad dx (fr)	24	225	169	162
Rad sin (fr)	34	235	172	165
Rad dx	30	228	170	163
Rad sin	30	228	170	163
Ulna dx	60	280	185	-
Ulna sin	42	245	174	167
Fem dx	285	432	164	161
Fem dx	185	400	157	153
Fem sin	295	438	166	162
Fem sin	265	418	161	157
Fem sin (fr)	225	404	158	154
Tib dx	145	357	168	164
Tib sin	165	330	162	156

(Fr) = hieman fragmentaarinen

Hauta 1

Hautaus meni osittain 1960-luvulla rakennetun lämpöputkiston alle, joka oli sijoitettu jonoon asetettuihin sementtirenkaan puolikkaisiin. Lämpöputket oli eristetty asbestilla. Tämän

uudiskorjauksen kannalta hankalan ratkaisun takia päätettiin jo aikaisemmassa vaiheessa, että lämpöputkistoon ei kajota, mikäli suinkin mahdollista. Tämän vuoksi haudan kaivaminen oli varsin hankalaa, varsinkin kun se oli ahtaassa tilassa kahden suuren kiven välissä.

Hauta 1 oli itä-länsi -suuntainen siten, että vainajan pää oli länteenpäin. Vainaja lepäsi selällään ja pääkallo (Cranium, pl 186) oli kallistunut vasemman olkapään suuntaan - katsoi siis tavallaan itään, vaikka pää olikin länteen. Kädet olivat ristissä sacrumin päällä siten, että oikea (Rad dx pl 197) käsi meni vasemman yli. Sormenluut eivät olleet enää paikallaan vaikkakin tuntumassa. Olkavarrenluut olivat kyljen myötäisesti ja polvet olivat yhdessä (Fem dx pl 199). Koska hauta kaivettiin kokonaan, luuranko otettiin ylös tutkimuksia varten - näin oli myös mahdollista selvittää oliko sen alla varhaisempia hautoja.

Vainajan pään vieressä oli nuppineula, leuan alapuolella ohut pronssitappi ja sormessa sileä sormus. Vainaja oli haudattu arkussa päätellen siitä, että arkunnauloja ja maatonutta puuta oli säilynyt jonkin verran, joskin vain osa niistä näytti olevan alkuperäisillä sijoillaan; arkun leveys oli noin 50 cm. Vainajan pituus alkuperäisessä asennossa pääläestä kantaluuhun mitattuna noin 170 cm.

Haudasta löytyi neljä metalliesinettä, joista pronssihela poimittiin vasta seulaverkolta. Sormus (: 2) on ilmeisesti hopeaa. Se on sileä, säännöllisen pyöreä ja umpinainen, poikkileikkaukseltaan segmentti. Halkaisija on 22 mm, leveys kolme millimetriä ja paksuus 1,5-2 mm. Se oli löydettyäessä vainajan sormessa ja kyseessä on epäilemättä vihkisormus.

Nuppineula (: 15) on, tavalliseen tapaan, pronssia. Loiville mutkille vääntynyt neula on 42 mm pitkä, varsi poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan 1 mm. Nuppi on pyöreä ja halkaisi-

jaltaan 3 mm. Esine löytyi aivan vainajan päälleen vierestä, sen luoteispuolelta, joten neula lienee ollut kiinnittämässä vainajan käärinliinoja.

Haudasta löytyi myös toinen neulamainen, pronssista tehty metalliesineen katkelma (: 47). Kyseessä on ohuen metallitapin katkelma kolmena kappaleena, pituus yhteensä noin 18 mm ja halkaisija 1,5 mm; yhden kappaleen päässä on nuppi, halkaisija 2,5 mm, mikä viittaa siihen, että artefakti on mahdollisesti nuppineulan katkelma. Se löytyi vainajan päältä, solisluiden välistä leuan alapuolelta.

Neljäs haudasta löytynyt esine on pieni hela (: 41). Se on ohutta pronssilevyä, jossa on yhdeltä puolelta lyöty koristekuvio: 3 rivissä 3 vierekkäistä, pistemäistä kohoumaa, halkaisijaltaan 2 mm, joista keskimmäiseen on tehty reikä - ilmeisesti niittiä varten - halkaisijaltaan 1,5 mm. Levyn mitat 1x9x9 mm.

Hauta 2

Vainajasta oli "koeruudun" alueella näkyvissä selkänikamia (Vertebrae fr), ristiluu (Sacrum fr), vasen lantionluu (Coxae sin, pl 197), lonkkaluu (Femur sin, pl 200) ja pohjeluu (Fibula sin fr). Vainaja lepää selällään luoteis-kaakko -suunnassa (enemmän kuitenkin itä-länsi kuin pohjois-etelä -suunnassa) pää aivan ilmeisesti lännen suuntaan. Luiden perusteella kyseessä oli nuori tai aikuinen (Fem sin, Tib sin >>>ikä >14 - 18 v.). Lonkkaluun pituus noin 50 cm. Luut jätettiin paikoilleen.

Luut olivat jo perusteellisesti pehmenneet; saven seassa oli vain vähän humusta, joten orgaanisen aineksen mineralisoitumista oli

ilmeisesti tapahtunut. Havaittavissa ei ollut merkkejä arkusta, siis lähinnä nauvoja.

Hauta 3

Luurangosta oli kaivausruudussa näkyvissä vasen lantio osittain, lonkkaluu kokonaan ja vasen sääriluu (pl 197) osittain. Lonkkaluu ja lantionluu eivät olleet luutuneet, joten kyseessä oli lapsi (Femur sin px epif + df + dst epif >>>ikä <13,4 - 17) Lonkkaluun pituus noin 25 cm. Luut jätettiin paikoilleen.

Vainaja oli haudattu selälleen itä-länsi -suunnassa pää länteen, joka arkussa tai lavitsalla - koska maatonutta puuta ja rautanauvoja oli havaittavissa. Tämä hauta (nro 3) oli kaivettu osittain edellisen haudan (nro 2) läpi.

Hauta 4

Tämä hauta oli osittain hauta nro 1:n alapuolella. Tasolla 4 (pl 207 ja 208) siitä oli näkyvissä yli puolet reisiluista, sääriluut kokonaan, mutta jalanluista oli jäljellä vain hahmo - luut olivat pehmenneet perusteellisesti. Näkyvissä olleiden luiden perusteella vainaja oli haudattu itä-länsi -suunnassa - pää länteen - ja sääriluiden perusteella selälleen. Luut jätettiin niille sijoilleen.

Savessa oli havaittavissa tummempi saven ja humuksen sekainen, tiivis kulttuurimaa, joka erottui ympäröivästä savesta jokseenkin suorakaiteenmuotoisena kuviona. Humusta oli niin vähän, että orgaanisen aineksen mineralisoitumista on jo pitänyt tapahtua.

Haudasta ei löytynyt jäännöksiä sen paremmin arkusta kuin nau-loistakaan - mahdollisesti vainaja oli haudattu ilman arkkua. Hauta sijaitsi vertikaalisesti lähes välittömästi hauta nro 1:n alapuolella.

Tasoon jätetyt haudat merkittiin niille annetuilla numeroilla ja vainajat peitettiin dokumentoinnin jälkeen maa-aineksella. Koska maa-aines kaivamattomien hautojen kohdalla oli hyvin pehmeää ja upotti jo kävellessä, sovittiin siitä, että asehuoneeseen jääneen kulttuurikerroksen päälle levitetään rakennusmateriaalien painoa tasaava matto. Rakennustyöt eivät tämän jälkeen edellyttäneet arkeologisen työn jatkamista, joten kaivaukset Vehmaan kirkossa päättyivät tähän vaiheeseen.

Vehmaalla 9.2.1996

Hannu Poutiainen

Liite 1

Vehmaan kirkko, asehuone. Ihmistenluut, joissa deformatumista tai mahdollisia patologisia muutoksia.

Näyte- numero	Luu	Löytöpaikka (neljännes)	Ker- ros
1	Front dx fr (orbita)	NW	2
2	Front (fr)		
3	Mc 5		
4	Vert th fr	SW	3
5	Vert cerv fr		
6	Vert cerv fr		
7	Ph 1+2		
8	Cranium (fr) (kallo nro 1)		
9	Pariet fr	NW	3
10	Tib sin df fr	NE	3
11	Cranium (fr) (kallo nro 2)	SW	4
12	Par dx+sin+occ fr (kallo nro 3)	Koeruutu	4
13	Vert lumb (fr) (2 kpl)		
14	Hum sin		
15	Mc 1		
16	Fib (?) df fr		
17	Ph 1 (fr)		

Luetteloimattomia luita ilman löytönumeroa

Liite 2

Vehmaan kirkko, sakaristo ja asehuone. Ihmistenluut.

Luu	Pai- no g	Pituus cm	Ikä vuosia	Löytöpaikka s/a / nelj.	Ker- ros
Vert th X/XI	16		>20-21	s SW	Rossi
Vert th XII (fr)	18		>20-21	NW	Rossi
Mp dst+df fr	2			SE	Rossi
Vert lumb fr	14			SW	Rossi 2
Vert th fr	10				
Vert lumb fr	12		>20-21	NE	Krs 1
Vert fr (3)	8				
Fib dx px+df fr	30		>14-18		
Mt 3	4				
Front dx (fr)	<2		Inf.		
Temp dx fr	8				
Occ fr (Cond o dx)	<2				
Occ fr (Cond o dx)	<2				
14	123				
Mand sin fr+M1+2+3	28		25-35	a SW	Krs 1
I2 (Mnd)	<2				
C (Mnd)	<2				
P1/2 (Mnd)	<2				
M1/2 (Mnd)	<2				
M2 sin (Mx)	2		25-35		
M2 dx (Mx)	2		17-25		
C (Mx) (d?)	<2				
Axis	10		>11-12		
Vert lumb I	16		>20-21		
Hum dx dst+df fr	6		>13,4-16,4		
Rad sin px+df fr	10		>16-17		
Mc fr (2)	2				
Ph 2	<2		>18-19		
Cran fr (10)	18				
Ossa lng df fr (9)	42				
Cost fr (6)	28				
Os fr (24)	24				
64	194				

Pariet sin fr (Sut sag + lambd)	10	<30-40	a	NW	Krs 1
Os temp sin fr (pr zyg)	6				
Dentes (5)	4				
Cran fr (6)	14				
Vert cerv fr	6				
Vert th 3 (fr)	10				
Vert th fr	6				
Cost fr (10)	12				
Ilium dx	8	<16-17			
Cox sin fr (Acet)	4	>16-17			
Patella (fr)	4	>3-4			
Tib dx df fr	48				
Fib df fr	28				
Calc dx fr (2)	8				
Ph 2	<2	<18-19			
Ph 2 fr	<2				
Ph 3	<2				
Vert fr (8)	2				
Ossa lng df fr (18)	30				
Os fr (12)	8				

74	211				

Font dx fr (S met sulk., S cor auki)	24	>3-4 <40-50	a	SE	Krs 1
Temp sin fr (Proc mast)	4				
Dentes (8)	6				
Vert th fr	6				
Vert lumb fr	4				
Fem dx df fr (metaf px)	4	<13,4-16,4			
Tib df fr	4				
Ph 2	2	>18-19			
Ph 2	<2	>18-19			
Ph 3	<2				
Ph fr	<2				
Cran fr (4)	6				
Vert fr (2)	2				
Cost fr (2)	4				
Ossa lng df fr (5)	8				
Os fr (2)	<2				

33	78				

Pariet sin fr (Sut sag + lambd)	22	<30-40	a	NE	Krs 1
Par fr (S sq)	8				
Front dx fr (S met) (Orb)	<2	<3-4			
Dentes (5)	2				
Cran fr (11)	18				
Vert th fr	6				
Vert fr (2)	<2				
Sacr 1 (mtf)	8	<13-14			
Rad df fr sin	24				
Rad df fr	4				
Fem fr (Caput f)	14				
Cost fr (14)	10				
Ph 2 (2)	<2	>18-19			
Ph 1 px+df fr	4				
Ossa lng df fr (16)	22				
Os fr (21)	24				

82	169				

253	652				

Par dx fr	6		a	SW	Krs 2
Par dx fr (S. sag+ cor)	6	<40-50			
Par sin + Occ fr (S sag+sq+cor auki, S lambd sulk)	100	(>50)			
Par sin (S sag+cor auki)	14	<40-50			
Par sin (S lambd + Sag)	12	<40-50			
Front dx fr (S met) (patol?) (N1)	6	<3-4			
Front (fr) (S cor) (Patol?) (N2)	64	<40-50			
Front fr (orb sin)	4				
Front fr	4				
Cond occ sin	<2	<6-7			
Occ fr (fr)	44				
Occ (fr) (S lambd+ Sq)	22	<50			
Occ fr	<2				
Mand sin fr	4				
Mand dx+sin fr	20				
Os zyg sin fr	6				
Max fr +dDent	<2	Inf			
Dentes (15)	10				
Os zyg sin fr	6				
Temp sin fr (Proc	14				

mast)			
Temp sin fr (Proc	24		
mast)			
Atlas (fr)	4		>11-12
Axis (fr)	6		>11-12
Axis fr (Dens)	2		
Vert cerv fr (3)	10		
Vert th 3 (metaf)	10		<20-21
Vert th fr (metaf)	8		<20-21
Vert lumb 1 (fr)	20		<20-21
Scap dx (fr)	50		>23-24
Scap dx fr (Acr +	10		<23-24
F gl metaf)			
Scap sin fr (Sp sc+	4		<23-24
F gl metaf)			
Scap dx fr (F gl	4		<23-24
metaf)			
Scap dx fr	10		
Hum dx df	2	(60)	Inf
Hum dx df	2	(65)	Inf
Hum dx df (fr)	8		<13,4-16,4
Hum sin df fr (met	<2		<13,4-16,4
dst)			
Hum sin dst+df fr	22		>13,4-16,4
Hum dx dst+df fr	8		>13,4-16,4
Hum sin df fr (2)	30		
Clav sin (fr)	2		Inf/juv
Clav dx (fr)	<2		Inf
Clav dx	<2		Inf
Clav sin (fr)	<2		Inf
Clav sin (fr)	<2		Inf
Clav sin (fr)	<2		Inf
Rad dx df fr (px	4		<16-17
metaf)			
Rad dx df	<2	(56)	Inf
Rad df (fr)	<2		Inf
Ulna sin df	<2	(58)	Inf <13,10-15
Ulna dx df	<2	(64)	Inf <13,10-15
Ulna dx df (fr)	<2	(56)	Inf <13,10-15
Ulna dx df fr (metaf 2			<13,10-15
px)			
Ulna dx	60	283	>20-21
Mc 1 sin	4		
Mc 4 dx	2		
Mc 5 dx (patol)	4		
(N3)			
Cox sin (fr)	100		>16-17
Os ilium sin fr	12		
Os ilium dx (fr)	6		<16-17
Os ilium dx	2		<16-17
Os ilium sin (fr)	4		<16-17
Os isch fr	8		

sin puhkeamassa)			
Mand dx fr+M2	18		
Mand dx fr + alv	<2		Inf
Mand dx fr	6		
Mand sin fr (Cond)	2		
Mand sin fr	2		
Dentes (23)	24		
Scap sin	<2		Inf.
Clav dx	<2		Inf.
Hum dx df	2	(80)	<13,4-16,4 inf
Rad dx (fr)	24	225	>20-21
Rad dx df fr	18		
Rad df fr	2		
Ulna dx dst+df fr	4		>20-21
Ulna df fr	14		
Mc 1 sin	2		
Mc 4 sin	2		>2
Mp fr	<2		
Cox fr	6		
Caput fem	<2		<13,4-16,4
Talus dx (fr)	16		
Os man/ped (8)	20		
Ph 1 (2)	6		>18-19
Ph 2 (2)	2		>18-19
Ph 1/2 dst+df (2)	<2		
Cran fr (17)	52		
Vert fr (12)	22		
Cost fr (10)	26		
Ossa lng df fr (14)	74		
Os fr (11)	16		

128	448		
-----	-----	--	--

Par dx+sin fr (2)	114	>30-40	a	SE	Krs 2
Occ fr (S lambd)	14	<50			
Occ fr (S lambd)	8	<50			
Temp sin fr (S sq + lambd, Proc mast)	8	<50			
Temp dx fr	4				
Dentes (19)	24				
Axis (fr)	6	>11-12			
Vert lumb fr	12				
Vert th (fr)	4	>20-21			
Vert th (fr)	4	>20-21			
Manubr	6				
Sacr fr	16				
Sacr (metaf)	2	<13-14			
Scap sin fr (F gl ei metaf.)	40	>23-24			
Scap sin (fr) (F gl metaf)	8	<23-24			

Hum dx df fr	18	
Rad sin df fr	46	
Rad dx px+df fr	12	>16-17
Ulna sin df fr	6	
Os hamat	<2	
Mc 3 dx (fr)	4	
Mc 4 sin	2	
Mc 5 dx	2	
Fem dx df fr	12	
Tib dx px+df fr	36	>14-18
Tib dx df fr	44	
Tib dx dst+df fr	8	>13-18
Tib sin df fr (px metaf)	6	<14-18
Tib sin df fr	2	Inf
Tib px+df fr	4	
Calc sin	26	>16-17
Talus dx (fr)	12	
Talus sin	20	
Talus sin	18	
Mt 3 px+df fr	2	
Mp px+df fr	4	
Mp dst+df fr (2)	2	
Ph 1 (3)	6	>18-19
Ph 2 (4)	8	>18-19
Ph 3	<2	
Os man/ped	<2	
Cran fr (14)	52	
Vert fr (7)	18	
Cost fr (23)	40	
Ossa lng df fr (20)	58	
Os fr (6)	8	

135	749
-----	-----

Front dx (fr) (S cor + met)	16	<3-4	a	NE	Krs 2
Front + Nas fr (Orb dx+sin)	4				
Front fr (Orb sin)	2				
Par dx fr (S sag + lambd)	8	<50			
Par sin fr (S sag + lambd)	4	<50			
Par dx fr (S lambd)	8	<50			
Par fr (S sq)	14				
Par fr	8				
Occ fr (Cond occ sin)	<2				
Os temp dx fr (2)	12				
Os temp sin fr	8				

Sph fr	4		
Max sin fr+C+P1+2	12		
Max sin fr+P1+M1	8		
(M2 puhkeamassa)			
Max fr+dDent puhk	<2		
Mand+M1 dx+P2+M1	32		
sin (M3 dx+sin nä-			
kyvissä)			
Mand sin fr+P2+M1+	40		
2+3			
Mand dx fr + M2+	18		
alv/M3			
Mand dx fr+alv	<2		Inf
Dentes (5)	2		
Atlas (fr) (2)	20		>11-12
Vert th fr (2)	20		
Vert th fr (2)	4		<20-21
(metaf)			
Vert sacr (metaf)	6		<13-14
Vert fr (2) (metaf)	2		<20-21
Vert fr (2)	<2		
Clav dx	<2	(58)	Inf
Scap sin fr (F gl +	24		>23-24
Acr)			
Spina scap dx fr	10		
Hum dx dst+df fr	12		>13,4-16,4
Hum dx df	2	(69)	Inf
Rad sin px+df fr	24		>16-17
Rad sin df fr (px	2		<16-17
metaf)			
Rad sin df fr (px	<2		Inf <16-17
metaf)			
Ulna dx df (px met)	<2		Inf <16-17
Ulna sin df fr	8		
Mc 3 sin	4		
Mc 4 dx	4		
Ilium dx	12		<16-17
Ilium dx	2		<16-17
Ilium dx	<2		<16-17
Ilium dx fr	<2		<16-17
Cox fr	<2		
Cox fr (Acet)	10		>16-17
Fem df fr (2)	20		
Tib sin px+df fr	44		>14-18
Tib sin df fr (px	28		<14-18
metaf)			
Tib df fr	10		
Mt 1	8		
Mp df fr (3)	4		
Calc dx (fr)	46		>16-17
Talus sin	22		
Ph 1	4		>18-19

Ph 2	<2	>18-19
Ph fr (2)	<2	
Cran fr (19)	32	
Cost fr (12)	26	
Ossa lng df fr (23)	78	
Os fr (10)	12	

133	722	

755	3744	

Front fr (Orb sin)	2		a	SW	Krs 3
Front fr (Orb sin)	6				
Par sin fr (S sag + 30 lambd)		<50			
Par sin fr (S sag + 10 lambd)		<50			
Par sin fr (S sag + 4 cor)		<40-50			
Par fr (4)	14				
Occ	2	Inf <6-7			
Cond occ dx	<2	Inf <6-7			
Occ fr (C occ dx)	4				
Occ fr	34				
Occ fr (S lambd)	10	<50			
Os zyg dx (fr)	4				
Os zyg dx fr	2				
Os zyg sin fr	2				
Os zyg sin fr	2				
Temp sin fr	2				
Max dx fr (alv I1+ +2+C) +dP1+2+M1($\frac{1}{2}$)+ M2 näkyvissä)	12				
Mand sin fr (4)	12				
Dentes (27)	22				
Atlas fr	<2				
Axis fr (Dens axis)	<2				
Vert cerv (fr) (patol?) (N5)	4	>20-21			
Vert cerv (fr) (patol?) (N6)	4	>20-21			
Vert cerv fr (4)	12				
Vert th fr	8				
Vert th (fr) (pa- tol?) (N4)	10				

Vert th (mtf)	2		<20-21
Vert lumb 1 (mtf)	26		<20-21
Vert fr (10)	22		
Clav sin fr	12		
Clav dx (fr)	<2		Inf
Clav dx fr	4		
Scap sin (F gl mtf)	<2		Inf <23-24
Scap sin fr	8		>23-24
Hum dx df fr	58		
Hum sin (fr)	64	306	>15,8-18,2
Hum sin df fr	72		
Rad dx df fr (dst metaf)	14		<20-21
Rad sin (fr)	34	235	>20-21
Ulna dx df (fr) (px mtf)	<2		Inf <16-17
Ulna df fr	12		
Mc 1 (3)	12		
Mc 2 dx	4		
Mc 3 dx	4		
Mc 3 px+df sin	4		
Mc 3 sin	4		
Mc 5 dx	2		
Mc 5 dx px+df	<2		
Mc 5 sin px+df fr	<2		
Ilium sin	<2		Inf <16-17
Cox sin fr	8		
Cox fr	6		
Fem dx	185	400	>14-17
Fem dx df	4	(76)	Inf <14-17
Fem dx df fr	22		
Fem sin (fr)	225	404	>14-17
Fem df fr	4		
Fem dst fr	4		
Tib sin	2	(65)	Inf <13-18
Tib px+df fr	8		>14-18
Tib df fr	24		
Fib df fr	2		
Calc dx fr	4		
Talus dx fr	4		
Mt 1 (3)	20		
Mt 1 px+df fr	2		
Mt 3 px+df fr	2		
Mt 4 px+df fr	2		
Mt 5	<2		
Mt px+df	<2		
Mp px+df fr	4		
Mp px+df (4)	2		
Ph 1 (5)	6		>15-19
Ph 1 dst+df (2)	<2		<15-19
Ph 1 px+df fr (2)	4		
Ph 2 (3)	2		>15-19

Ph 1+2 (patol) (N7) 2
 Ph 3 <2
 Os man/ped (fr) (4) 8
 Cran fr (23) 80
 Cost fr (18) 70
 Ossa lng df fr (19) 68
 Os fr (18) 40

Cranium (fr) nro 1 270 >50 a SW Krs 3
 (kaikki sut. luut. Pilast. vier.
 täysin paitsi S sq)
 (patol-deform?) (N8)

 220 1651

Front fr (Orb sin) 24 <40-50 a NW Krs 3
 (S cor auki, S met >3-4
 sulk)
 Front fr (Orb dx 4
 + sin)
 Front dx fr (S cor 10 <3-4
 + met)
 Par sin fr (S sag 12 <40-50
 + cor)
 Par sin fr (S sq 70 >50
 auki, S lambd osin
 luut.)
 Par fr (S sag) 22 <40-50
 (patol) (N9)
 Par dx+sin fr (S 66 <50
 sag sulk, S lambd
 auki)
 Par fr (S sag) 8 <30-50
 Cond occ dx <2 Inf <6-7
 Occ + Sph fr 14
 Occ fr 12
 Temp + Sph dx fr 6
 Temp sin fr 10
 Temp sin fr 12
 Temp fr (3) 8
 Os zyg sin fr 2
 Vom fr 4
 Max dx fr+dP2+M1 (+ 4
 C+P1+2 puhkeamatta)
 Max fr 6
 Dentes (24) 20
 Axis fr (Dens) 2
 Vert cerv fr 6 >20-21
 Vert cerv fr (Arc <2 <4-5
 mtf.)

Vert cerv fr (Arc fr mtf.)	<2		<4-5
Vert cerv fr (2)	<2		
Vert th/lum fr (Arc mtf.)	<2		<4-5
Vert th fr	10		>20-21
Vert th (Arc) (mtf)	<2		<4-5
Vert lumb (fr)	26		>20-21
Clav sin	22		Ad
Clav dx (fr)	<2		Inf
Scap sin	60		>23-24
Hum sin df fr (dst mtf)	6		<13,4-16,4
Hum sin df fr	10		
Ulna sin df fr (px mtf)	<2		<13,10-15
Ulna dx df (fr) (mtf px)	12		<13,10-15
Mc 4 dx	4		>?
Ilium sin (fr)	8		<16-17
Pubis dx fr	2		
Cox fr (Acet)	6		>16-17
Fem dx px+df fr	205		>13,4-16,4
Fem dx df	22	(173)	<13,4-17 Inf
Fem sin df	20	(171)	<13,4-17 Inf
Fem sin df fr	18		
Fem df fr (2)	120		
Fem df fr (mtf dst)	<2		Inf <14-17
Fem sin dst epif	8		<14-17
Tib sin df	6	(112)	Inf? <13-18
Fib dx px+df fr	8		>14-18
Fib fr	6		
Mt px+df fr	4		
Mp fr (5)	<2		
Ph 1	2		>15-19
Ph 1 dst+df	<2		<15-19
Ph fr (2)	<2		
Cran fr (20)	82		
Vert fr (9)	12		
Cost fr (26)	68		
Ossa lng df fr (19)	62		
Os fr (14)	26		

170

1374

Front + Sph sin fr (S sq)	8		
Temp sin fr (Pr z)	4		
Temp sin fr (Pr z + mast)	24		
Temp dx fr (Pr z +	10		

a

SE

Krs 3

mast, S sq)		
Max sin fr +P2+M1	18	
Max fr	<2	
Dentes (9)	8	
Mand sin fr +M1+2	22	
Mand sin fr	4	
Atlas (fr)	8	>11-12
Vert cerv	6	>20-21
Vert cerv fr	4	
Vert cerv (fr, mtf)	4	<20-21
Vert th fr (2)	12	<20-21
(mtf)		
Vert th fr	8	>20-21
Vert lumb fr	6	
Sacr (fr)	105	>13-14
Vert sacr (fr, mtf)	8	<13-14
Clav sin (fr)	16	>23-24
Scap fr	8	
Hum sin df (fr)	4	Inf <13,4-16,4
Hum df fr (2)	26	
Ulna dx px+df	24	>13,10-15
(dst mtf)		<20-21
Mc 3 dx px+df fr	4	
Mc 3 sin	4	>?
Mc 4 dx	2	>?
Mc 4 px+df	<2	<?
Ilium + Ich sin fr	58	>7-8
Ilium dx fr (mtf)	12	<16-17
Cox fr (mtf)	8	<16-17
Ilium fr	2	
Fem dx df	<2	(60) Inf <13,4-16,4
Tib df fr (mtf) (2)	<2	Inf <13-18
Fem dx df fr	145	Ad
Fem sin df fr	22	Inf/juv
Tib sin df fr	90	
Tib sin px+df fr	30	>14-18
Tib df fr	24	
Mt 4 px+df fr	2	
Mt (fr)	4	
Mp fr (3)	6	
Ph 1	4	>15-19
Ph 1 dst+df	<2	<15-19
Cran fr (9)	20	
Vert fr (4)	6	
Cost fr (15)	24	
Ossa lng df fr (9)	30	
Os fr (23)	30	

Par dx fr (S cor + sq)	4	<40-50	a	NE	Krs 3
Occ fr (Cond o sin)	2				
Os zyg sin (fr)	2				
Os zyg dx (fr)	4				
Temp sin (fr) (Pr z + mast)	28				
Vomer (mtf)	2				
Dentes (6)	4				
Atlas (fr)	14	>11-12			
Vert cerv (arc mtf)	<2	<6-7			
Scap dx (mtf)	<2	Inf <23-24			
Scap dx (fr) (mtf)	2	Inf <23-24			
Hum sin dst+df fr	62	>13,4-16,4			
Hum sin df (fr) (mtf px)	16	<15,8-18,2			
Hum dx df fr (Mtf dst)	<2	Inf <13,4-16,4			
Hum sin df (fr) (mtf px)	14	<15,8-18,2			
Hum sin df fr	24				
Hum dx df fr	24				
Rad sin df fr	12				
Ulna sin px+df fr	12	>13,10-15			
Ulna dx df fr	30				
Ilium+ Isch sin fr	30	>7-8			
Ilium dx fr	18				
Cox fr	6				
Fem dst epif fr	6				
Tib sin df fr (patol) (N10)	46				
Tib df fr (2)	38				
Fib df fr	58				
Calc dx fr	12				
Calc sin fr	18				
Mt px+df (fr)	<2				
Mt 1	10				
Ph 1/2 dst+df	<2				
Ph 1	<2	>15-19			
Cran fr (15)	60				
Cost fr (5)	6				
Ossa lng df fr (9)	64				
Os fr (10)	28				

78 682

570 4581

Cranium (fr) nro 2 (kaikki sut luut.) (patol?) (N11)	430	>25	a	SW	Krs 4 Kiven kohdalta
--	-----	-----	---	----	-------------------------

Cranium nro 4 (Sut luut., S cor ositt.)	520	>25 <40-50	a NW Hauta 1:n päältä	Krs 4
Front (fr, Orb sin) (S cor)	50	<40-50	a SW+NW Koeruutu	Krs 4
Par dx (fr) (S sag, cor, lambd)	22	<25		
Par dx+sin fr (sut. täysin luut.)	90	>20-30		
Cranium fr (Par dx+sin + Occ) (fr) (sut. luut.) (Par sin patol.) (N12) (kallo nro 3)	215	>25		
Par dx fr (S sag, lambd)	20	<25		
Par sin fr (S sag, lambd)	8	<25		
Par sin fr (S sag, lambd)	58	<25		
Par fr (2) (S sq)	8			
Cond occ sin (mtf)	<2	<6-7		
Occ (fr)	2	Inf <6-7		
Occ (fr)	2	Inf <6-7		
Occ fr	12			
Temp dx (fr) (Pr z+ mast)	42			
Temp sin fr (Pr m)	22			
Temp sin fr	14			
Temp fr (2)	4			
Temp fr (S sq)	4			
Os zyg sin (fr)	10			
Max dx fr +M1+2 + (alv/M3)	4			
Mand fr +dI2+C+P1+2 dx + P2 sin (+alv/ M1)	2			
Mand sin fr	4			
Dentes (31)	28			
Axis (fr)	6	>11-12		
Axis (fr)	6	>11-12		
Vert cerv fr (mtf)	<2	<20-21		
Vert cerv (fr)	6	>20-21		
Vert cerv fr	2			
Vert lumb (fr)	20	>20-21		
Vert lumb (fr)	12	>20-21		
Vert lumb (patol?) (N13)	10	>20-21		
Vert lumb (fr) (patol?) (N13)	10	>20-21		

Vert lumb fr	6		
Vert lumb (mtf)	6		<20-21
Vert th fr	8		>20-21
Vert th (mtf)	2		<20-21
Vert sacr fr	10		>13-14
Vert sacr (mtf)	10		<13-14
Vert sacr (mtf)	20		<13-14
Vert fr	2		
Clav dx	<2	(42)	Inf <23-24
Clav sin	<2	(41)	Inf <23-24
Clav sin (fr)	<2		Inf <23-24
Scap dx fr (2)	8		
Scap sin (mtf)	<2		Inf <23-24
Scap dx (mtf)	<2		Inf <23-24
Hum dx df	2	(67)	Inf <13,4-16,4
Hum dx dst+df fr	74		>13,4-16,4
Hum sin (patol?)	62	298	>15,8-18,2
(N14)			
Hum sin dst+df fr	12		>13,4-16,4
Hum sin dst+df fr	32		>13,4-16,4
Hum sin df	2	(83)	Inf <13,4-16,4
Hum sin df	2	(67)	Inf <13,4-16,4
Hum sin df	2	(63)	Inf <13,4-16,4
Hum sin df	<2	(61)	Inf <13,4-16,4
Hum df fr (3)	48		
Rad dx df (fr)	<2	(51)	Inf <16-17
Rad sin df fr (px mtf)	6		< 16-17
Ulna dx df	<2	(48)	Inf <13,10-15
Ulna dx px+df fr	28		>13,10-15
Ulna dx px+df fr	14		>13,10-15
Ulna sin px+df fr	20		>13,10-15
Mc 1 (patol) (N15)	2		
Mc 2 dx (fr)	<2		
Mc 3 dx	4		
Mc 3 px+df fr (2)	4		
Mc 4 sin	2		
Mc 5 sin	2		
Mc fr	4		
Mc px+df (fr)	<2		
Cox dx (fr)	110		>16-17
Ilium+Isch sin fr	72		>7-8
Isch dx (fr) (mtf)	10		<7-8
Ilium dx (fr) (mtf)	18		<16-17
Ilium dx (mtf)	<2		Inf <16-17
Ilium dx (mtf)	<2		Inf <16-17
Ilium sin (mtf)	<2		Inf <16-17
Ilium fr	6		
Pub dx (fr) (mtf)	<2		<7-8
Pub dx (mtf)	2		<7-8
Fem dx df	4	(69)	Inf <14-17
Fem dx df fr (px	12		<13,4-16,4

mtf)			
Fem sin	265	418	>14-17
Fem sin px+df fr	235		>13,4-16,4
Fem sin	<2	(60)	Inf <14-17
Fem sin df fr (px	6		<13,4-16,4
mtf)			
Fem sin df fr (px	2		<13,4-16,4
mtf)			
Fem sin df fr (dst	2		<14-17
mtf)			
Fem dx df fr	165		
Fem px epif fr (2)	10		
Fem df fr (3)	90		
Tib dx dst+df fr	150		>13-18
Tib dx px+df fr	10		>14-18
Tib dx df (fr)	<2	(60)	Inf <13-18
Tib sin	165	332	>14-18
Tib sin df fr (px	6		<14-18
mtf)			
Tib sin df	2	(60)	Inf <13-18
Tib sin df fr	6		
Tib df fr (4)	145		
Fib df	10	(181)	<17-18
Fib df	<2	(56)	Inf <17-18
Fib df	<2	(57)	Inf <17-18
Fib df fr (?)	10		
(patol?) (N16)			
Fib df fr (3)	58		
Patella	8		>3-4
Calc dx (fr)	18		>16-17
Calc sin (fr)	24		>16-17
Calc sin (fr)	22		>16-17
Talus sin	12		
Talus sin (fr)	12		
Mt 2 (2)	4		
Mt 3	2		
Mt 3 px+df fr (2)	4		
Mt 5	4		
Mt 5 px+df fr (2)	6		
Mt fr (2)	6		
Mp fr (15)	26		
Ph 1 (fr) (patol)	<2		>15-19
(N17)			
Ph 1 (12)	26		>15-19
Ph 2 (2)	2		
Ph 3 (2)	<2		
Ph 1/2 (4)	6		
Ph fr (4)	4		
Os man/ped (8)	20		
Cran fr (30)	110		
Vert fr (13)	36		
Cost fr (39)	130		

Ossa lng df fr (42) 330
Os fr (6) 8

Cranium nro 5	550		>25	a	NW	Krs 4
(sut luut.) +						
Max I1+2+P1+2+M2+3						Hauta nro 1
dx + I1+2+C+P1+2+						
M1+2 sin						
Mand +I1+2+C+P1+2+	68					
M2+3 dx + I1+2+C+						
P1+2+ M2 fr						
Atlas (fr)	8					
Axis fr	6					
Vert cerv (fr) 3-7	34		>22-23			
Vert th (fr) 1-12	155		>22-23			
(myös patol?)						
Vert lumb (fr) 1-5	94		>22-23			
(V l 4 patol?)						
Vert sacr fr	52		>13-14			
Cost (fr) (22)	215					
Cost	<2		Inf			
Clav dx (fr)	14		>23-24			
Clav sin (fr)	12		>23-24			
Scap dx (fr)	34		>23-24			
Scap sin (fr)	32		>23-24			
Hum dx	90	312	>15,8-18,2			
Hum sin	105	308	>15,8-18,2			
Rad dx	30	228	>20-21			
Rad sin	30	228	>20-21			
Ulna dx px+df fr	38		>16-17			
Ulna sin	42	248	>20-21			
Mc 1-5 dx	20					
Mc 1-3 sin	10					
Os manus*** (10)	12					
Ph 1 (10)	22		>18-19			
Ph 2 (6)	6					
Ph 3 (5)	2					
Cox dx fr	155		>16-17			
Cox sin fr	120		>16-17			
Fem dx	285	432	>14-17			
Fem sin	295	438	>14-17			
Tib dx	145	359	>14-18			
Tib sin (fr)	130		>14-18			
Fib df fr (2)	14					
Patella	5					
Mt fr (10)	30					
Talus dx & sin (fr)	30					
Calc dx & sin fr	18					
Os pedis** (4) (fr)	10					
Par fr	4			a	NE	Krs 4

Mand sin fr	2		Koekuoppa
Dentes (2)	2		
Vert cerv fr	4	>20-21	
Vert lumb fr (mtf)	4	<20-21	
Ilium sin fr	68		
Fem sin dst+df fr	100	>14-17	
Fem dx dst epif fr (mtf)	12	<14-17	
Fem sin df fr	34		
Tib dx px epif fr (mtf)	10	<14-18	
Tib sin df fr	50		
Tib df fr	34		
Mp px+df4 fr			
Cran fr (6)	44		
Cost fr	<2		
Ossa lng df fr (11)	58		
Os fr (3)	12		

500	7859		
=====			

Luetteloidimattomia luita ilman löytönumeroa

Liite 3

Vehmaan kirkko sakaristo ja asehuone. Eläintenluut.

Luu	Laji	Pai- no	Pi- tuus	Löytöpaikka s/a / nelj.	Ker- ros
Cran		<2		s SW	Rossi
Hum dx (fr)	Aves	<2			
Tib dx px+df fr	Rodentia	<2			
Hum dx df fr	Ovis/Capr	10		s NW	
Rad df	"	10			
Cox fr	Mammalia	<2			
Cost fr (6)	"	2			
Ossa longa df fr	"	12			
Cran		<2		s SE	
Fem dx	Rodentia	<2			
Fem dx px+df fr	Aves	<2			
Tibtars	"	<2			
Ossa longa fr	"	<2			
Os fr	"	<2			
Fem dx px+df fr + Cox fr	"	<2		s NE	
TMT fr	"	<2			
Os fr	?	<2			
Atlas	Rodentia?	<2		s SW	Rossi 2
Vert fr	Pisces	<2			
Vert fr	Pisces	<2		s NE	Krs 1
26		50			

Ph 1 (fr)	O/C	2	a	SW	Krs 1
Tib df fr	Rodentia	<2			
Vert fr	Pisces	<2			
Vert fr	Pisces	<2	a	NW	Krs 1
Os fr (3)	"	<2			
Vert	Pisces	<2	a	SE	Krs 1
Cost	"	<2			
Cost	Pisces	<2	a	NE	Krs 1
Vert fr	"	<2			
Cost (4)	"	<2			
Vert fr (2)	Pisces	<2	a	SW	Krs 2
Ph 3	Can/Vulp	<2			
Suomu	Pisces	<2			
Cost fr	Bos/Eq	18	a	NW	Krs 2
Suomu (2)	Pisces	<2			
Cost	"	<2			
Vert th fr (metaf)	Bos/Eq	34	a	SE	Krs 2
Cost fr	"	8			
Rad dx df fr (px metaf)	Bos	6			
Suomu	Pisces	<2			
Ph 3	Sus	<2	a	SW	Krs 3
Cost fr	Pisces	<2			
Vert	"	<2			
Cost	Pisces	<2	a	NW	Krs 3

 31

89

 Luetteloimattomia luita ilman löytönumeroa

Liite 4

VEHMAAN KIRKON RAHALÖYDÖT v. 1995 - KENTTÄLUETTELO

Asehuone:

Nro	Pvm	Krs	Sij.	Huom.
1	8.10.	1	NE-neljännes	Brakt.
2	10.10.	1	SW-nelj., 1 m ovesta	Killinki
3	"	1	SW-nelj., 1.5 m ovesta	Kopeekka v. 1800
4	"	1	SW-nelj., S-ikkunasta 1.5 m	1/2 killinki v. 1803
5	"	1	NE-nelj.	? Äyriä 1700-1.
6	"	1	NW-nelj., 1 m NW-pilasterista	Penni? A III
7	11.10.	1	NW-nelj.	Brakt.
8	"	1	SE-nelj., ikkunan kohd., seinän vier.	Hopearaha v. 1618
9	12.10.	2	NW-nelj., 2.5 m pilasterista	Pieni 2-puol. hopear., ka?
10	"	2	NW-nelj., 1 m pilasterista	Huonokunt., rts. 1700-1.?
11	16.10.	2	NE-nelj.	Pieni 2-puol. hopear., ka?
12	"	2	NE-nelj., pilasterin vier.	? Äyriä v. 1666
13	18.10.	3	SW-nelj., 2 m ovesta	Brakt.
14	"	3	NW-nelj., pilast. vier. sa- veuksesta kiven päältä	Brakt.
15	"	3	Ks. nro 14	Brakt.
16	"	3	SW-nelj., pilasterista 2.5 m NW	Pieni 2-puol., ka?
17	23.10.	4	SW nelj., "koeruutu"	Brakt.
18	19.10.	3	NE-nelj., pilast. vier.	Raha?
19	13.10.	2	SE-nelj., ikk. kohd.	Raha?

Liite 5

Sakaristo:

Nro	Pvm	Krs	Sij.	Huom.
1	13.9.	Rossi	NW-nelj. 1.5 m ikkunasta	1/4 äyriä 1600-luvulta
2	"	"	NW-nelj. 2 m komerosta	Huonokunt., 1700-1.?
3	14.9.	"	SW-nelj. 0.5 m W-ikkunasta	Brakt.
4	"	"	" "	Pieni 2-puol. hopear., ka?
5	"	"	SW-nelj. 0.6 m W-ikkunasta	1/6 äyriä, v. 1686
6	15.9.	"	SW-nelj. 2 m W-ikkunasta	? Äyriä 1700-1.
7	18.9.	"	SE-nelj., S-seinän vier.	Brakt.
8	"	"	NE-nelj. 1,8 m E-ikkunasta	Brakt.
9	"	"	SE-nelj. S-seinän vier.	Pieni 2-puol. hopear., ka?
10	"	"	SW-nelj. W-ikk. 2 m	Rts. 1600-1.
11	"	"	" "	Rts. 1700-1.
12	"	"	SE-nelj. 1 m S-seinästä	Rts. 1700-1.
13	"	"	SE-nelj. 1,5 m E-ikk.	Killinki v.1799
14	"	"	" "	Engl. raha?
15	"	"	SW-nelj. S-seinän vier.	Huonokunt. raha
16	19.9.	"	NE-nelj., nurkka	Brakt.
17	"	"	NE-nelj.	5 penniä v.1898
18	22.9.	Rossi 2	SW-nelj. 2 m S-seinästä	Brakt.
19	"	"	SE-nelj. ikk. kohd.	1/6 äyriä v.1708
20	"	"	NE-nelj.	Rts. v. 1744
21	"	"	SE-nelj. ikk. kohd.	Rts. 1700-1.
22	"	"	NW-nelj.	Rts. v. 1750
23	"	"	SW-nelj. nurkka	Rts. 1600-1.?
24	"	"	SE-nelj. seinän vier.	Huonokunt., rts. 1700-1.?
25	"	"	NE-nelj.	5 p. v. 1866
26	"	"	SW-nelj. ikk. kohd.	1 p. A II, v.1867
27	"	"	NE-nelj.	5 p. N II, v.1896
28	25.9.	"	NE-nelj. 1 m E-ikkunasta	Pieni 2-puol. hopear., ka?
29	"	"	SE-nelj.	Rts. 1700-1.
30	"	"	SE-nelj. S-seinän vier.	1 äyri v.1857
31	2.10.	1 krs	SE-nelj. ikkunasta 1.5 m	Brakt.

Eino Rönkölle, *edelleen löytöluettelon liitteeksi*

AUTOVARKAUS JA VEHMAAN KIRKON ESINELÖYDÖT KM 96005:1-156

Liittänet seuraavan kyseiseen esineluetteloon tekemääsi huomautukseen.

Museoviraston virka-auto anastettiin 3. - 4.4.1996 välisenä yönä Voikkaan tehtaan virkamiesklubin edustalta. Tutkija Timo Kantonen oli Kymin paperiteollisuus Oy:n majoittamana vieraana teollisuushistoriallisen inventoinnin yhteydessä. Auton takaosassa olivat anastushetkellä tutkija Markus Hiekkasen Vehmaan kirkolta tuomat kaivauslöydöt, jotka Kantosen oli määrä matkan jälkeen tuoda Ritarihuoneelle. Rikosilmoitukseen kirjattiin myös nämä esinelöydöt. Auto, josta oli viety mm. kasettisoitin, löytyi pääsiäispyhien jälkeen muutaman kilometrin päästä anastuspaikalta. Vorot olivat penkoneet kaivauslöytölaatikon sekoittaen sen järjestyksen. Löytöaineisto palautui näin epäjärjestyksessä ja myös ilmeisen puutteellisena Ritarihuoneelle.

Ritarihuoneella 10.10.1997

Timo Kantonen
Tutkija
Museovirasto, Rakennushistorian osasto

Tämän löytöluettelon mukaisista esineistä on suuri osa kateissa sattuneen auto-onnettomuuden / -varkauden tai vast. johdosta. Markus Hiikkasen suullinen tiedonanto tammikuussa 1997. ER.

60

Liite 6

VEHMAAN KIRKKOKAIVAUKSEN (1995) LÖYTÖLUETTELO

KM 96005: 1-156

V = esine / löytö tallessa
- = - " - kadoksissa

- 1. Solki, pronssia. Yksinkertainen kehäsolki. Säännöllisen pyöreä kehä, joka alta hieman kovera ja päältä kupera, halk. 20 mm, leveys 5 mm - neulan kohdalla kavennus -, paksuus 1 mm. Paino 2 g. Asehuone, SW-neljännes, läntisestä ovesta 1,5 m, ikkunasta 3 m, 2. krs.
- ✓ 2. Sormus, hopeaa? Sileä, säännöllisen pyöreä, umpinainen sormus, poikkileikkaus segmentti. Halk. 22 mm, lev. 3 mm, paksuus 1,5-2 mm. Paino <2 g. Asehuone, NW-nelj., hauta 1, vainajan sormessa, 4. krs.
- ✓ 3. Sormus, pronssia. Sileä, säännöllisen pyöreä, umpinainen sormus, poikkileikkaus segmentti. Halk. 21 mm, lev. 5 mm, paksuus 2 mm. Paino 2 g. Asehuone, SW-nelj., 2 m läntisestä ovesta, 1. krs.
- ✓ 4. Sormus, pronssia. Sileä, säännöllisen pyöreä, umpinainen sormus, poikkileikkaus segmentti. Halk. 21 mm, lev. 5 mm, paksuus 2 mm. Paino 2 g. Asehuone, NW-nelj., 2 m pilasterista, 2. krs.
- 5. Silmäneula, luuta. Putkiluusta valmistetun silmänneulan katkelma. Toinen pää teräväksi veistetty - siitä 7 mm etäisyydellä reikä - toinen pää on katkeamiskohta. Pituus 33 mm, leveys 5 mm. Paino <2 g. Asehuone, SW-nelj., 2. krs.
- 6. Nuppineula, pronssia. Pituus 33 mm, varsi poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan 1 mm. Nuppi on pyöreä, halk. 2 mm. Paino <2 g. Sakaristo, NE-nelj., rossikerros.
- ✓ 7. Nuppineula, pronssia. Neula on 37 mm pitkä, varsi poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan 1 mm. Nuppi on pyöreä, halk. 2 mm. Paino <2 g. Sakaristo, SE-nelj., 1,5 m itäisestä ikkunasta, rossikerros 2.
- ✓ 8. Nuppineula, pronssia. Neula on 43 mm pitkä, varsi poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan 1-1,5 mm. Nuppi on pyöreä, halk. 2-2,5 mm. Paino <2 g. Sakaristo, SE-nelj., 1,5 m itäisestä ikkunasta, rossikerros 2.
- ✓ 9. Nuppineula, pronssia. Neula on 49 mm pitkä, varsi poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan 1,5 mm. Nuppi on

- pyöreä, halk. 3 mm. Paino <2 g. Sakaristo, SE-nelj., 2 m itäisestä ikkunasta, 1 krs.
- ✓ 10. Nuppineula, pronssia. Neula on 28 mm pitkä, varsi poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan <1 mm. Nuppi on pyöreä, halk. 2 mm. Paino <2 g. Asehuone, NW-nelj., pilasterista 2 m, 2. krs.
- 11. Nuppineula, pronssia. Neula on 28 mm pitkä, varsi poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan 1 mm. Nuppi on pyöreä, halk. 2 mm. Paino <2 g. Asehuone, SW-nelj., eteläisestä ikkunasta 1 m, 3. krs.
- ✓ 12. Nuppineula, pronssia. Neula on 26 mm pitkä, varsi poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan <1 mm. Nuppi on pyöreä, halk. 1,5 mm. Paino <2 g. Asehuone, SE-nelj., seinän vierestä, ikkunan kohdalta, 3. krs.
- ✓ 13. Nuppineula, pronssia. Neula on 36 mm pitkä, varsi poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan 1-1,5 mm. Nuppi on pyöreä, halk. 2,5-3 mm. Paino <2 g. Asehuone, SW-nelj., "koeruutu", 4. krs.
- ✓ 14. Nuppineula, pronssia. Neula on 32 mm pitkä, varsi poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan 1 mm. Nuppi on pyöreä, halk. 2 mm. Paino <2 g. Asehuone, SW-nelj., "koeruutu", 4. krs.
- ✓ 15. Nuppineula, pronssia. Neula on 42 mm pitkä, varsi poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan 1 mm. Nuppi on pyöreä, halk. 3 mm. Paino <2 g. Asehuone, NW-nelj., hauta 1, vainajan pään vierestä, 4. krs.
- ✓ 16. Kirjankannen pidikehela, pronssia. Soikeahko muoto, jossa havaittavissa hahmomaisia piirteitä. Päässä reikä, halk. noin 1,5 mm, joten siinä on ikäänkuin lenkki. Selkäpuolella pronssiliuska, jossa niittikohdat. Pituus 26 mm, leveys 10 mm, paksuus 6 mm. Paino 2 g. Sakaristo, NW-neljännes, rossikerros.
- ✓ 17. Kirjankannen pidikehela, pronssia. Soikeahko muoto, suht. litteä. Päässä reikä, halk. noin 1,5 mm, joten siinä on ikäänkuin lenkki. Selkäpuolella pronssiliuska. Pituus 25 mm, leveys 10 mm, paksuus 6 mm. Paino 2 g. Asehuone, SE-neljännes, ikkunasta 1,5 m, 1. krs.
- ✓ 18. Kirjankannen pidikehela, pronssia. Soikeahko muoto, jossa havaittavissa hahmomaisia piirteitä. Päässä reikä, halk. noin 2 mm, joten siinä on ikäänkuin lenkki. Pituus 26 mm, leveys 9 mm, paksuus 5 mm. Paino 2 g. Asehuone, SW-neljännes, läntisestä ovesta 2 m, 1. krs.
- ✓ 19. Kirjankannen pidikehela, pronssia. Soikeahko muoto, suht.

- litteä. Päässä reikä, halk. noin 1,5 mm, joten siinä on ikäänkuin lenkki. Selkäpuolella pronssiliuska. Pituus 24 mm, leveys 10 mm, paksuus 5 mm. Paino 2 g. Asehuone, NE-neljännes, pilasterin vierestä, 2. krs.
- ✓ 20. Kirjankannen pidikehela, pronssia. Suorakaidetta tavoitteleva muoto, litteähkö, yläpuolella kuitenkin kohokuovio. Päässä reikä, halk. noin 2 mm, joten siinä on ikäänkuin lenkki. Selkäpuolella pronssiliuska, jossa pronssiniitti. Pituus 24 mm, leveys 7 mm, paksuus 3 mm. Paino <2 g. Asehuone, NW-neljännes, pilasterin vierestä, 3. krs.
- 21. Kirjankannen pidikehela?, osa, pronssia. Muodoltaan pitkänomaisen soikea pronssiliuska, pituus 13 mm, leveys 4 mm, paksuus 1 mm, jonka leveämmässä päässä rautaniitti, pituus 5 mm. Paino <2 g. Asehuone, NW-neljännes, pilasterista 1,5 m, 1. krs.
- ✓ 22. Nappi, pronssia, silmukallinen. Limpun muotoinen, halk. ¹⁶21 mm, paksuus 6 mm. Silmukka 2 mm leveästä vartaasta, halk. 7 mm, pronssia. Paino 2 g. Asehuone, SW-nelj., 2. krs.
- ✓ 23. Nappi, pronssia, silmukallinen. Pyöreä, kupera niin ylä- kuin alapuoleltakin, halk. 14 mm, paksuus 6 mm. Silmukka 2 mm leveästä vartaasta, halk. 6 mm. Paino 2 g. Asehuone, NW-nelj., seinäaluskiveyksen vierestä, 3. krs.
- ✓ 24. Nappi, pronssia, silmukallinen. Pyöreä, yläpuolelta hieman kupera, halk. 14 mm, paksuus 4 mm. Silmukka 1,5-2 mm leveästä vartaasta, katkennut, halk. 5x7 mm, pronssia. Paino <2 g. Asehuone, NE-nelj., itäisessä seinässä olevan syvennyksen kohdalta, 2. krs.
- ✓ 25. Nappi?, pronssia, katkelma. Pyöreä, halk. ¹³16 mm, paksuus 2-3 mm. Ilmeisesti alaosa alunperin silmukallisesta ja kuperalakisesta napista. Paino <2 g. Sakaristo, NE-nelj., rossikerros.
- ✓ 26. Nappi, tinaa. Puolikas kehällisestä pyöreästä napista. Litteä, halk. 14 mm, paksuus 2 mm. Paino <2 g. Asehuone, SE-nelj., 1. krs.
- ✓ 27. Nappi, tinaa. Litteä, pyöreä, halk. 11 mm, paksuus 1 mm. 2 reikää, halk. <1 mm. Paino <2 g. Asehuone, NW-nelj., 1. krs.
- ✓ 28. Nappi, luuta. Litteä, pyöreä, halk. 18 mm, paksuus 2 mm. Keskellä 1 reikä, halk. 2-3 mm. Paino <2 g. Asehuone, SW-nelj., 2. krs.
- ✓ 29. Nappi. Litteä, pyöreä, helmiäis(?)nappi, resentti. Halk. 12 mm, paksuus 2 mm. 2 reikää, halk. 1 mm. Paino <2 g. Asehuone, NW-nelj., 1 m pilasterista. 1. krs.
- ✓ 30. Helmi, musta lasi(massa)a. Pyöreä, halk. 12 mm, leveys 8 mm. Reiän halk. 3,5 mm. Paino 2 g. Runkohuone, lattian alta keskikäytävältä ruumisarkun päältä, urkuparven kaiteen kohdalta.

- 31. Helmi, kellertävä, luuta. Pyöreä, pitkänomainen, keskellä 3 kohovyötä. Halk. 5 mm, leveys 9 mm. Reiän halk. 2 mm. Paino <2 g. Asehuone, NW-nelj., 2,5 m pilasterista. 2. krs.
- 32. Helmi, kellertävä, luuta. Pyöreä, halk. 7 mm, leveys 6 mm. Reiän halk. 3 mm. Paino <2 g. Asehuone, SW-nelj., 3. krs.
- ✓ 33. Hakanen, pronssia. Mitat noin 6x10x11 mm. Paino <2 g. Asehuone, NW-nelj., 1 m pilasterista. 2. krs.
- 34. Hakanen, pronssia. Mitat noin 5x8x15 mm. Paino <2 g. Asehuone, NW-nelj., 3. krs.
- ✓ 35. Hakanen, pronssia, 2-osainen. Mitat noin 5x7x11 mm. Vastakappaleen mitat noin 1x7x11 mm. Paino yhteensä <2 g. Asehuone, SW-nelj., "koeruutu", 4. krs.
- 36. Hakanen, rautaa. Mitat noin 1x7x11 mm. Paino <2 g. Asehuone, SE-nelj., 1,5 m ikkunasta, 1. krs.
- ✓ 37. Hakanen, rautaa. Mitat noin 5x9x12 mm. Paino <2 g. Asehuone, NE-nelj., seinässä olevan syvennyksen vierestä, 2. krs.
- ✓ 38. Hakanen, rautaa, kahdeksi kappaleeksi rikkoutunut. Mitat noin 1x7x11 mm. Paino <2 g. Asehuone, SW-nelj., "koeruutu", 4. krs.
- ✓ 39. Metallirengas, pronssia, avoin, rikkonainen, pieni osa vartaasta irronnut. Varras koristeeton, segmentinmuotoinen, leveys 3 mm ja paksuus 1-1,5 mm. Paino <2 g. Sakaristo, SE-nelj., ikkunan kohdalta, rossikerros 2.
- ✓ 40. Hela, pronssia. Ilmeisesti puolikas neliskulmaisesta ohuesta pronssilevystä, jossa on yhdeltä puolelta lyöty koristekuvio. Levyn mitat 0,5x13x20 mm. Paino <2 g. Asehuone, NW-nelj., 1. krs.
- ✓ 41. Hela, pronssia? Ohutta pronssilevyä, jossa on yhdeltä puolelta lyöty koristekuvio. Levyn mitat 1x9x9 mm. Paino <2 g. Asehuone, NW-nelj., hauta 1, 4. krs.
- 42. Hela?, pronssia. Ohutta pronssilevyä, jossa on yhdeltä puolelta lyöty koristekuvio. Epämääräisen muotoinen katkelma, mahdollisesti helasta. Mitat 0,5-1x6x12 mm. Paino <2 g. Asehuone, SW-nelj., pilasterin vierestä, 3. krs.
- ✓ 43. Hela?, ilmeisesti lyijyä tai runsaasti lyijyä sisältävää sekoitemetallia. Lattea, suorakaiteen muotoinen ja toiseen päähän suippeneva hieman katkelmallinen esine kahtena kappaleena - kapeammassa päässä olevan reiän kohdalta katkennut kärkikappale. Esineen mitat 5x16x43 mm. Paino 6 g. Asehuone, NW-nelj., pilasterin vierestä, 2. krs.

- 44. Metalliesineen katkelma, pronssia. Latteahkoa, yhtäältä teräväreunaista ja toisaalta pyöreähköä pronssivarrasta yhtenä kappaleena, joka katkennut kolmesta kohdasta. Vartaan paksuus 2x6 mm, mitat noin 10x20 mm. Paino 2 g. Asehuone, SW-nelj., ovesta 1,5 m, 2. krs.
- 45. Metalliesineen katkelma, messinkiä? Litteä esine tai esineen katkelma. Mitat noin 0,5x10x11 mm. Paino <2 g. Asehuone, NW-nelj., 1. krs.
- 46. Metalliesineen katkelma, pronssia. Pyöreä, ylä- ja alapuolelta kupera, hieman rikkonainen esine. Mitat noin 9x14 mm. Paino <2 g. Sakaristo, SW-nelj., läntisestä ikkunasta 2 m, rossikerros.
- 47. Metalliesineen katkelma, pronssia. Ohuen metallitapin katkelma kolmena kappaleena, pituus yht. noin 18 mm, halk. 1,5 mm; yhden kappaleen päässä nuppi, halk. 2,5 mm. Paino <2 g. Asehuone NW-nelj., hauta 1, vainajan solisluiden välistä leuan alapuolelta. 4. krs.
- ✓ 48. Metalliesineen katkelma, pronssia. Ohuen metalliputken katkelma kahtena kappaleena. Koristeena vierekkäistä uraa. Pituus yht. noin 22 mm, halk. 2 mm. Paino <2 g. Asehuone SE-nelj., ikkunan vier. 3. krs. *Tallessa 1 kpl, pit. 1,3 cm.*
- ✓ 49. Sulanutta? pronssia, 2 kpl. Mitat 7x28 ja 10x46 mm. Paino 6 g. Sakaristo NE-nelj., rossikerros. *Tallessa 1 kpl ↑, 2 g.*
- ✓ 50. Sulanutta? pronssia, 1 kpl. Mitat 8x16 mm. Paino 2 g. Sakaristo SE-nelj., ikkunan kohdalta. Rossikerros 2.
- ✓ 51. Ruumisarkun kantokahva², pronssia, hieman rikkonainen. Mitat noin 25x60x75 mm. Paino 40 g. Sakaristo, SW-nelj., 0,5 m W-seinästä, rossikerros 2.
- ✓ 52. Kahva, rautaa, hieman rikkonainen. Mitat 60x97 mm. Paino 86 g. Sakaristo, SW-nelj. rossikerros.
- ✓ 53. Metalliesineen katkelma, rautaa. Litteä, kaareva rautalevyn kappale, jonka keskellä on pieni reikä (halk. 3 mm) ja toisessa päässä pyöreämuotoinen levennys. Paksuus 2 mm, mitat 15x80 mm. Paino 6 g. Sakaristo, SE-nelj. rossikerros.
- ✓ 54. Metalliesineen katkelma, rautaa. Paksu varras, poikkileikkaukseltaan lähinnä suorakaide (halk. noin 16x22 mm, pituus 140 mm), toiseen päähän hieman suippeneva; leveämmässä päässä kiinni poikittain lattea varras (halk. 3-6x15 mm), jonka päät nousevat ylöspäin. Paino 265 g. Sakaristo, SW-nelj. rossikerros.
- ✓ 55. Metalliesine tai katkelma, rautaa. Paksuhko varras, poikkileikkaukseltaan pyöreä (halk. noin 13 mm) jonka leveämmässä

päässä lenkki (halk. noin 25 mm). Kapeammassa päässä on spiraalimaista uraa, ikäänkuin kierrettä. Esineen pituus 47 mm, paino 26 g. Sakaristo, NE-nelj. rossikerros.

✓ 56. Metalliesineen katkelma, rautaa. Poikkileikkaukseltaan lattea varras (halk. 3x5 mm), joka väännetty soikeaksi lenkiksi (halk. 16x37 mm), joka jatkuu suorana vartaana noin 10mm. Paino 8 g. Sakaristo, NW-nelj. rossikerros.

✓ 57. Niittinaula, rautaa, katkelma. Varren halk. 6x7 mm, kannan halk. 13x26 mm, pituus 14 mm. Paino 4 g. Sakaristo, SW-neljännes, rossikerros 1.

↓ 58. Takonaula, rautaa. Varren halk. 5x5 mm, kannan halk. 13x15 mm, pituus 57 mm. Paino 6 g. Sakaristo, SW-neljännes, rossikerros 1.

59. Takonaula, rautaa. Varren halk. 5x6 mm, kannan halk. 13x13 mm, pituus 120 mm. Paino 18 g. Sakaristo, SW-neljännes, rossikerros 1.

60. Takonaula, rautaa. Varren halk. 3x8 mm, kannan halk. 7x20 ja korkeus 8 mm, pituus 56 mm. Paino 8 g. Sakaristo, NW-neljännes, rossikerros 1.

61. Takonaula, rautaa. Varren halk. 3x7 mm, kannan halk. 13x14 mm, pituus 70 mm. Paino 8 g. Sakaristo, NW-neljännes, rossikerros 1.

62. Takonaula, rautaa. Varren halk. 4x4 mm, kannan halk. 10x12 mm, pituus 86 mm. Paino 8 g. Sakaristo, NE-neljännes, rossikerros 1.

63. Takonaula, rautaa. Varren halk. 7x9 mm, kannan halk. 13x17 mm, pituus 130 mm. Paino 28 g. Sakaristo, NE-neljännes, rossikerros 1.

64. Takonaula, rautaa. Varren halk. 6x7 mm, kannan halk. 17x19 mm, pituus 57 mm. Paino 12 g. Sakaristo, NE-neljännes, rossikerros 2.

65. Takonaula, rautaa. Varren halk. 5x5 mm, kannan halk. 13x14 mm, pituus 102 mm. Paino 12 g. Sakaristo, NE-neljännes, rossikerros 2.

66. Takonaula, rautaa. Varren halk. 7x9 mm, kannan halk. 13x17 mm, pituus 130 mm. Paino 28 g. Sakaristo, NW-neljännes, rossikerros 2.

67. Takonaula, rautaa. Varren halk. 5x5 mm, kannan halk. 10x14 mm, pituus 75 mm. Paino 8 g. Sakaristo, SE-neljännes, kerros 1.

68. Takonaula, rautaa. Varren halk. 6x6 mm, kannan halk. 15x17 mm, pituus 85 mm. Paino 12 g. Sakaristo, NE-neljännes, kerros 1.

69. Naula, rautaa. Varren halk. 3x4 mm, kannan halk. 12x12 mm, pituus 80 mm. Paino 6 g. Asehuone, SW-neljännes, kerros 1.

70. Takonaula, rautaa. Varren halk. 3x3 mm, kannan halk. 12x13 mm, pituus 17 mm. Paino 2 g. Asehuone, SW-neljännes, kerros 1.
71. Takonaula, rautaa. Varren halk. 3x3 mm, kannan halk. 14x17 mm, pituus 22 mm, vääntynyt. Paino 4 g. Asehuone, NW-neljännes, krs. 1.
72. Takonaula, rautaa. Varren halk. 5x5 mm, kannan halk. 17x20 mm, pituus 86 mm. Paino 12 g. Asehuone, SE-neljännes, krs. 1.
73. Takonaula, rautaa. Varren halk. 3x7 mm, kannan halk. 15x15 mm, pituus 68 mm. Paino 8 g. Asehuone, SE-neljännes, krs. 1.
74. Takonaula, rautaa. Varren halk. 5x5 mm, kannan halk. 11x22 mm, pituus 85 mm. Paino 10 g. Asehuone, SE-neljännes, krs. 2.
75. Takonaula, rautaa. Varren halk. 5x6 mm, kannan halk. 14x19 mm, pituus 80 mm, vääntyn. Paino 10 g. Asehuone, SE-neljännes, krs. 2.
76. Takonaula, rautaa. Varren halk. 3x5 mm, kannan halk. 11x12 mm, pituus 53 mm. Paino 4 g. Asehuone, SE-neljännes, krs. 2.
77. Takonaula, rautaa. Varren halk. 3x6 mm, kannan halk. 15x15 mm, pituus 53 mm. Paino 8 g. Asehuone, SE-neljännes, krs. 2.
78. Takonaula, rautaa. Varren halk. 5x5 mm, kannan halk. 13x35 mm, pituus 31 mm. Paino 8 g. Asehuone, NE-neljännes, krs. 2.
79. Takonaula, rautaa. Varren halk. 3x3 mm, kannan halk. 15x15 mm, pituus 40 mm. Paino 4 g. Asehuone, NE-neljännes, krs. 2.
80. Takonaula, rautaa. Varren halk. 4x5 mm, kannan halk. 9x12 mm, pituus 47 mm. Paino 4 g. Asehuone, NE-neljännes, krs. 2.
81. Takonaula, rautaa. Varren halk. 6x7 mm, kannan halk. 17x18 mm, pituus 95 mm, koukkupäinen. Paino 20 g. Asehuone, SW-neljännes, krs. 3.
82. Takonaula, rautaa. Varren halk. 5x8 mm, kannan halk. 15x16 mm, pituus 70 mm, koukkupäinen. Paino 10 g. Asehuone, SW-neljännes, krs. 3.
83. Takonaula, rautaa. Varren halk. 3x3 mm, kannan halk. 10x15 mm, pituus 31 mm, vääntyn. Paino 2 g. Asehuone, SW-neljännes, krs. 3.
84. Takonaula, rautaa. Varren halk. 3x3 mm, kannan halk. 10x11 mm, pituus 40 mm. Paino 2 g. Asehuone, SW-neljännes, krs. 3.
85. Takonaula, rautaa. Varren halk. 3x5 mm, kannan halk. 11x12 mm, pituus 80 mm. Paino 8 g. Asehuone, NW-neljännes, krs. 3.
86. Takonaula, rautaa. Varren halk. 5x5 mm, kannan halk. 8x12 mm, pituus 57 mm. Paino 6 g. Asehuone, NW-neljännes, krs. 3.

87. Takonaula, rautaa. Varren halk. 3x3 mm, kannan halk. 17x18 mm, pituus 30 mm. Paino 4 g. Asehuone, NW-neljännes, krs. 3.

88. Takonaula, rautaa. Varren halk. 4x7 mm, kannan halk. 14x16 mm, pituus 95 mm. Paino 12 g. Asehuone, SW-nelj., koeruutu, krs. 4.

89. Takonaula, rautaa. Varren halk. 4x6 mm, kannan halk. 10x13 mm, pituus 80 mm. Paino 6 g. Asehuone, SW-nelj., koeruutu, krs. 4.

90. Takonaula, rautaa. Varren halk. 4x5 mm, kannan halk. 8x15 mm, pituus 73 mm. Paino 6 g. Asehuone, SW-nelj., koeruutu, krs. 4.

91. Takonaula, rautaa. Varren halk. 4x4 mm, kannan halk. 9x11 mm, pituus 56 mm. Paino 4 g. Asehuone, SW-nelj., koeruutu, krs. 4.

92. Takonaula, rautaa. Varren halk. 3x6 mm, kannan halk. 14x15 mm, pituus 45 mm. Paino 8 g. Asehuone, SW-nelj., koeruutu, krs. 4.

93. Takonaula, rautaa. Varren halk. 3x6 mm, kannan halk. 18x21 mm, pituus 42 mm. Paino 8 g. Asehuone, SW-nelj., koeruutu, krs. 4.

94. Takonaula, rautaa. Varren halk. 3x3 mm, kannan halk. 15x17 mm, pituus 35 mm. Paino 4 g. Asehuone, SW-nelj., koeruutu, krs. 4.

95. Takonauloja, 3 kpl., rautaa. Varren halk. noin 5x6 mm, kannan halk. noin 15x18 mm, pituus noin 80 mm. Paino 4 g. Asehuone, NW-nelj., hauta 1, krs. 4.

96. Takonauloja, 2 kpl., rautaa. Varren halk. noin 3x5 mm, kannan halk. noin 12x13 mm, pituus noin 60 mm. Paino 4 g. Asehuone, NW-nelj., hauta 1, krs. 4.

97. Takonauloja, 7 kpl., rautaa, ruosteisia. Paino 80 g. Asehuone, NW-nelj., hauta 1, krs. 4.

98. Takonauloja, 8 kpl., rautaa, ruosteisia. Paino 74 g. Asehuone, NW-nelj., hauta 1, krs. 4.

✓ 99. Liitupiipun osa, varren katkelma. Halk. 10 mm, pituus 46 mm. Rei'än halk. 3x4 mm. Paino 4 g. Asehuone, SW-nelj., 1. krs.

✓ 100. Liitupiipun osa, varren katkelma. Halk. 6x7 mm, pituus 23 mm. Rei'än halk. 2 mm. Paino <2 g. Asehuone, SE-nelj., 1. krs.

101. Lasimaalauksen katkelma, kolmikulmainen. Halk. 20x28 mm, paksuus 2 mm. Väri sininen, toisella puolella 2 ruskeaa viivaa. Paino <2 g. Sakaristo, NE-nelj., rossikerros.

✓ 102. Lasimaalauksen katkelma, ei-tasasivuinen kolmikulmainen. Halk. 16x26 mm, paksuus 2 mm. Väri vihertävä, toisella puolella punaruskea koristeaihe. Paino <2 g. Sakaristo, SW-nelj., rossikerros 2.

103. Lasimaalauksen katkelma, kolmikulmainen. Halk. 20x21 mm, paksuus 2 mm. Väri vihertävä, toisella puolella ruskeaa viivaa. Paino <2 g. Sakaristo, SE-nelj., rossikerros 2.
- V 104. Lasimaalauksen katkelma, 4-sivuinen, epäsymmetrinen. Halk. 30x26 mm, paksuus 2 mm. Väri kirkas, hieman sinertävä, toisella puolella punaruskeaa viivaa. Paino 2 g. Sakaristo, SE-nelj., kerros 1.
105. Lasimaalauksen katkelma, 3-kulmainen, epäsymmetrinen. Halk. noin 28x47 mm, paksuus noin 2 mm. Väri kirkas, hieman sinertävä, toisella puolella punaruskeaa koristeaihe. Erittäin huonokuntoinen. Paino noin 2 g. Sakaristo, SE-nelj., kerros 1.
106. Lasimaalauksen katkelma, 3-kulmainen, epäsymmetrinen. Halk. 12x12 mm, paksuus 2 mm. Väri vihreä, toisella puolella ruskeaa koristeaihe. Paino <2 g. Asehuone, SW-nelj., kerros 3.
107. Lasimaalauksen katkelma?, epäsymmetrinen. Halk. 8x14 mm, paksuus 2 mm. Väri hieman vihertävä, toisella puolella 2 ruskeaa viivaa. Huonokuntoinen. Paino <2 g. Asehuone, SE-nelj., kerros 3.
108. Lasimaalauksen katkelma?, 4-sivuinen, epäsymmetrinen. Halk. 21x25 mm, paksuus 2 mm. Väri kirkas, toisella puolella punainen värikerros. Paino <2 g. Sakaristo, SW-nelj., rossikerros 2.
109. Lasimaalauksen katkelma?, epämääräisen muotoinen. Halk. 16x18 mm, paksuus 3,5 mm. Toisella pinnalla punaista väriä. Paino <2 g. Asehuone, NW-nelj., kerros 2.
110. Lasimaalauksen katkelma?, 3-kulmainen epäsymmetrinen. Halk. 19x20 mm, paksuus 2 mm. Väri kirkas, toisella puolella punaista väriä. Paino <2 g. Asehuone, SW-nelj., kerros 3.
111. Lasimaalauksen katkelma?, pitkänomainen reunapala. Halk. 6x26 mm, paksuus 3 mm. Väri sininen. Paino <2 g. Sakaristo, SE-nelj., rossikerros 2.
112. Lasimaalauksen katkelma?, suorakaide, epäsymmetrinen. Halk. 10x18 mm, paksuus 2 mm. Väri sininen. Paino <2 g. Sakaristo, NE-nelj., kerros 1.
113. Lasimaalauksen katkelma?, 3-kulmainen, epäsymmetrinen, reunapala. Halk. 26x32 mm, paksuus 3,5 mm. Väri kirkas, toisella pinnalla keltainen värikerros. Paino 2 g. Sakaristo, SE-nelj., rossikerros.
114. Lasimaalauksen katkelma?, 4-sivuinen, epäsymmetrinen. Halk. 10x13 mm, paksuus 2 mm. Väri kirkas, ainakin toisella pinnalla keltaista väriä. Paino <2 g. Sakaristo, SE-nelj., rossikerros 2.

115. Lasimaalauksen katkelma?, 4-sivuinen, epäsymmetrinen. Halk. 15x15 mm, paksuus 2 mm. Meripihkan värinen, toisella pinnalla mahd. valkoista viivaa. Paino <2 g. Sakaristo, SE-nelj., rossikerros 2.
116. Lasimaalauksen katkelma?, suorakaide, epäsymmetrinen. Halk. 11x24 mm, paksuus 2 mm. Meripihkan värinen, toisella pinnalla mahd. valkoista viivaa. Paino <2 g. Sakaristo, SE-nelj., kerros 1.
117. Lasimaalauksen katkelmia?, suorakaide, epäsymmetrinen. Halk. 11x17-22 mm, paksuus 2 mm. Keltainen, toisella pinnalla meripihkan värinen kerros. Paino <2 g. Sakaristo, SE-nelj., kerros 1.
118. Lasimaalauksen katkelmia?, 4 kpl, 4-sivuisia, epäsymmetrisiä. Halk. 11x15 - 21x31 mm, paksuus 2 mm. Oluenkeltaisia, pinnalla keltaista väriä. Paino 8 g. Sakaristo, SE-nelj., kerros 1.
119. Lasimaalauksen katkelma?, 3-kulmainen epäsymmetrinen. Halk. 11x18 mm, paksuus 2 mm. Kirkas, pinnalla keltaista väriä. Paino <2 g. Sakaristo, NE-nelj., kerros 1.
120. Lasimaalauksen katkelma?, epämääräisen muotoinen. Halk. 13x23 mm, paksuus 2 mm. Kirkas, toisella pinnalla keltaista väriä. Paino <2 g. Asehuone, SW-nelj., kerros 1.
121. Lasimaalauksen katkelmia?, 2 kpl, epämääräisen muotoisia. Halk. 11x15 - 15x28 mm, paksuus 2-3 mm. Kirkas, toisella pinnalla keltaista väriä. Paino <2 g. Asehuone, SE-nelj., kerros 1.
122. Lasimaalauksen katkelma?, epämääräisen muotoinen. Halk. 15x20 mm, paksuus 2 mm. Keltainen. Paino <2 g. Asehuone, SW-nelj., kerros 2.
123. Lasimaalauksen katkelma?, 4-sivuinen epäsymmetrinen. Halk. 9x12 mm, paksuus 2 mm. Kirkas, keltaista väriä molemmilla pinnoilla. Paino <2 g. Asehuone, SW-nelj., kerros 2.
124. Lasimaalauksen katkelma?, pitkänomainen epämääräisen muotoinen. Halk. 16x30 mm, paksuus 3,5 mm. Kirkas, keltaista väriä. Paino <2 g. Asehuone, NW-nelj., kerros 2.
125. Lasimaalauksen katkelma?, 3-kulmainen. Halk. 16x18 mm, paksuus 3 mm. Kirkas, keltaista väriä. Paino <2 g. Asehuone, SW-nelj., kerros 3.
126. Lasimaalauksen katkelma?, epämääräisen muotoinen. Halk. 14x18 mm, paksuus 3 mm. Kirkas, keltaista väriä. Paino <2 g. Asehuone, SE-nelj., kerros 3.
127. Lasimaalauksen katkelmia?, 4 kpl, eri muotoisia. Halk. 8x11 - 25x25 mm, paksuus 2-3,5 mm. Keltaista väriä. Paino 6 g. Asehuone, SE-nelj., kerros 3.

128. Lasimaalauksen katkelma?, 4-sivuinen, hieman kaareva. Halk. 16x17 mm, paksuus 2 mm. Vihreä. Paino <2 g. Asehuone, SE-nelj., kerros 1.
129. Lasia, paksuus 2 mm. Kirkas. Paino <2 g. Sakaristo, NE-nelj., kerros 1.
130. Lasia, 2 kpl, paksuus 2 mm. Paino <2 g. Sakaristo, NW-nelj., rossikerros.
131. Lasia, paksuus 2 mm. Paino <2 g. Sakaristo, NE-nelj., kerros 1.
132. Lasia, 2 kpl, paksuus 2 mm. Paino <2 g. Asehuone, SE-nelj., kerros 1.
133. Lasia, 5 kpl, paksuus 2-3 mm. Paino <2 g. Asehuone, NW-nelj., kerros 2.
134. Lasia, 16 kpl, paksuus 2-3 mm. Paino 10 g. Asehuone, SE-nelj., kerros 3.
135. Lasipullon katkelma, vihreä, ilmakuplia. Paksuus 1-1,5 mm. Paino <2 g. Sakaristo, NW-nelj., rossikerros.
- ✓ 136. Lasipullon pohja, vihreä, ilmakuplia. Puhallustekniikalla tehty. Pohjan halk. noin 40 mm. Paksuus 1 mm. Paino 6 g. Asehuone, NE-nelj., kerros 1.
137. Lasipullon katkelmia, 2 kpl, väri vihreä. Paksuus 1-2 mm. Paino <2 g. Asehuone, NW-nelj., kerros 2.
138. Lasipullon? katkelma, vihreä. Ilmakuplia. Paksuus 1 mm. Paino <2 g. Asehuone, NE-nelj., kerros 2.
139. Lasiesineen katkelma, vaaleanvihreä. Ilmakuplia. Paksuus 1 mm. Paino <2 g. Asehuone, NW-nelj., kerros 2.
140. Ikkunalasia, 3 kpl, kirkas. Paksuus 2 mm. Paino 6 g. Sakaristo, NW-nelj., rossikerros.
141. Ikkunalasia, vihertävä. Ilmakuplia. Paksuus 2 mm. Paino 2 g. Sakaristo, SE-nelj., rossikerros.
142. Ikkunalasia, 3 kpl. Kirkkaita 2 ja 1 vihreä, jossa ilmakuplia. Paksuus 2 mm. Paino 4 g. Sakaristo, NE-nelj., rossikerros.
143. Ikkunalasia, 8 kpl. Vihertäviä. Paksuus 2 mm. Paino 2 g. Sakaristo, SE-nelj., rossikerros.
144. Ikkunalasia, 3 kpl. Vihertäviä ja kirkas. Paksuus 2 mm. Paino

4 g. Asehuone, SE- ja NE-nelj., kerros 1.

145. Ikkunalasia, 7 kpl. Vihertäviä ja kirkkaita. Paksuus 1-2 mm. Paino 6 g. Asehuone, SW-nelj., kerros 1.

↑ 146. Ikkunalasia, 7 kpl. Vihertäviä ja kirkkaita. Paksuus 1-2 mm. Paino 4 g. Asehuone, SW-, SE- ja NW-nelj., kerros 3.

- 147. Saviastian kylkipala, punasavikeramiikkaa. Mitat 10x26 mm, paksuus 3-4 mm. Sisäpinnalla lasitus. Paino <2 g. Asehuone SW-nelj., 2. krs.

✓ 148. Saviastian reunapala, kivisavikeramiikkaa. Reunan laki pyöreä. Mitat 26x28 mm, paksuus 4 mm. Paino 4 g. Asehuone NW-nelj., 2. krs.

✓ 149. Saviastian paloja, 2 kpl. Väri pinnoilla vaalean ruskeanharmahtava. Toinen sirpale on kylkipala (mitat 33x45, paksuus 3-4 mm), toinen ilmeisesti pohjasta (mitat noin 20x35 mm). Paino 12 g. Asehuone SW-nelj., 3. krs.

✓ 150. Posliiniastian paloja, 6 kpl. Valkoisella pohjalla sininen koristelu. Paksuus 7 mm. Paino 44 g. Sakaristo NW-nelj., rossikerros. *Fajanssia ?, tallessa 5 palaa, yht. paino 36 g.*

✓ 151. Piitä, 1 kpl. Väri ruskea ja harmaa. Mitat 8x20x23 mm. Paino 4 g. Asehuone NW-nelj., 2. krs.

✓ 152. Piitä, 1 kpl. Väri vaaleanruskea ja ruskea. Mitat 5x15x15 mm. Paino <2 g. Asehuone SW-nelj., "koeruutu", 4. krs.

✓ 153. Työstetty puunkappale, mahdollisesti liittynyt pyhimys- tai alttarikaapin koristeluun. Pit. 257 mm, lev. 11-40 mm, paks. noin 13 mm. Paino 60 g. Sakaristo, betonilattian alta seinän vierestä, W-ikkunan kohdalta. *Osa esineestä kadoksissa.*

✓ 154. Puurasian kappale, rikkonainen, suorakaiteen muotoinen. Mitat 8x(37)x70 mm. Kapeammassa päissä yhdellä puolella 2 uraa, jotka toisella laidalta suorat, toiselta viistot. Urien keskivaiheilla kolot, joista toisessa tapinkatkelma liitosta varten. Paino 6 g. Sakaristo SW-nelj., rossikerros.

✓ 155. Korkki, hieman rikkonainen, korkkia, pyöreä. Mitat 13x40x46 mm. Paino 4 g. Sakaristo SW-nelj., rossikerros.

✓ 156. Nahkaa, suikale. Leveys 4-14 mm, pituus 60 mm. Paino <2 g. Sakaristo SW-nelj., rossikerros.

Liite 7

Vehmaan kirkko, sakariston ja asehuoneen massalöydöt, joita ei luetteloitu. Rautanaulat.

Löytö- laji	Mää- rä	Pai- no	Pi- tuus	Halkaisija		Löytöpaikka	Ker- ros
				1	2	s/a / nelj.	
Takonaula	1	10	95	4x5	11x11	s SW-nelj.	"
"	1	6	56	4x5	6x18	"	"
"	1	4	35	3x4	14x18	"	"
" , katkenn.	4	36	-	5x6	11x14	"	"
" " "	1	10	-	4x5	-	"	"
" " "	1	4	-	-	12x14	"	"
" " "	1	4	-	3x4	8x11	"	"
" " "	1	14	102	4x5	10x11	s NW-nelj.	"
" , taipunut	2	24	105	4x5	11x13	"	"
"					12x14		
"	1	6	62	3x6	10x12	"	"
"	1	6	66	4x5	10x12	"	"
" , koukkup.	1	8	65	5x5	12x12	"	"
"	1	4	48	3x4	9x9	"	"
" , katkenn.	1	10	-	4x6	3x13	"	"
" , poikki?	1	4	25	3x6	5x16	"	"
" , katkenn.	1	6	-	5x5	15x17	"	"
" , "	2	8	-	5x5	10x15	"	"
" , "	3	10	-	3x3	14x16	"	"
" , "	2	14	-	6x6	11x13	"	"
" , "	1	4	-	4x4	9x12	"	"
" , "	2	8	-	4x6	11x12	"	"
" , "	4	24	-	-	-	"	"
" , taipunut	1	16	130	4x5	11x11	s SE-nelj.	"
" , katkenn.	4	40	-	4x5	10x13	"	"
"				5x5	11x11		
" , murtunut	3	16	(60)	4x5	12x12	"	"
" , taipunut	1	8	80	4x5	12x14	"	"
" , koukkup.	1	6	58	4x6	15x16	"	"
"	1	4	47	5x5	6x13	"	"
"	1	28	138	5x7	16x18	"	"
" , katkenn.	6	70	-	5x5	11x11	"	"
"				6x6	14x18		
"	2	14	82	3x4	10x11	"	"
"			96	4x5	11x12		
"	4	22	-	-	-	"	"
" , katkenn.	1	8	-	5x5	12x12	s SW-nelj.	Rossi 2
" " "		42	-	-	-	"	"
"	1	30	132	6x8	13x17	"	"
"	1	14	100	6x6	13x16	"	"

"	"	2	26	-	5x5	12x12	"	"
"	"	2	12	-	-	-	"	"
Takonaula,	väänt.	1	12	114	5x5	11x11	s	SE-nelj. Rossi 2
"	, katkenn.	3	30	-	5x5	11x12	"	"
"	"	9	86	-	6x6	14x16	"	"
"	ruost.	1	12	98	4x4	12x13	s	NE-nelj. "
"	, katkenn.	2	12	-	4x4	11x14	"	"
"	, katkenn.	9	84	-	5x5	11x12	"	"
"	ruost.	1	12	-	4x5	15x18	s	SE-nelj. Krs 1
"	, katkenn.	1	12	-	6x6	15x17	"	"
"	, väänt.	1	16	100	6x6	15x17	s	NE-nelj. "
"	, katkenn,	1	12	-	5x5	12x13	"	"
"	"	1	8	-	-	-	"	"
Rautanaula,	väänt.	1	14	140	5x5	6x12	a	SW-nelj. Krs 1
"	ruostun.	4	48	100	4x5	10x10	"	"
"	, väänt.	1	6	80	3x4	9x9	"	"
Takonaula,	ruost.	2	28	65	5x6	14x18	"	"
"	"	1	8	80	5x6	14x15	"	"
"	"	1	2	57	5x6	9x15	"	"
"	, katk.	7	38	17	3x3	12x13	"	"
Rautanaula,	ruost.	1	12	101	4x5	10x10	a	NW-nelj. Krs 1
"	, katk.	1	6	-	4x4	8x9	"	"
Takonaula,	väänt.	2	14	62	6x7	9x10	"	"
"	, ruost.	1	6	70	5x6	10x12	"	"
"	"	1	6	50	4x4	12x15	"	"
"	, katk.	2	10	-	4x5	7x15	"	"
"	ruost.	1	8	-	6x7	11x18	"	"
"	, katk.	3	26	-	-	-	"	"
Rautanaula,	ruost.	2	22	100	5x5	11x12	a	SE-nelj. "
Takonaula	, ruost.	2	18	62	6x6	12x12	"	"
"	"	1	4	55	5x6	15x18	"	"
"	, katk.	1	14	60	5x5	9x10	"	"
"	"	2	18	-	5x8	16x18	"	"
"	"	3	18	-	5x5	15x17	"	"
"	, ruost.	4	22	54	4x4	8x12	a	NE-nelj. "
Takonaula,	väänt.	1	8	62	5x5	7x14	"	"
"	"	2	12	82	4x5	13x16	"	"
"	, katk.	1	16	60	4x5	11x13	"	"
"	"	1	8	-	7x8	13x19	"	"
"	"	2	8	-	5x5	16x21	"	"
"	, väänt.	7	58	75	5x5	10x15	a	SW-nelj. krs 2

"	ruost.			55	3x4	12x17		
"	"	5	30	80	4x5	10x15	"	"
"	"			55	4x6	8x15		
"	"	1	6	80	3x5	12x12	"	"
"	"	1	6	50	4x6	14x15	"	"
"	, väänt.	1	4	40	3x3	6x12	"	"
"	, katk.	1	10	-	5x7	16x16	"	"
"	"	7	34	-	-	-	"	"
"	, väänt.	1	16	135	5x5	13x14	a	NW-nelj.
"	"	1	10	100	4x6	7x10	"	"
"	, väänt.	2	14	90	4x5	12x14	"	"
"	ruost.							
"	"	1	12	77	6x7	15x16	"	"
"	"	1	6	82	3x5	9x11	"	"
"	, ruost.	1	10	72	4x6	15x15	"	"
"	"	1	4	47	4x5	8x10	"	"
"	"	5	32	62	4x4	9x17	"	"
"	"			57	5x6	8x14		
"	"	4	26	62	3x5	12x15	"	"
"	"	4	30	70	3x5	10x12	"	"
"	"	1	4	50	3x3	11x14	"	"
"	"	1	8	84	5x5	11x12	"	"
"	väänt.							
"	, katk.	3	10	-	2x2	13x15	"	"
"					3x3	18x23		
"	, katk.	20	125	-	-	-	"	"
"	"	1	18	90	5x6	20x22	a	SE-nelj.
"	"	1	6	60	3x6	10x12	"	"
"	, katk.	1	2	-	3x3	17x17	"	"
"	"	1	2	-	3x3	15x16	"	"
"	"	1	10	68	5x6	16x16	"	"
"	"	1	6	51	4x6	13x15	"	"
"	, katk.	1	10	-	4x7	11x12	"	"
"	"	1	4	-	4x5	7x15	"	"
"	"	5	32	-	-	-	"	"
"	, väänt.	1	4	40	3x3	15x15	"	"
"	, katk.	1	4	-	3x3	18x18	"	"
"	"	1	4	37	3x4	9x12	"	"
"	, väänt.	1	6	52	3x4	8x12	"	"
"	"	2	6	44	3x3	8x10	"	"
"	"	1	8	75	5x5	13x15	"	"
"	"	1	4	30	3x3	11x15	"	"
"	, katk.	2	12	-	5x5	11x13	"	"
"	"	1	6	-	3x6	15x17	"	"
"	"	1	10	-	3x7	18x20	"	"
"	"	4	12	-	-	-	"	"
"	, koukkup.	1	8	75	4x4	10x13	a	SW-nelj. krs 3
"	, ruost.	3	24	62	4x6	15x18	"	"
"	väänt.	2	20	80	5x7	11x14	"	"
"	, koukkup.	2	16	65	4x6	15x16	"	"
"	, ruost.	1	6	72	5x5	6x13	"	"
"	"	3	12	-	5x5	7x13	"	"

	katkenn.							
"	, ruost.	3	22	66	5x5	15x16	"	"
"	"	1	4	50	3x5	11x14	"	"
"	"	1	4	47	3x4	12x12	"	"
"	"	1	6	60	3x5	7x12	"	"
"	"	1	6	38	4x5	6x11	"	"
	, katk.	4	12	-	3x3	12x19	"	"
						17x19	"	"
"	"	14	70	-	-	-	"	"
	ruost.							
"	väänt	1	4	30	3x3	17x17	a	NW-nelj. krs 3
"	, katk.	1	2	-	3x3	14x18	"	"
	, ruost.	4	22	70	3x6	12x12	"	"
				65	3x6	10x12	"	"
"	"	2	12	70	3x5	10x11	"	"
"	"	1	8	85	5x6	11x11	"	"
"	, katk.	2	20	-	4x7	15x15	"	"
"	"	1	8	-	5x5	10x17	"	"
"	"	12	56	-	-	-	"	"
	ruost.							
"	"	1	10	80	3x6	10x16	a	SE-nelj. "
	väänt.							
"	, ruost.	2	12	61	3x5	14x15	"	"
"	"	1	6	47	3x5	10x15	"	"
"	"	1	6	52	3x6	6x11	"	"
"	, koukkup.	1	2	15	2x3	14x14	"	"
"	, katk.?	1	6	61	5x5	11x15	"	"
"	, ruost.	5	34	-	-	-	"	"
"		2	20	101	5x5	11x11	a	NE-nelj. "
"		1	8	80	4x4	11x11	"	"
"		1	10	72	4x6	13x16	"	"
"	, väänt.	1	8	60	4x6	14x16	"	"
"	, katk.	2	12	-	4x6	12x17	"	"
"	"	1	6	-	3x4	11x12	"	"
"	"	1	8	-	5x5	12x12	"	"
"	"	5	14	-	-	-	-	-
"	, katk.	65	390	-	-	-	a	SW/NW-nelj. krs 4
	ruost.						"	"
"	, ruost.	1	16	95	4x6	14x16	"	"
"		2	24	88	4x6	12x14	"	"
"		1	14	88	5x5	12x24	"	"
"	, ruost.	3	24	77	4x5	14x15	"	"
"	"	1	6	83	4x6	9x12	"	"
"	"	2	22	82	4x7	12x18	"	"
"	"	2	12	75	4x4	10x12	"	"
"	, ruost.	2	12	73	4x5	8x15	"	"
"	"	2	18	65	3x6	13x20	"	"
"	"	4	34	60	3x7	9x13	"	"
						10x19	"	"
"	"	4	34	70	3x7	11x11	"	"
						13x15	"	"
"	"	3	8	65	3x6	9x11	"	"

"	"	1	12	75	5x5	18x21	"	"
"	"	1	6	75	3x5	7x9	"	"
"	"	1	8	65	5x5	8x14	"	"
"	, ruost.	1	4	56	4x4	9x11	"	"
"	"	5	18	55	4x4	7x10	"	"
"	"	3	10	45		11x13	"	"
"	, ruost.	1	6	45	3x3	9x12	"	"
"	, katk.	3	14	-	-	-	a NE-nelj.	kras 4
"	ruost.						"koekuoppa"	
"	, ruost.	6	50	70	4x6	11x17		
"	"	2	22	80	5x6	12x14		

 Sakaristosta löytyi rautanauvoja, valtaosa takonauvoja, 126 kappaletta (1172 g), joista raportin laadinnan yhteydessä otettiin talteen 12 kappaletta (152 g), muut hävitettiin mittauksen ja punnituksen jälkeen.

Asehuoneesta löytyneet naulat olivat lähes pelkästään takonauvoja, kaikkiaan 385 kappaletta (2624 g), joista raportin laadinnan yhteydessä otettiin talteen 46 kappaletta (342 g).

Liite 8

Vehmaan kirkko, sakariston ja asehuoneen massalöydöt, joita ei luetteloitu. Lasitavara.

Löytö- laji	Mää- rä	Pai- no	Pak- suus	Halk	Vä- ri	Löytöpaikka s/a / nelj.	Ker- ros
Pullonpohjan katk.	1	495	3-11	140x 180	tv	s SW-nelj.	Rossi
Pullon katk.	2	14	4-6	-	tv	"	"
" ?	1	<2	1		v	"	"
"	1	<2	4	-	rv	"	"
"	1	4	3	-	v	NW-nelj.	"
* " ?	1	2	1		v	"	"
"	1	6	4	-	rv	NE-nelj.	"
"	1	<2	3	-	vv	"	"
"	2	<2	2		v	SE-nelj.	Rossi 2
"	1	4	2-3	-	v	NE-nelj.	"
"	1	<2	3		hvv	a SW-nelj.	Krs 1
"	4	18	3-4		hvv		
Pullonpohjan katk.	1	4	4-5	-	tv	NW-nelj.	Krs 2
Pullon katk.	1	<2	4		tv	"	"
Ikkunalasia	3	2	1,5-2		hvv	s SW-nelj.	Rossi
"	1	<2	1		hvv	"	"
"	6	8	1,5-2		hvv	NW-nelj.	"
"	5	2	1		hvv	"	"
"	3	<2	1,5-2		hvv	SE-nelj.	"
"	1	<2	1		hvv	"	"
"	2	<2	1,5-2		vv	"	"
"	9	10	1,5-2		hvv	NE-nelj.	"
"	10	4	1		hvv	"	"
"	2	<2	1,5-2		v	"	"
"	2	2	1,5-2		v	SW-nelj.	Rossi 2
"	2	<2	1		hvv	"	"
"	1	<2	2,5		tv	"	"
"	1	2	2		k	NW-nelj.	"
"	1	<2	1		hvv	"	"
"	1	<2	1,5-2		hvv	SE-nelj.	"
"	5	2	1		hvv	"	"
"	2	<2	2		k	"	"
"	3	2	1		hvv	NE-nelj.	"
"	2	<2	1,5-2		vv	"	"
"	1	<2	1		k	SE-nelj.	Krs 1
"	4	<2	1,5-2		v	"	"

v = vihreä
k = kirkas

vv = vaaleanvihreä
tv = tummanvihreä

hvv = hyvin vaaleanvihreä
rv = ruskeanvihreä

Liite 9

Vehmaan kirkko, sakariston ja asehuoneen massalöydöt, joita ei luetteloitu. Rauta.

Löytö- laji	Mää- rä	Pai- no	Pak- suus	Halkaisija	Löytöpaikka s/a / nelj.	Ker- ros	
Rautalevyn kappale	1	74	14	40x60	s SW-nelj.	Rossi	
"	1	8	14	15x30	"	"	
"	1	2	4	18x20	"	"	
"	1	16	12	30x40	"	"	
"	1	6	3	20x40	NE-nelj.	"	
"	1	4	4	20x20	"	"	
"	2	4	4	15x20	"	"	
Rautatangon	"	1	14	7	12x45	"	"
"	"	1	16	7	7x65	NW-nelj.	"
"	"	2	2	2	5x35	"	"
"	"	1	<2	2	6x25	"	"
" U:n muot.	1	2	4	4x50	"	"	

Liite 10

VEHMAAN KIRKKO 1995 - MUSTAVALKOKUVIEN NEGATIIVILUETTELO

Kuvaaja: H. Poutiainen

Filmi 1:

Neg	Arknro	Pvm	Aihe	
118264	2	12.9.	Sakaristo betonilattian ja niska- hirsien poiston jälkeen.	SE
118265	3		"	"
118266	4		"	SW
118267	5		"	NW
118268	6		"	NE
118269	7		Asehuone betonilattian poiston jälkeen.	NW
118270	8		"	N
	9		"	E
	10		Asehuoneen mahd. porraskivi	W
118271	11		Sakariston N-puoleisen ulkoseinän peruskiveystä.	N
118272	12		"	"
118273	13	20.9.	Sakariston vanha lankkulattia.	SE
118274	14		"	"
118275	15		"	SW
118276	16		"	"
118277	17		"	E
118278	18		"	"
118279	19		"	"
118280	20		"	NE
118281	21		"	"
118282	22		"	NW
118283	23		"	"
118284	24		"	S
118285	25		Sakariston vanha lankkulattia kun yksi lankuista on nostettu. Huomaa veistojäljet.	S
118286	26		"	S
118287	27		"	"
118288	28		Sakaristo vanhan lankkulattian purkamisen jälkeen. Niskahirret ovat vielä paikoillaan.	SW
118289	29		"	NE
118290	30		"	"

118291	31	"	"
118292	32	"	N
118293	33	"	"
	34	Sakariston puretun lattian eri tavoin työstettyjä lankkuja.	
	35	"	
118294	36	Kiveystä sakariston läntisessä sisäseinässä. Huomaa kiilakivet.	E
118295	36A	"	"

Filmi 2:

Neg	Arknro	Pvm	Aihe	
118296	2	27.9.	Sakaristo irtomaan poiston jälkeen.	SW
118297	3		"	"
118298	4		"	NW
118299	5		"	SE
118300	6		"	"
118301	7		"	NE
118302	8		"	"
118303	9	29.9.	Kaksi arkkua kirkon keskikäytävällä urkuparven kaiteen kohdalla sähkötöiden jälkeen.	SE
118304	10		"	"
118305	11		Runkohuoneen lattia asehuoneen oven kohdalla. Lattianalaisissa sähkötöissä käytettiin v. 1995 pääasiassa vanhoja reittejä.	N
118306	12		"	"
118307	13		"	"
118308	14		Runkohuoneen lattiaa urkuparvelle johtavien portaiden juurella, eteläistä seinustaa. Lämpöputkitoiden aikana 1960-luvun alussa on jouduttu kajoamaan moniin hautauksiin.	N
118309	15		"	"
118310	16		Yleiskuva kuorista urkuparvelle korjaustöiden aikana, kun keskikäytävän lattia on auki.	E
118311	17		"	"
118312	18		"	"
118313	19	3.10.	Sakaristo. Kiveystä E-ikkunan kohdalla.	W
118314	20		"	"

118315	21	"	SW
118316	22	"	NW
118317	23	Sakaristo kiveyksineen.	SW
118318	24	"	"
118319	25	Sakariston W-puolisko ja niska-hirsien aluskivet.	S
118320	26	"	"
118321	27	"	E
118322	28	Sakaristo. Kiveys E-ikkunan kohdalla, ylhäältä.	E
118323	29	"	E
118324	30	Sakaristo. Kiveys E-ikkunan kohdalla.	NW
118325	31	Sakariston NE-pilasteri.	SW
118326	32	"	"
118327	33	Sakariston SE-pilasteri.	NW
118328	34	Sakariston SW-nurkka.	NE
118329	35	"	"

Filmi 3:

Neg	Ark nro	Pvm	Aihe	
118330	2	5.10.	Sakaristossa olevan alttarin perustus.	W
118331	3		"	"
118332	4		"	"
118333	5		"	"
118334	6		"	"
118335	7		"	"
118336	8		"	N
118337	9		"	"
118338	10		" , ylhäältä	E
	11		" "	"
	12		" "	"
	13		" "	"
118339	14		" "	"
118340	15	12.10.	Asehuone, taso 1.	S
118341	16		"	"
118342	17		"	E
118343	18		"	N
118344	19		Asehuone, taso 1, NW-neljännes.	SE
118345	20	16.10.	Sakaristo. Kirvesmiehet Reijo Aaltonen ja Tapio Keskitalo rakentamassa kannakkeita uutta lattiaa varten alttarikiveyksen kohdalla.	
118346	21		Sakariston uuden lattian kannakkeet ja timpuri Reijo Aaltonen.	
118347	22		Sakaristossa olevan alttarin	W

118348	23		perustus rakennustöiden aikana. Asehuoneesta kaivettua maa-aineista seulotaan. Kuvassa Jari ***	
118349	24		"	
118350	25		"	
118351	26		"	
118352	27	20.10.	Asehuone, taso 2, S-osa.	W
118353	28		"	"
118354	29		Asehuone, taso 2, kokonaan.	N
	30		"	"
	31		"	E
118355	32		"	"
	33		"	S
118356	34		"	"
	35		"	"
118357	36		Asehuone, taso 3, S-osa.	N
118358	37		Asehuone, taso 3, NE-neljännes.	SW

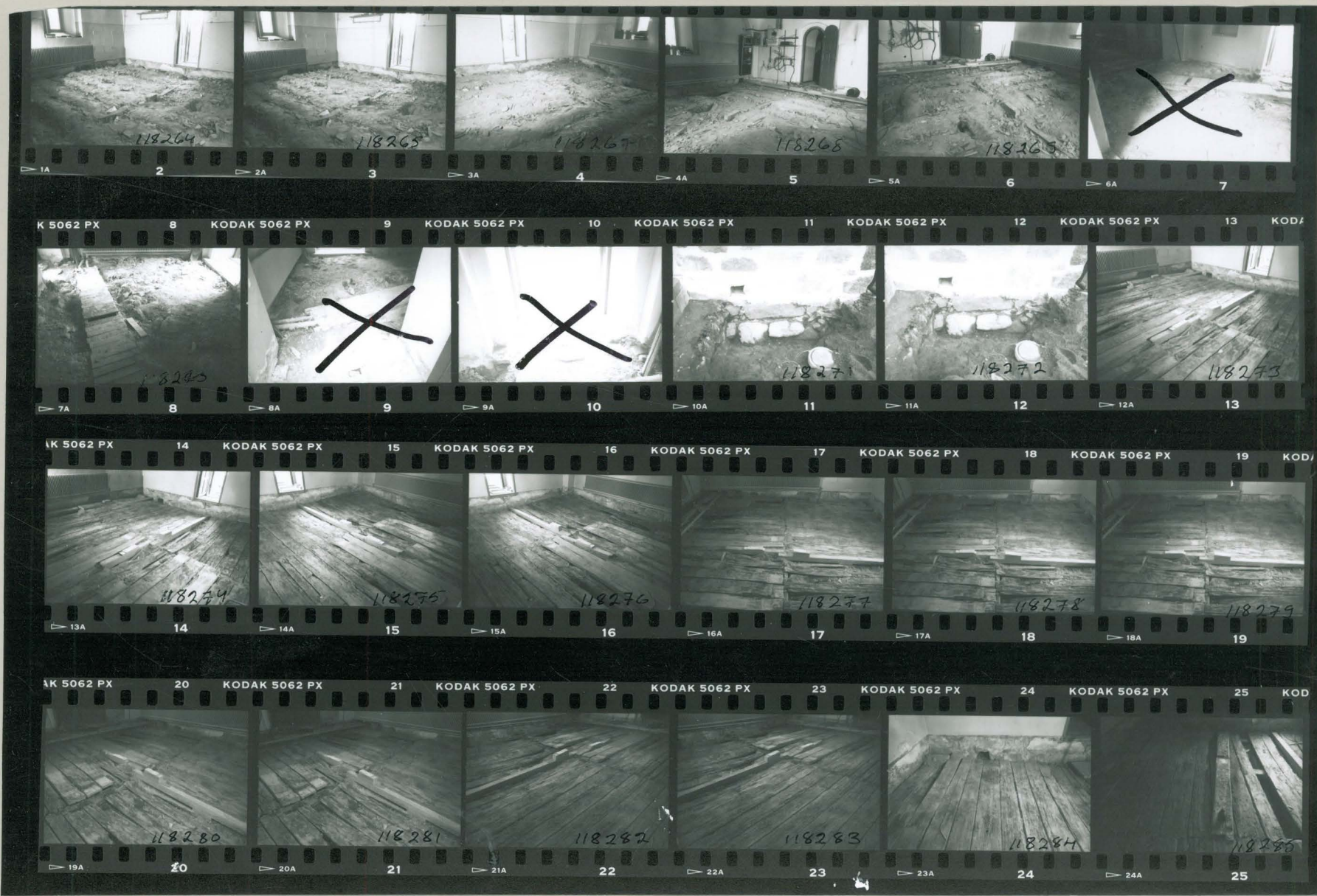
Filmi 4:

Neg	Ark nro	Pvm	Aihe	
		20.10.	Asehuone, taso 3.	S
118359	2		"	"
	3		"	"
	4		"	"
118360	5		"	"
	6		"	"
	7	25.10.	Asehuone, taso 4, hauta 1.	E
118361	8		"	"
118362	9		"	W
	10		"	"
118363	11		"	"
	12		"	"
118364	13		Asehuone, taso 4, haudat 2 ja 3 ylhäältä.	E
	14		"	"
118365	15		Asehuone, työkuva. H. Poutiainen puhdistamassa luurangon kalloa.	
118366	16		"	
118367	17		Asehuone, taso 4, hauta 1 ylhäältä.	E
	18		"	"
118368	19		Asehuone, koekuoppa E-seinässä olevan syvennyksen kohdalla.	W
118369	20		Asehuone, taso 4, haudat 1-3.	W
118370	21		"	

Filmi 5:

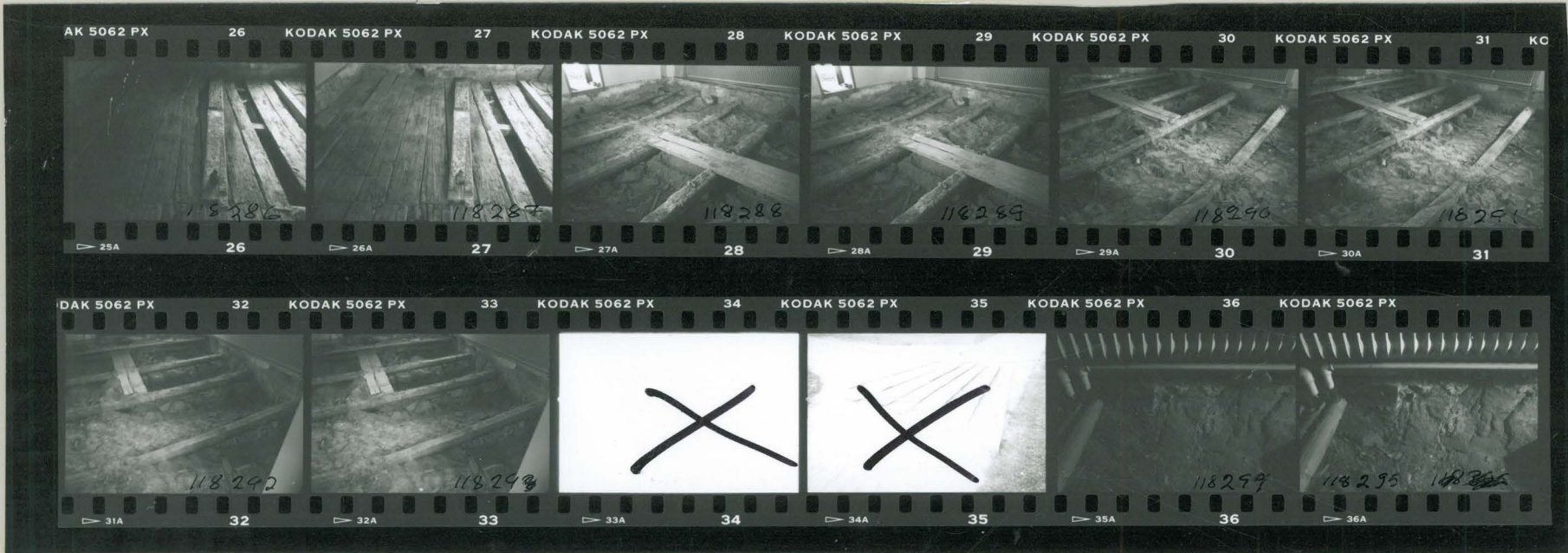
Nro	Neg	Pvm	Aihe
118371	25	30.10	Sakariston raha: 1
118372	26		Asehuoneen hauta 4, E.
118373	27		" "
118374	28		Kallo nro 4.
118375	29		"
118376	30		Kallo nro 1.
118377	31		"
118378	32		"
118379	33		Kallo nro 2.
118380	34		"
118381	35		Kallo nro 3.
118382	36		"

Vehmaan kirkko

filmi 7

VEHMAA

Vehmaan kirkko

filmi 2

VEHMAA

film 3

26 KODAK 5062 PX

26 26A

27 KODAK 5062 PX

27 27A

28 KODAK 5062 PX

28 28A

29 KODAK 5062 PX

29 29A

30 KODAK 5062 PX

30 30A

31 KODAK 5062 PX

31 31A

32 KODAK 5062 PX

32 32A

33 KODAK 5062 PX

33 33A

34 KODAK 5062 PX

34 34A

35 KODAK 5062 PX

35 35A

36 KODAK 5062 PX

36 36A

37 KODAK 5062 PX

37 37A

118351

118352

118353

118354

118355

118356

118357

118358

2 PX 1 KODAK 5062 PX 3 KODAK 5062 PX 4 KODAK 5062 PX 5 KODAK 5062 PX 6 KODAK 50

1 1A 2 2A 3 3A 4 4A 5 5A 6 6

62 PX 7 KODAK 5062 PX 8 KODAK 5062 PX 9 KODAK 5062 PX 10 KODAK 5062 PX 11 KODAK 5062 PX 12 KODAK 50

A 7 7A 8 8A 9 9A 10 10A 11 11A 12 12

62 PX 13 KODAK 5062 PX 14 KODAK 5062 PX 15 KODAK 5062 PX 16 KODAK 5062 PX 17 KODAK 5062 PX 18 KODAK 50

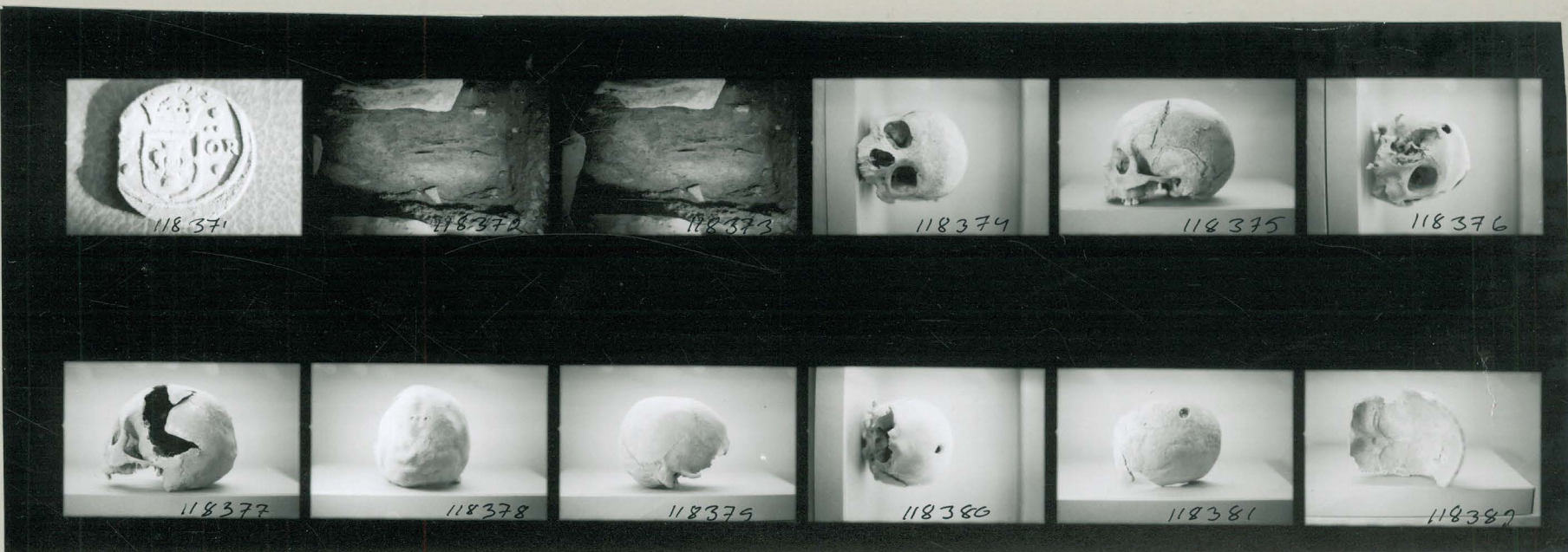
2A 13 13A 14 14A 15 15A 16 16A 17 17A 18 18

62 PX 19 KODAK 5062 PX 20 KODAK 5062 PX 21 KODAK 5062 PX 22 KODAK 5062 PX 23 KODAK 5062 PX

BA 19 19A 20 20A 21 21A 22 22A 23 23A

film: 59

118371

118372

118373

118374

118375

118376

118377

118378

118379

118380

118381

118382

Liite 11

VEHMAAN KIRKKO 1995, DIAPOSITIIVILUETTELO

Valok. H. Poutiainen

Nro	Arknro	Pvm	Aihe
39448	3A/4	20.9.	Sakariston vanha lankkulattia. SW.
39451	31	3.10.	Asehuone, taso 1. S.
39445	1	25.10.	Asehuone, haudat 1, 2 ja 3, taso 4.
	W.		
39446	2		"
39447	3		Asehuone, hauta 1, taso 4.
	W		
39449	4		"
39450	5		Asehuone, hauta 1, taso 4.
	E		

Vehmaan kirkko 1995

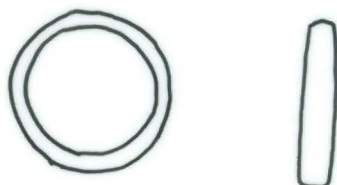
:1

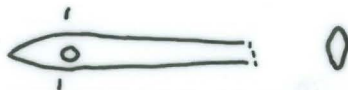
:2

:4

:5

:9

:12

1:1

: 16

: 18

: 20

: 22

: 28

///

: 30

: 31

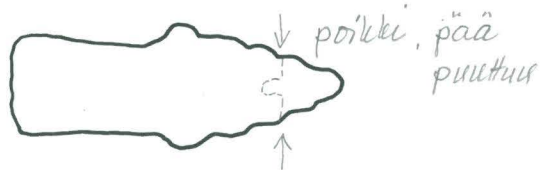
: 33

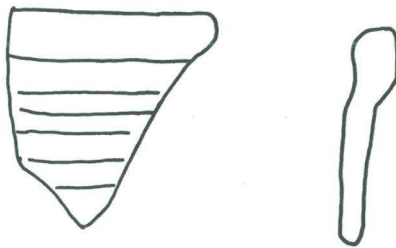
: 36

: 43

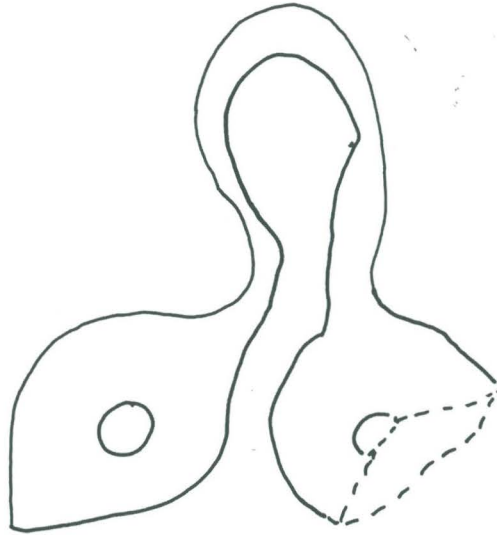

: 148

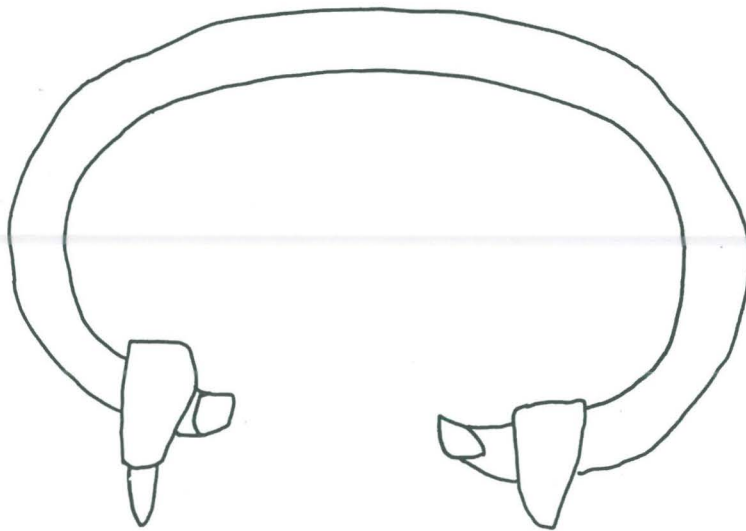

1:1

:51

:52

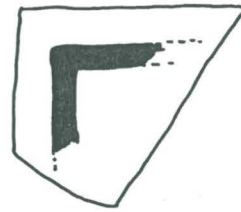

1:1

: 102

: 104

: 106

: 107

: 153⁴

1:1

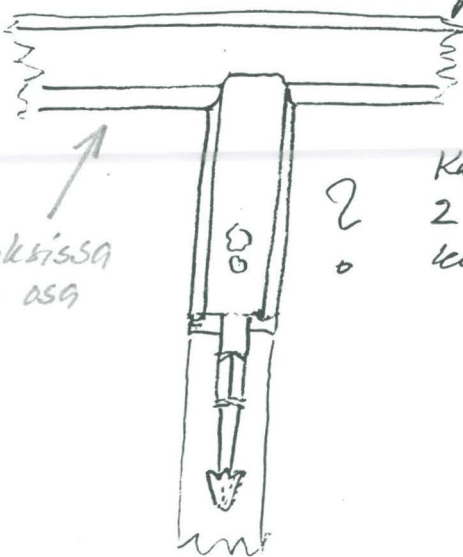
8.1.96

Vehmaan kirkon salaristosta
löydyntä työstetty puukappale
näyttää silmämääräisesti tarkas-
tettuna samalta.

Kappaleen pinnalla ja puun kuoliosissa
on vaaleaa hiimaliitupohjustusta, aivan
ilmeisesti kappale on ollut vesikiikai-
seen tapaan maalattu. Värejä ei
kappaleesta enää nähtävillä
löydyntä.

Auvelisin fragmentin liittyneen pyhimys-
tai alttarikaapin yläosan koristeluun,
mahdollisesti leapeampi päälle päin.
(tai päinvastoin) ?

↑
kadoksissa
oleva osa

?

Kappaleen kiinnitystapasta
2 kpl voisi päätellä, että
kiinnitys on uusittu jostain?

Pentti

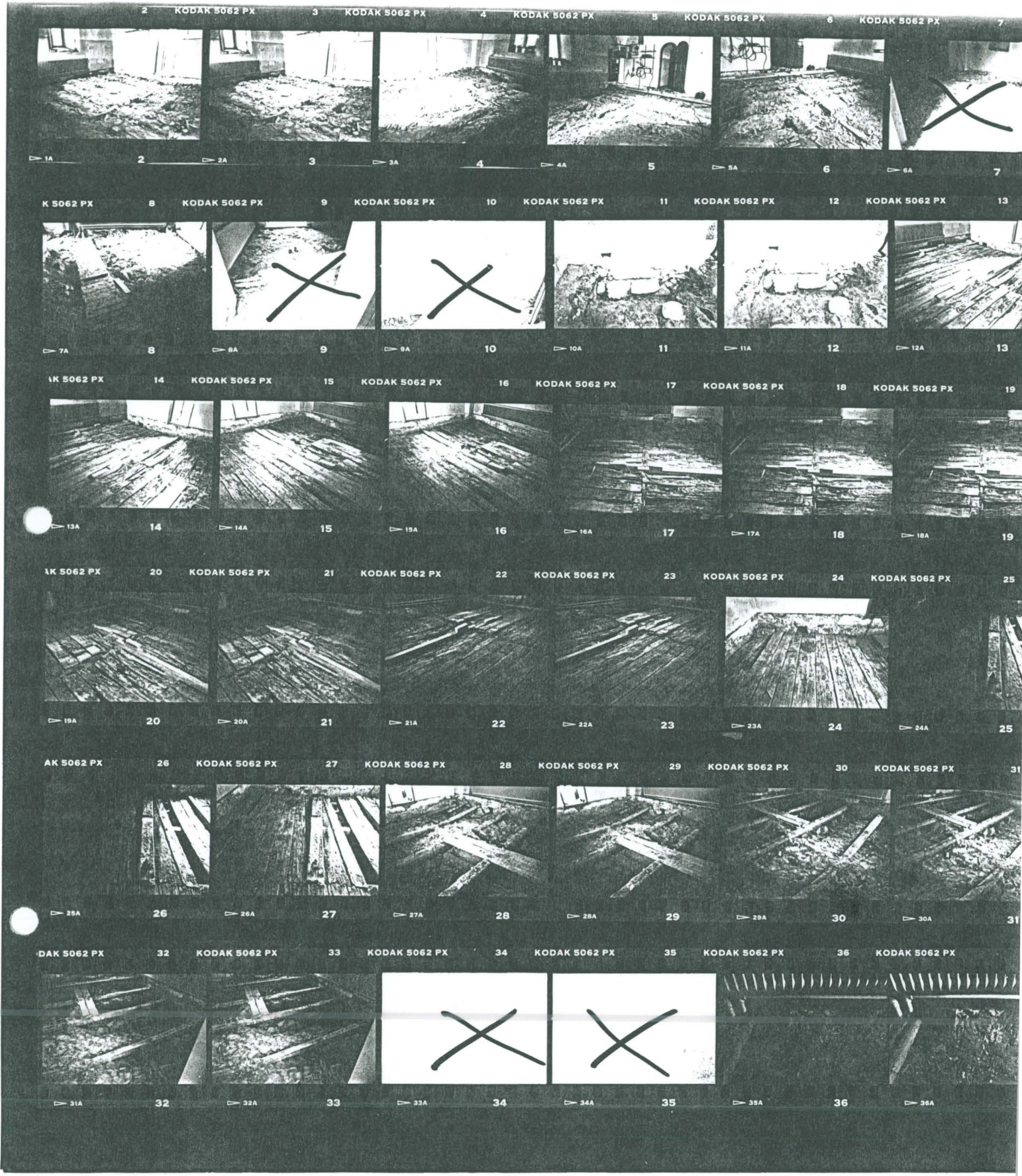
KM 96005:153

n:o	maa	lyöttäjä	raha	met.	rahapaja	ajoitus	paino	kirj.viite	huom.	n:o	löytöp.	sijainti	kr
	Ruotsi?		penninki (kruunup.brakt.?)	AR		1300-1400-1.			epäselvä	8	sakaristo	NE-nelj., E-ikkunasta 1,8 m	rossi
	Ruotsi	Maunu Eerikinp.	penninki	AR		1320-40 n.		LL XXVI:1		16	asehuone	SW-nelj., SW-pilasterista 2,5 m SW	3
	Ruotsi	Maunu Eerikinp.	penninki	AR		1320-40 n.		LL XXVI		4	sakaristo	SW-nelj., W-ikkunasta 0,5 m	rossi
	Ruotsi	Maunu Eerikinp.	penninki	AR		1320-40 n.		LL XXVI	epäselvä	9	sakaristo	SE-nelj., S-seinän vierestä	rossi
	Ruotsi	Maunu Eerikinp.	penninki	AR		1320-40 n.		LL XXVI		28	sakaristo	NE-nelj., E-ikkunasta 1 m	rossi 2
	Ruotsi	Maunu Eerikinp.	penninki (kruunubrakt.)	AR		1354-63		LL XXVIII:4	epäselvä	15	asehuone	NW-nelj., pilasterin vier. saveuksesta kiven päältä	3
	Ruotsi	Maunu Eerikinp.	penninki (kruunubrakt.)	AR		1354-63 n.		LLXXVIII:4	kulunut	14	asehuone	NW-nelj., pilasterin vier. saveuksesta kiven päältä	3
	Ruotsi	Maunu Eerikinp.	penninki (kruunubrakt.)	AR		1354-63 n.		LL XXVIII:4 var.		7	sakaristo	SE-nelj., S-seinän vierestä	rossi
	Ruotsi	Maunu Eerikinp.	penninki (kruunubrakt.)	AR		1354-63 n.		LL XXVIII:4		16	sakaristo	NE-nelj., nurkka	rossi
	Ruotsi		penninki (kruunup.brakt.)	AR		1363-70 n.		M-r KrH Ä II a-d		18	asehuone	NE-nelj., pilasterin vier.	3
	Ruotsi		penninki (kruunup.brakt.)	AR		1410- n.		Malmer KrH Y Iic		7	asehuone	NW-nelj.	1
	Ruotsi		penninki (kruunup.brakt.)	AR		1410- n.		Malmer KrH Y Iic		18	sakaristo	SW-nelj., S-seinästä 2 m	rossi 2
	Ruotsi	Eerik Pommeril.	penninki (A-brakteaatti)	AR	Turku	1410-40 n.		Sarvas, Gr. 1		1	asehuone	NE-nelj.	1
	Ruotsi	Eerik Pommeril.	penninki /A-brakteaatti)	AR	Turku	1410-40 n.		Sarvas, Gr. 3 ?	murtunut	13	asehuone	SW-nelj., ovesta 2 m	3
	Ruotsi	Eerik Pommeril.	penninki (A-brakteaatti)	AR		1410-40 n.		Sarvas, Gr. 1		17	asehuone	SW-nelj., "koeruutu"	4
	Ruotsi	Eerik Pommeril.	penninki (A-brakteaatti)	AR	Turku	1410-40 n.		Sarvas, Gr. 3 ?	resuinen	3	sakaristo	SW-nelj., W-ikkunasta 0,5 m	rossi

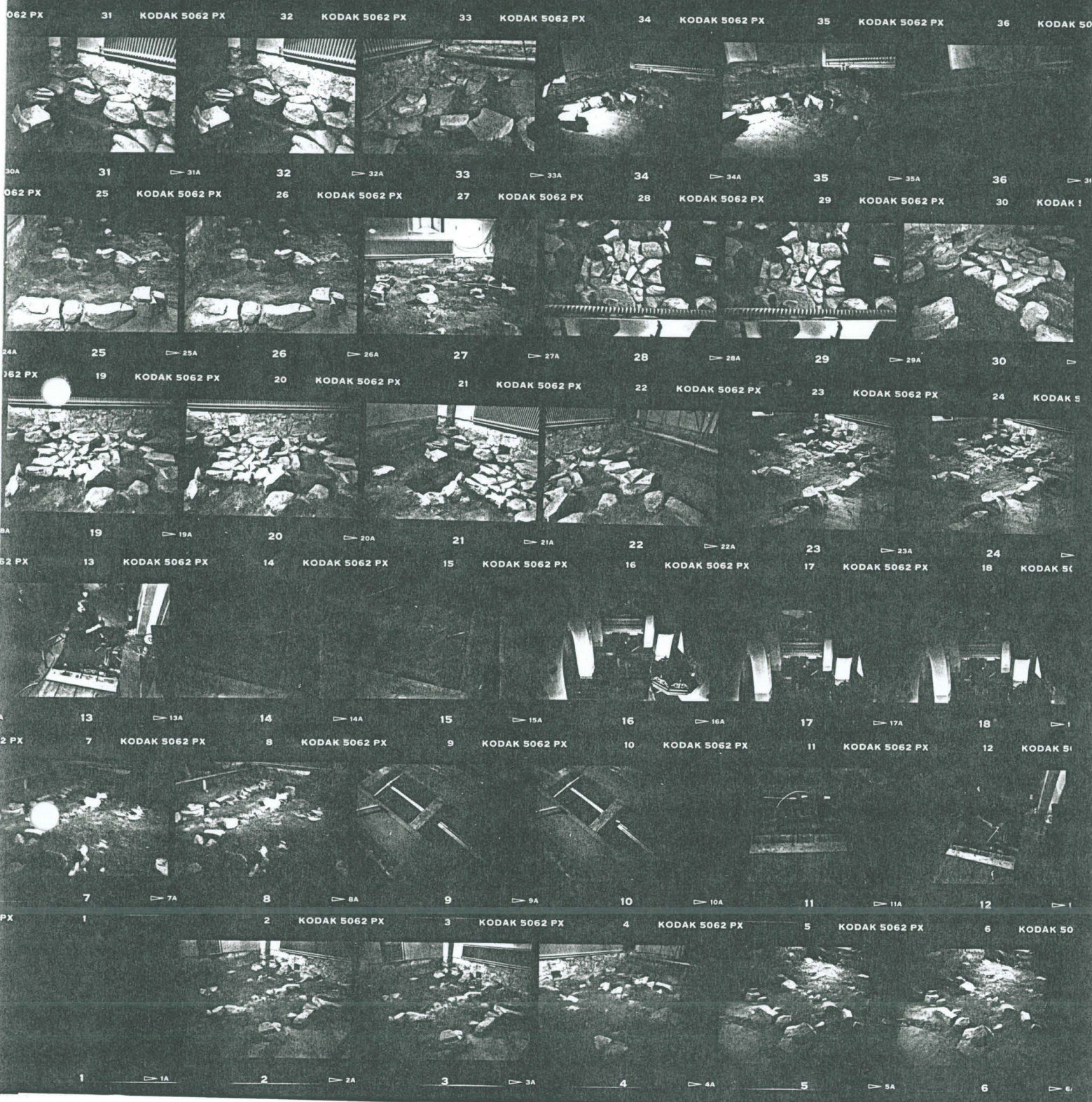
n:o	maa	lyöttäjä	raha	met.	rahapaja	ajoitus	paino	kirj.viite	huom.	n:o	löytöp.	sijainti	krs
	Ruotsi		penninki (kruunup.brakt.)	AR		1450-70 n.		Malmer KrH Y Ia	vajaa	31	sakaristo	SE-nelj., ikkunasta 1,5 m	1
	Ruotsi	Sten Sture vanh.	kuusinainen (fyrk)	AR	Västerås	1478-1503		LL 16i		9	asehuone	NW-nelj., pilasterista 2,5 m	2
	Ruotsi	Juhana III	2 penninkiä	AR		1575		SM 120		11	asehuone	SW-nelj.	2
	Alankom.		2 stuiveria (dubbele st.)	AR		1618		Zonnebl. 1, s. 111		8	asehuone	SE-nelj., ikkunan k. seinän v.	1
	Ruotsi	Kristiina	kuusinainen (1/4 äyriä)	AE		1642		SM129		1	sakaristo	NW-nelj., ikkunasta 1,5 m	rossi
	Ruotsi	Kaarle XI	1/6 äyriä	AE		1666		SM 356b		12	asehuone	NE-nelj., pilasterin vierestä	2
	Ruotsi	Kaarle XI	1/6 äyriä	AE		1666-86		SM 356-372		10	sakaristo	NE-nelj., E-ikkunasta 1 m	rossi 2
	Ruotsi	Kaarle XI	1/6 äyriä	AE		1666-86		SM 356-372		23	sakaristo	SW-nelj., nurkasta	rossi 2
	Ruotsi	Kaarle XI	1/6 äyriä	AE		1686		SM 372		5	sakaristo	SW-nelj., W-ikkunasta 0,6 m	rossi
	Ruotsi?		hätäraha tai 1 kr.äyri	AE		1700-1				2	sakaristo	NW-nelj., komerosta 2 m	rossi
	Ruotsi	Kaarle XII	1/6 äyriä	AE		1708		SM 208		19	sakaristo	SE-nelj., ikkunan kohdalta	rossi 2
	Ruotsi	Kaarle XIII	1/6 äyriä	AE		1715-18		SM 210-212	epäselvä	24	sakaristo	SE-nelj., seinän vierestä	rossi 2
	Ruotsi	Ulriika Eleonoora	1 kr.äyri	AE		1719		SM24a		6	sakaristo	SW-nelj., W-ikkunasta 2 m	rossi
	Ruotsi	Ulriika Eleonoora	1 kr.äyri	AE		1719-20		SM 24-25		21	sakaristo	SE-nelj., ikkunan kohdalta	rossi 2
	Ruotsi	Ulr. E./Fredrik I	1 kr.äyri	AE		1719-25				11	sakaristo	SW-nelj., W-ikkunasta 2 m	rossi
	Ruotsi	Ulriika Eleonoora	1 kr.äyri	AE		1720		SM 25b		5	asehuone	NE-nelj.	1
	Ruotsi	Fredrik I	1 kr.äyri	AE		1724		SM 346		10	asehuone	NW-nelj., pilasterista 1m	2

n:o	maa	lyöttäjä	raha	met.	rahapaja	ajoitus	paino	kirj.viite	huom.	n:o	löytöp.	sijainti	kr
	Ruotsi	Fredrik I	1 kr.äyri	AE		1725		SM 347		12	sakaristo	SE-nelj., S-seinästä 1 m	rossi
	Ruotsi	Fredrik I	1 kr.äyri	AE		1726		SM 48		29	sakaristo	SE-nelj.	rossi 2
	Ruotsi	Fredrik I	2 hr.äyriä	AE		1744		SM 11		20	sakaristo	NE-nelj., rossi 2	rossi 2
	Ruotsi	Fredrik I	1 kr.äyri	AE		1750		SM 349		22	sakaristo	NW-nelj.	rossi 2
	Ruotsi	Kustaa IV Aadolf	1/4 killinkiä (poletti)	AE		1799		SM 71		13	sakaristo	SE-nelj., E-ikkunasta 1,5 m	rossi
	Venäjä	Paavali I	1 kopeekka	AE	Jekaterinb.	1800		Uzd. 2985		3	asehuone	SW-nelj., ovesta 1,5 m	1
	Ruotsi	Kustaa IV Aadolf	½ killinkiä	AE		1803		SM 54a		4	asehuone	SW-nelj., S-ikkunasta 1,5 m	1
	Ruotsi	Kaarle XIII	1/12 killinkiä	AE		1812		SM 44		2	asehuone	SW-nelj., ovesta 1 m	1
	Ruotsi	Oskar I	1 äyri	AE		1857		SM 138		30	sakaristo	SE-nelj., S-seinän vierestä	rossi 2
	Suomi		1 penni	AE		1864-1917			epäselvä	15	sakaristo	SW-nelj., S-seinän vierestä	rossi
	Suomi		5 penniä	AE		1866				25	sakaristo	NE-nelj.	rossi 2
	Suomi		1 penni	AE		1866				26	sakaristo	SW-nelj., ikkunan kohdalta	rossi 2
	Suomi		1 penni	AE		1883				6	asehuone	NW-nelj.,NW-pilast:sta 1m	1
	Suomi		5 penniä	AE		1896				27	sakaristo	NE-nelj.	rossi 2
	Suomi		5 penniä	AE		1898				17	sakaristo	NE-nelj.	rossi
		ei raha	neppari	AE		1900-l.		"RICH TREBLE, LONDON"	vain osa	14	sakaristo	SE-nelj., E-ikkunasta 1,5 m	rossi
		ei raha	pyöreän helan katkelma	AE						19	asehuone	SE-nelj., ikkunan kohdalta	2

- LL = Lars O. Lagerqvist, *Svenska mynt under vikingatid och medeltid*. Stockholm 1970.
- Malmer = Brita Malmer, Den senmedeltida penningen i Sverige. *KVHAAH, Antikvariska serien 31*. Stockholm 1980.
- Sarvas = Pekka Sarvas, Die mittelalterlichen Brakteaten von Turku (Åbo). *Llt – festschrift till Lars O. Lagerqvist. Numismatiska Meddelanden XXXVII*. Stockholm 1989. S. 357–364.
- SM = Bjarne Ahlström et alii, *Sveriges mynt 1521–1977*. Stockholm 1976.
- Uzd. = V. V. Uzdenikov, *Russian Coins 1700–1917*. Moskva 1992.
- Zonebl. = *Officiële catalogus zilveren munten...(1576–1795)*, deel 1. Uitgeverij Zonnebloem BV, Amsterdam 1981.

Filmi no 1.

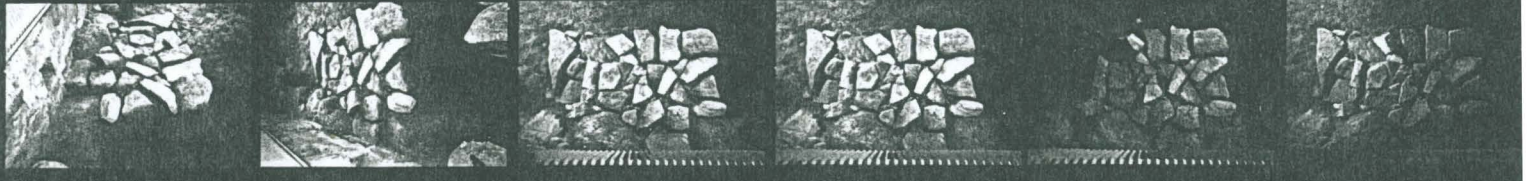

2 KODAK 5062 PX 3 KODAK 5062 PX 4 KODAK 5062 PX 5 KODAK 5062 PX 6 KODAK 5062 PX 7 KODAK 5062 PX

2 > 2A 3 > 3A 4 > 4A 5 > 5A 6 > 6A 7 > 7A

8 KODAK 5062 PX 9 KODAK 5062 PX 10 KODAK 5062 PX 11 KODAK 5062 PX 12 KODAK 5062 PX 13 KODAK 5062 PX

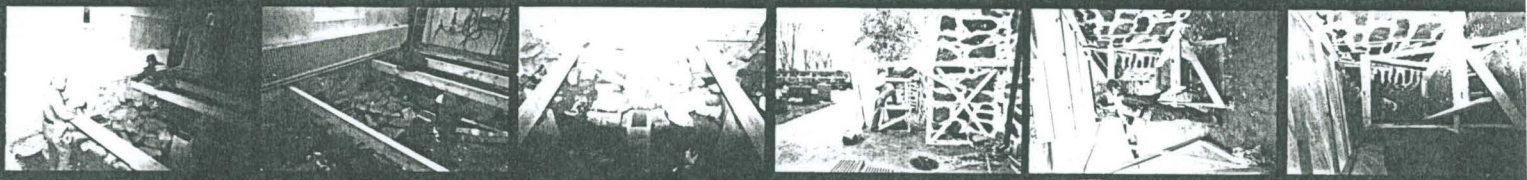
8 > 8A 9 > 9A 10 > 10A 11 > 11A 12 > 12A 13 > 13A

14 KODAK 5062 PX 15 KODAK 5062 PX 16 KODAK 5062 PX 17 KODAK 5062 PX 18 KODAK 5062 PX 19 KODAK 5062 PX

14 > 14A 15 > 15A 16 > 16A 17 > 17A 18 > 18A 19 > 19A

20 KODAK 5062 PX 21 KODAK 5062 PX 22 KODAK 5062 PX 23 KODAK 5062 PX 24 KODAK 5062 PX 25 KODAK 5062 PX

20 > 20A 21 > 21A 22 > 22A 23 > 23A 24 > 24A 25 > 25A

26 KODAK 5062 PX 27 KODAK 5062 PX 28 KODAK 5062 PX 29 KODAK 5062 PX 30 KODAK 5062 PX 31 KODAK 5062 PX

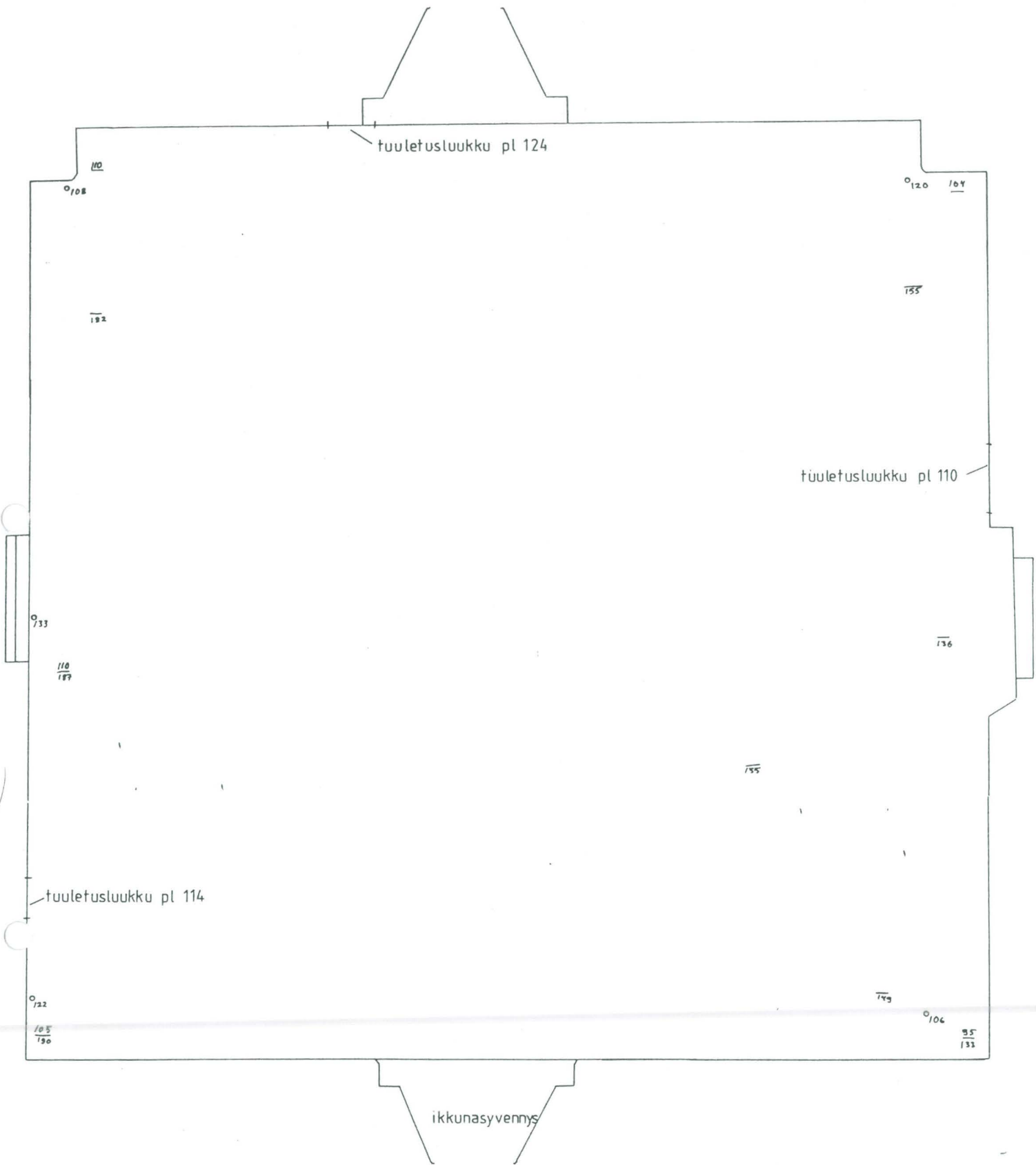
26 > 26A 27 > 27A 28 > 28A 29 > 29A 30 > 30A 31 > 31A

32 KODAK 5062 PX 33 KODAK 5062 PX 34 KODAK 5062 PX 35 KODAK 5062 PX 36 KODAK 5062 PX

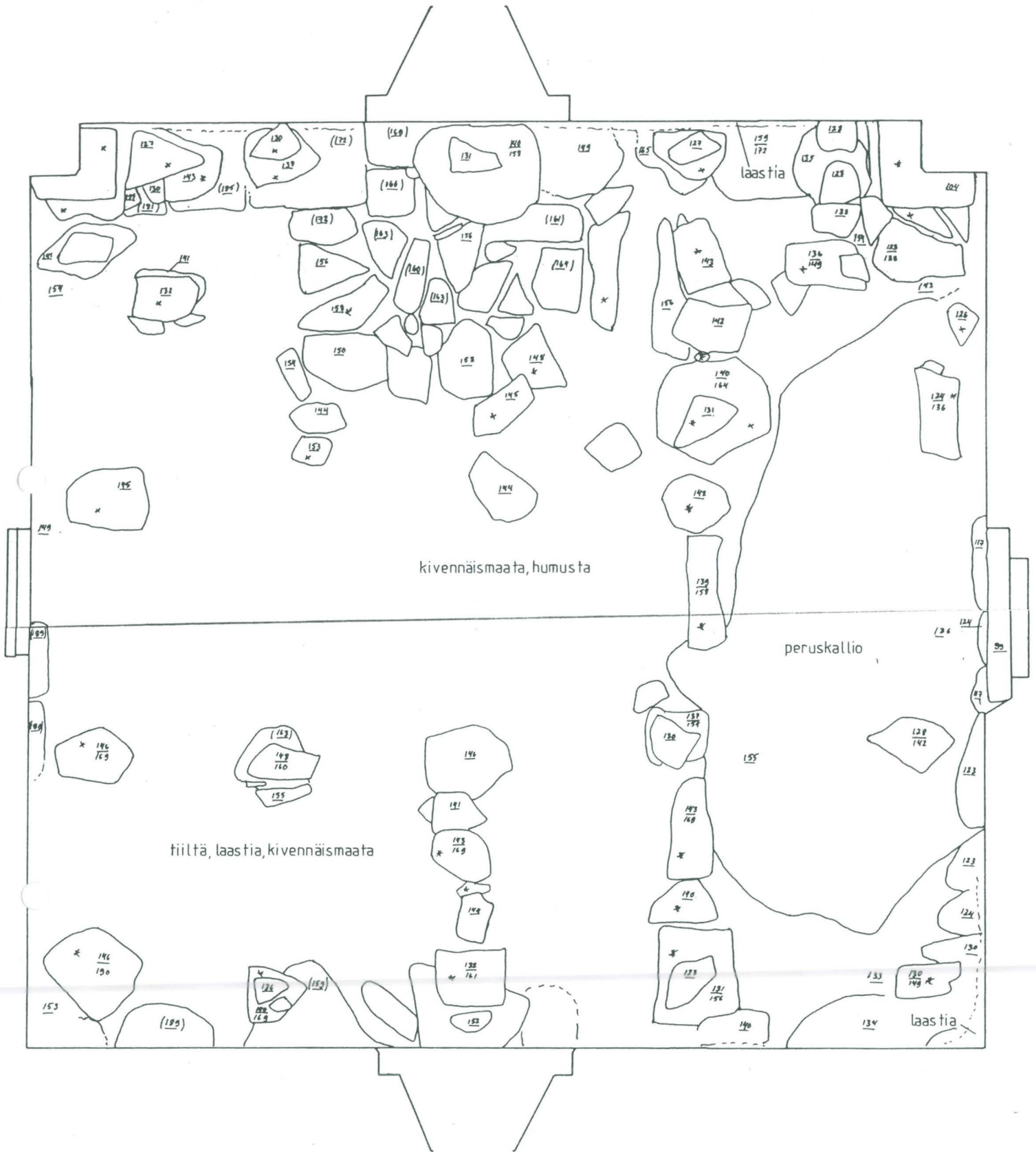
32 > 32A 33 > 33A 34 > 34A 35 > 35A 36 > 36A

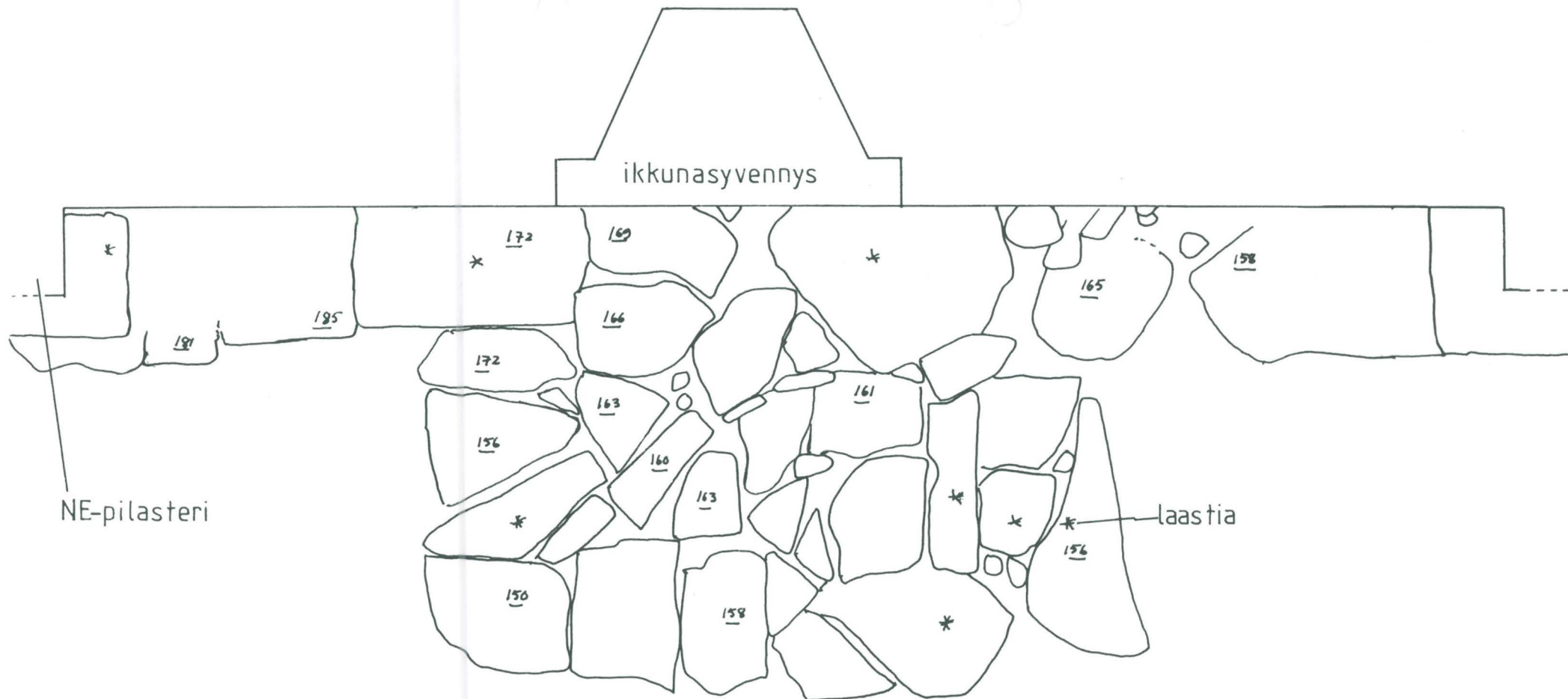
VEHMAAN KIRKKO 1995	Sakaristo
Mittapiirros 1:20	Vehmaan srk
Pinta- ja pohjaluvut ° = lankkulattia	Museoviraston rak.hist. os.
0-taso +1,0 m asehuoneen betonilattian pinnasta	Piirt. H. Poutiainen
 0,5 m	N

918.1.14

VEHMAAN KIRKKO 1995	Sakaristo
Mittapiirros 1:20	Vehmaan srk
Taso 1 (2) * = Laastia	Museoviraston rak.hist. os.
0-taso +1,0 m asehuoneen betonilattian pinnasta	Piirt. H. Poutiainen
0,5 m	N

918.1.15

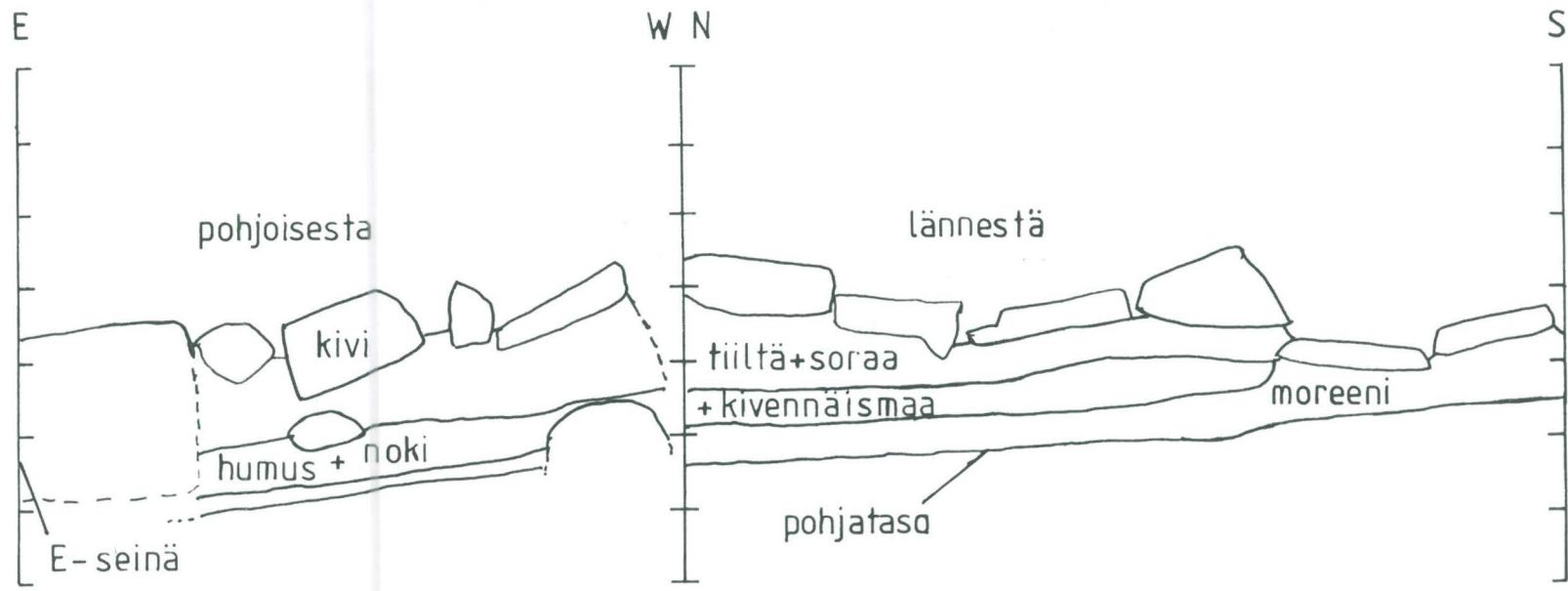

VEHMAAN KIRKKO 1995		Sakaristo
Mittapiirros	1:20	Vehmaan srk
Harmaakiviperustus		Museoviraston rak.hist. os.
0-taso +1,0 m asehuoneen betonilattias ta		Piirt. H. Poutiainen
		N

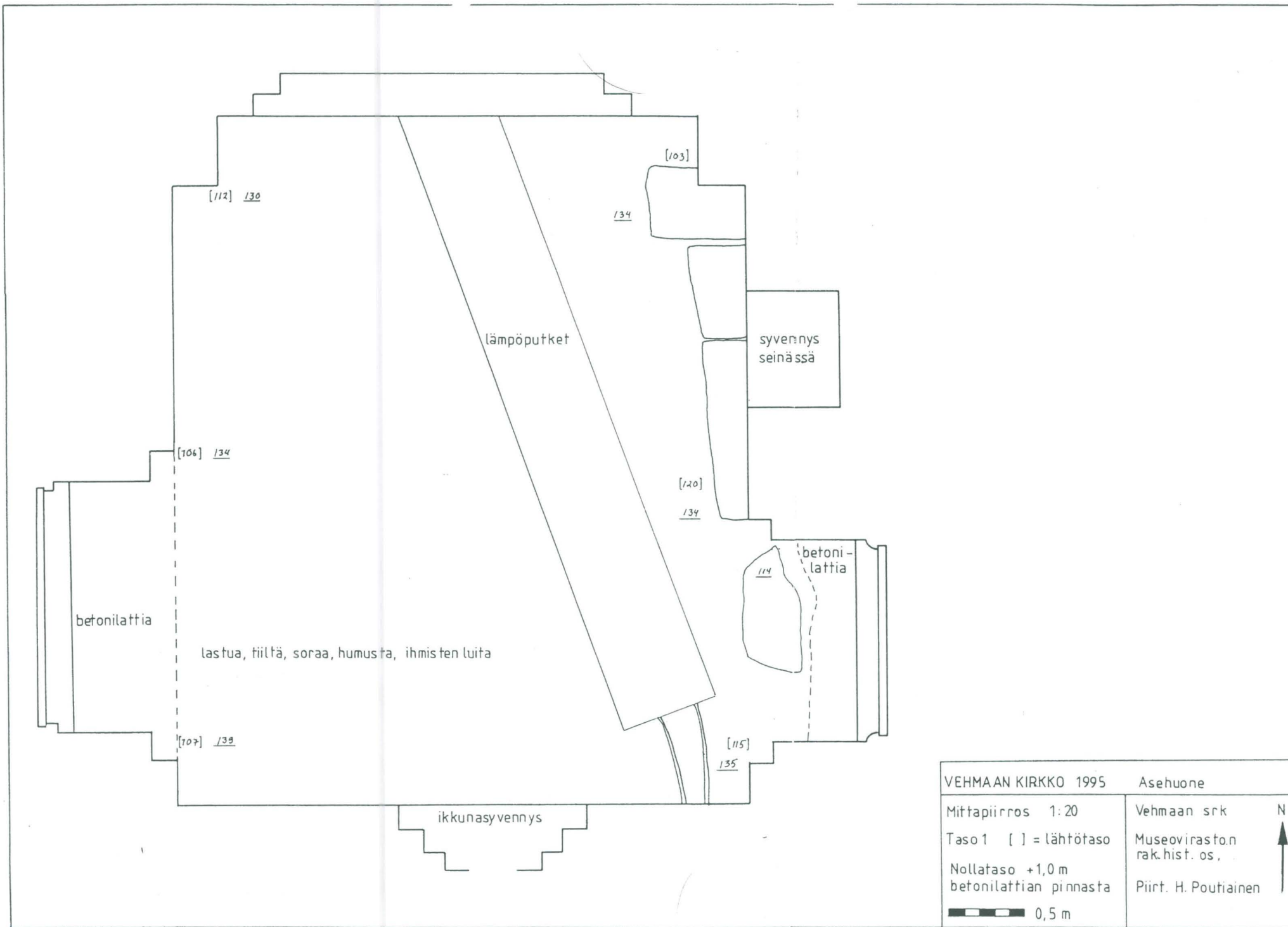
VEHMAANKIRKKO 1995		Sakaristo
Mittapiirros 1:20	Ulkoseinän kiviperustusta	Vehmaan srk Museoviraston rak.hist. os.
0-taso +1,0 m asehuoneen betonilattian pinnasta		Piirt. H. Poutiainen
 0,5 m		 N

918.1.17

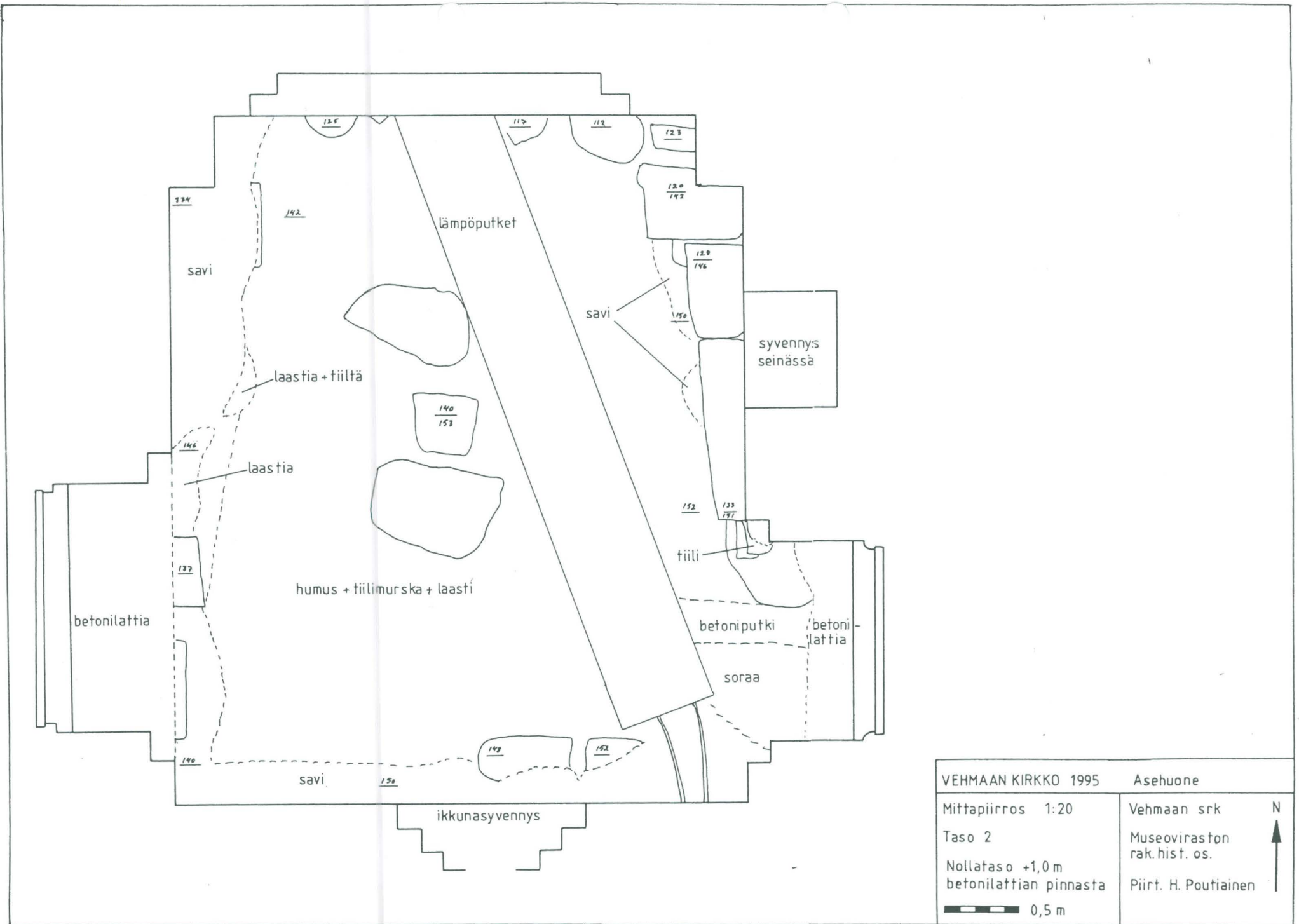

VEHMAAN KIRKKO 1995		Sakaristo
Mittapiirros 1:20	Leikkauskartta	Vehmaan srk
Harmaakiviperustus		Museovirasto
		rak.hist.os.
0-taso +1,0 m asehuoneen betonilattian pinnasta		Piirt. H. Poutiainen

918.1.18

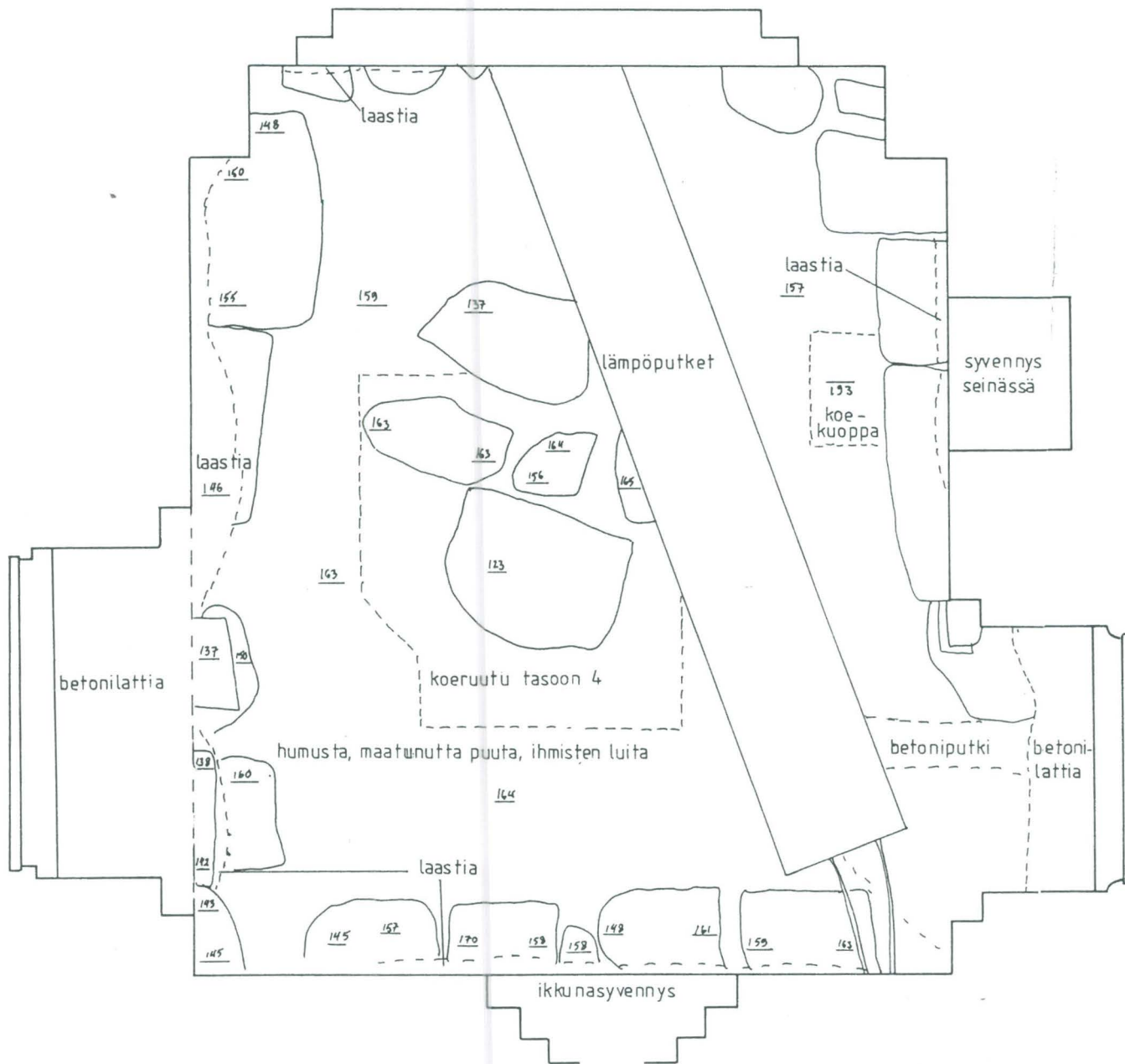

VEHMAAN KIRKKO 1995		Asehuone
Mittapiirros 1:20	Taso 1 [] = lähtötaso	Vehmaan srk
Nollataso +1,0 m betonilattian pinnasta		Museoviraston rak.hist. os.
		Piirt. H. Poutiainen

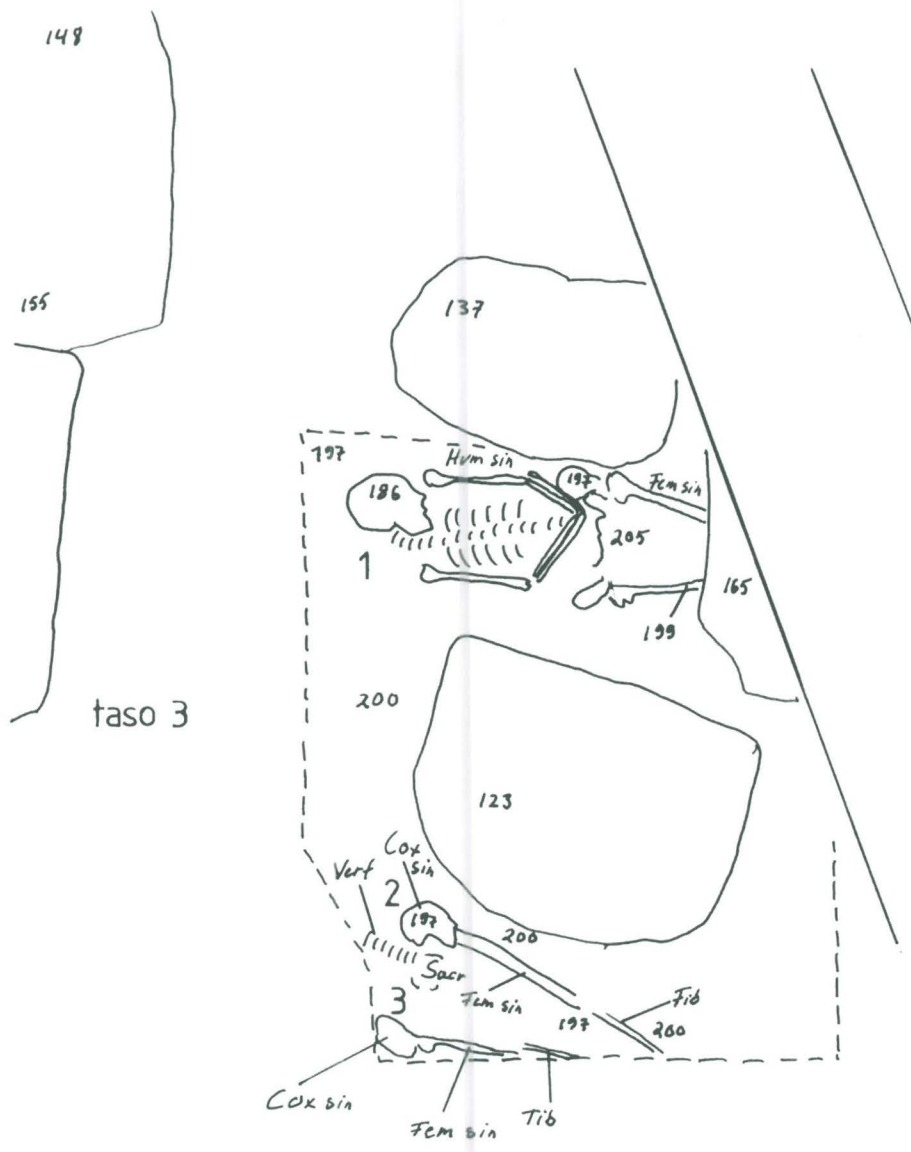
VEHMAAN KIRKKO 1995		Asehuone	
Mittapiirros	1:20	Vehmaan srk	N ↑
Taso	2	Museoviraston rak.hist. os.	
Nollataso	+1,0 m betonilattian pinnasta	Piirt. H. Poutiainen	
 0,5 m			

918.1.20

VEHMAAN KIRKKO 1995		Asehuone	
Mittapiirros	1:20	Vehmaan srk	N ↑
Taso	3	Museoviraston rak.hist. os.	
Nollataso +1,0 m betonilattian pinnasta		Piirt. H. Poutiainen	

918.1.21

VEHMAAN KIRKKO 1995		Asehuone	
Mittapiirros	1:20	Vehmaan srk	N ↑
Taso 4	Haudat 1-3	Museoviraston rak.hist. os.	
Nollataso +1,0 m b-lattian pinnasta		Piirt. H. Poutiainen	

918.1.22